

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY
วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
GRADUATE SCHOOL

Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ISSN 2774-0420 (Print)

ISSN 2697-3855 (Online)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 83 ตุลาคม - ธันวาคม 2564
Volume 18 No.83 October - December 2021

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปีที่ 18 ฉบับที่ 83 ตุลาคม - ธันวาคม 2564

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาคารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ 680 ม.11 ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม อ.เมือง จ.สกลนคร 47000
โทรศัพท์ 0-4297-0229 โทรสาร 0-4297-0032
Web Journal : <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ>
<https://jgrad.snru.ac.th>
homepage : <https://grad.snru.ac.th>

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารราย 3 เดือน

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

ปีที่ 18 ฉบับที่ 83 ตุลาคม – ธันวาคม 2564

Volume 18 No.83 October - December 2021

ISSN 2774-0420 (Print)

ISSN 2697-3855 (Online)

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา เป็นวารสารผ่านที่เกณฑ์การพิจารณาเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล TCI ฐานที่ 2
กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขตของวารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้จัดทำวารสารฉบับภาษาไทยขึ้นเพื่อเผยแพร่บทความงานวิจัยและบทความวิชาการในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กล่าวคือ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ของคณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นวารสารราย 3 เดือน โดยเริ่มเผยแพร่บทความในขอบข่ายข้างต้นตั้งแต่ฉบับปีที่ 17 เล่มที่ 77 เมษายน - มิถุนายน 2563 เป็นต้นไป จัดพิมพ์เผยแพร่โดยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ออกปีละ 4 เล่ม ในการพิจารณาบทความ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบเป็นขั้นแรกแล้วจัดให้มีการการภายนอกกรรมการ (peer review) อย่างน้อย 2 ท่าน ประเมินตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนด ในลักษณะเป็น blind review คือ ปกปิดรายชื่อผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้อง

กำหนดออก ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม เผยแพร่ เมษายน
- ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน เผยแพร่ กรกฎาคม
- ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน เผยแพร่ ตุลาคม
- ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม เผยแพร่ มกราคม

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสัมพันธ์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์

กองบรรณาธิการ

บุคคลภายนอก

ศาสตราจารย์สุธรรม อารีกุล	ข้าราชการบำนาญ
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภมาส พินิจศักดิ์พัฒนา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวิทย์ เอกะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กนกเมธากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จักรพิมพ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรพงษ์ อินทรวงศ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุคคลภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วาโร เฟิงส์วีสดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ภาวิณี แสนชนม์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพสิฐ บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ศรีพระจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน เพชรพงศ์พันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ภคพล คดีวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยจัดการ

นางสาวงามวิไล คนไฉ่ นายอนุสิทธิ์ นนตระอุดร นางสาวภัทรินทร์ โคตรพันธ์ นางสาววรรณภา เอกพันธ์

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ประจำฉบับ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด สร้อยน้ำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันท์ กุลไพบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พั้งศรี ภักดีสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรณี สมพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด ม่วงจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย ไพไทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.พจมาน ชำนาญกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ดร.อุษา ปราบหงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ออกแบบปก

นายอนุสิทธิ์ นนตระอุดร

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
1773/30 ถนนรัฐพัฒนา ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000
โทรศัพท์ 0-4271-1896, 0-4273-6277 โทรสาร 0-4271-3552
E-mail : somsak_prs@yahoo.com, somsak.pr@hotmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 18 ฉบับที่ 83 ประจำเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2564 นี้ ได้รวบรวมบทความทางวิชาการและงานวิจัย จากนักการศึกษา นักบริหาร นักวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต เพื่อเผยแพร่ในวงการศึกษาและวงการวิชาการเพื่อแสดงศักยภาพทางวิชาการของนักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ออกสู่สังคมการศึกษาของไทย โดยเฉพาะการเผยแพร่ไปยังมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ขอแจ้งเปลี่ยนหมายเลข ISSN และชื่อวารสารภาษาอังกฤษ จากหมายเลข ISSN (เดิม) คือ 1686-0632 เปลี่ยนเป็นหมายเลข ISSN (ใหม่) คือ 2774-0420 และ ชื่อวารสารภาษาอังกฤษ (เดิม) คือ Sakon Nakhon Graduate Studies Journal เปลี่ยนเป็น ชื่อวารสารภาษาอังกฤษ (ใหม่) คือ Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University โดยเริ่มเผยแพร่บทความในวารสารตั้งแต่ ปีที่ 18 ฉบับที่ 83 ตุลาคม – ธันวาคม 2564 เป็นต้นไป

สาระที่น่าสนใจในฉบับประกอบด้วย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย, ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร, การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง, การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21, ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวงกรุงเทพมหานคร, การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก, จิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ, การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1, การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เป็นต้น

กองบรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือส่งบทความและงานวิจัยมาร่วมเผยแพร่หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 18 ฉบับที่ 83 ประจำเดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2564 นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

- การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย
พระนิทัศน์ วีระปัญญา (วงศ์วังเพิ่ม) พระวุฒิมงคล แก้วแกมตา และ ปรีชญา มีโนนทองมหาศาล..... 1
- ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร
เจนจิรา อ่วมจำ และ อำนวย ทองโปร่ง.....10
- การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
สำนักงานเขตห้วยขวาง
ปริญญาภรณ์ เมืองพิล และ ศิริพงษ์ เสาภายน.....17
- การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรม
การเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
ธีรภรณ์ ภัคดี.....25
- ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวงกรุงเทพมหานคร
นิมิตตา อ่อนพุทธา และ อำนวย ทองโปร่ง.....36
- การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก
จิราพร ใจห้าว อารี สาริปา และ จิราภรณ์ เหมพันธ์.....45
- จิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนไม่รู้ของนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ทิพย์วิภา เฟิงศรี สุภาสิณี นุ่มเนียม และ สันติ ศรีสวนแดง..... 54
- การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา
ตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ดารณี เกตุประกอบ สมคิด อินเทพ และ อรรณพ แก้วขาว..... 63
- ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
วิรัช บุญรักษ์ และ วิเชียร รุ้ยยืนยง.....72
- การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ
ปิยะนาล ไชยวุฒิ และ ณิรดา เวชญาลักษณ์..... 84
- การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ
ด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปภัสสรณ์ ไวจันทร์ สิริสุตา ทองเฉลิม และ กชกร ธิปัตดี.....95

- ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
เบญจพร นาทราย และ ชาญวิทย์ หาญรินทร์.....102
- การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทาง
คณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชนิดา รื่นรัมย์ สมคิด อินเทพ และ อรรณพ แก้วขาว.....111
- การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
ณัชชรีย์ คำไพ พจนีย์ มั่งคั่ง และ กัญญากร เอี่ยมพญา.....118
- แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.....131

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย DETERMINING POPULATION AND SAMPLE GROUPS IN THE RESEARCH

พระนิทัศน์ ธีรปัญญา (วงศ์วังเพิ่ม)* พระวุฒิพงษ์ แก้วแกมตา และ ปรชญา มีโนนทองมหาศาล
Phra Nitat Terapanyo (Wongwangphoem)*, Phra Wittiphong kaewkaemda and Pruchay Meenonthongmahasan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University, Thailand
*Corresponding author: E-mail: Pol.sc1971@gmail.com

รับบทความ 28 มีนาคม 2564 แก้ไขบทความ 25 พฤษภาคม 2564 ตอรับบทความ 8 มิถุนายน 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดทุกสิ่งที่ต้องการศึกษา หรืออาจเรียกว่า ทุกหน่วยในเรื่องที่สนใจศึกษาก็ได้ ประชากรที่ศึกษา อาจจะเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานปกครอง สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย มีอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ระดับความเชื่อมั่น ระดับความถูกต้องของค่าสถิติที่ประมาณค่าขนาดได้ และการกระจายตัวของกลุ่มประชากร โดยหลักการทั่วไปการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะแนวทางในการศึกษา เช่น การกำหนดขนาดจากกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณ การกำหนดได้จากคอมพิวเตอร์ และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่าง (sample group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกสุ่มตัวอย่างขึ้นมาจากประชากรเพื่อเป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัย การสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยโดยทั่วไปมี 2 วิธีการหลัก ๆ ได้แก่ การสุ่มแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) และการสุ่มแบบทราบความน่าจะเป็น (Probability Sampling)

คำสำคัญ: ประชากร, กลุ่มตัวอย่าง

ABSTRACT

A population refers to the entire group of human beings or non-human entities chosen for participation in a study or each unit of interest to researchers. A population for a research study may comprise groups of living and non-living things, such as a person, a group of people, organizations, administrative agencies, animals, objects, etc. The important factors determining a sample size in the research comprised at least three factors: a reliability level, and a degree of accuracy of the estimated statistical values, and a distribution of population groups. In general, the sample sizes can be determined using computer programs and sample size tables. A sample group is a group that is drawn from a population to represent a research study. The two main methods of sampling for research studies were: Non-Probability Sampling and Probability Sampling.

Keywords: Population, Sample Groups

บทนำ

การวิจัยเป็นกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เชื่อถือได้ องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยสามารถนำมาใช้หรือประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของการวิจัย มี 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งแบบแนวคิดพื้นฐานของวิธีวิทยาศาสตร์ หรือที่เรียกว่า งานวิจัยเชิงปริมาณ และแนวคิดคัดค้านปฏิฐานนิยม (Anti-Positivism) หรือเรียกว่า กลุ่มพื้นฐานทางวิจัยคุณภาพ

แนวคิดพื้นฐานการวิจัยทั้ง 2 แนวทาง ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ สิ่งจำเป็นที่สองแนวทางจะต้องปฏิบัติหรือกระทำเพื่อให้ได้ซึ่งความรู้และข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างมากในงานวิจัย ได้แก่ ประชากร (Population) ซึ่งหมายถึง กลุ่มทั้งหมดทุกสิ่งที่ต้องการศึกษา หรืออาจเรียกว่า ทุกหน่วยในเรื่องที่สนใจศึกษาก็ได้ ซึ่งประชากรที่ศึกษา อาจจะเป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตก็ได้ เช่น บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานปกครอง สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย มีอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ระดับความเชื่อมั่น ระดับความถูกต้องของค่าสถิติที่ประมาณหรือว่าค่าขนาดได้ และการกระจายตัวของกลุ่มประชากร

การสุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นกระบวนการของการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาเป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ดีจึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างมากต่อผู้วิจัย เพื่อจะได้สะท้อนถึงคุณลักษณะประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยหลักการทั่วไปแนวทางในการสุ่มตัวอย่างงานวิจัย แบ่งได้เป็น 2 แนวทางหลัก ๆ ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น (Nonprobability Sample Designs) และแนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น (Probability Sample Designs) ในการวิจัยในศาสตร์ใด ๆ นั้น การกำหนดประชากรที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย จึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งถ้าไม่มีการกำหนดประชากรที่จะศึกษาให้มีความชัดเจนแล้ว จะส่งผลอย่างมากต่อการทำให้ขอบเขตของการศึกษาไม่มีทิศทางที่ชัดเจนตามมา ตลอดจนสรุปผลการวิจัยและอ้างอิงไม่สามารถที่จะกระทำได้ จะส่งผลกระทบต่อหรือเกิดปัญหาทั้งความตรงภายในและความตรงภายนอก อย่างหลีกเลี่ยงหรือว่าปฏิเสธไม่ได้

เนื้อหา

1. ความหมายของคำว่า “ประชากร” และ “กลุ่มตัวอย่าง” ในงานวิจัย

1.1 ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดที่เราต้องการศึกษาวิจัย หรือว่าทุกหน่วยในเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษา ตามขอบเขตของการวิจัยได้กำหนดไว้ อาจจะเป็นสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตก็ได้ เช่น การศึกษาทัศนคติของผู้ใช้รถยนต์ที่เติมน้ำมันดีเซล ในเขตเทศบาลตำบลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาของการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ประชากร ผู้ใช้รถยนต์ที่เติมน้ำมันดีเซล ในเขตเทศบาลตำบลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา นี้เป็นตัวอย่างประชากรสิ่งมีชีวิต ส่วนประชากรที่ไม่มีชีวิต เช่น การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพน้ำประปาในเขตเทศบาลเมือง และเขตชนบท สำหรับประชากรที่ศึกษางานวิจัยนี้ได้แก่ น้ำประปาในเขตเทศบาลเมือง และเขตชนบท เพราะประชากรกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นได้ เพราะตั้งน้ำประปา ไม่สามารถตอบคำถามได้ การวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาคุณภาพของน้ำ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) ส่วนคำว่าหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) อาจจะมีหมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล สัตว์ สิ่งของ องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ ตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยหน่วยการวิเคราะห์นี้จะสัมพันธ์กับลักษณะของประชากร เช่น ถ้าประชากรของการวิจัยเป็นบุคคล หน่วยการวิเคราะห์จะเป็นบุคคลด้วย ถ้าประชากรของการศึกษาเป็นหน่วยงาน หน่วยการวิเคราะห์ก็จะเป็นระดับหน่วยงานด้วย โดยสุ่มตัวอย่างจากหน่วยงานต่าง ๆ มาศึกษา

นอกจากนี้ ประชากรของการวิจัยยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ประชากรแบบจำกัด (finite population) และประชากรแบบไม่จำกัด (infinite population) ประชากรแบบจำกัด หรือแบบนับได้ เป็นลักษณะของประชากรที่ผู้วิจัยสามารถแจงนับจำนวนได้ทั้งหมด เช่น ผู้วิจัยแจงนับประชากรที่เป็นจังหวัดได้ 77 จังหวัด จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี 2563 จำนวนพนักงานมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ส่วนประชากรแบบไม่จำกัด คือ ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถแจงนับประชากรออกมาได้ทั้งหมด หรือถ้านับจะต้องใช้เวลาที่มาก เช่น จำนวนเม็ดยาในหาดเมืองพัทยา จำนวนปลาในแม่น้ำมหาสมุทร จำนวนคนที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายรัฐบาล เป็นต้น

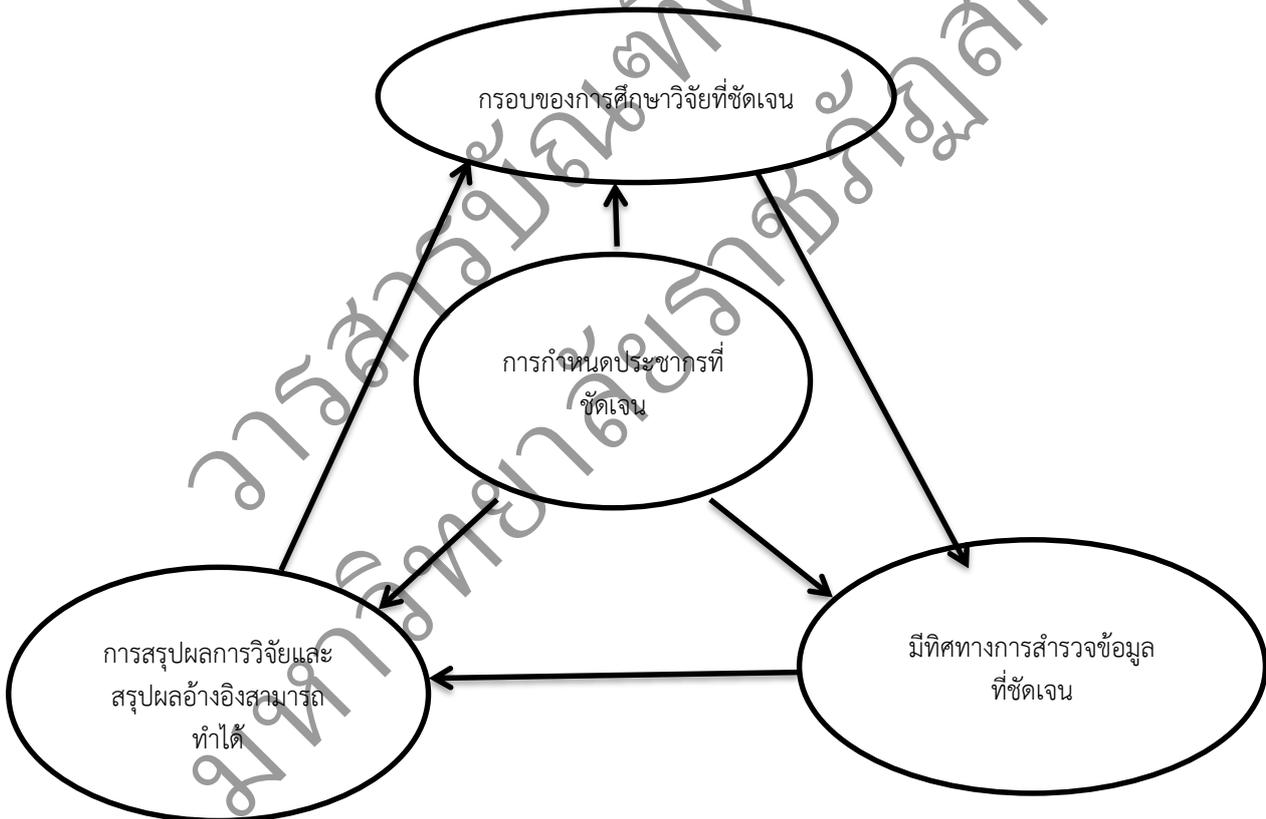
ผู้วิจัยยังต้องให้ความสำคัญเรื่อง การกำหนดขอบเขตของประชากร (population frame) จะกว้างมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขอบเขตที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ การกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้กว้างก็จะส่งผลทำให้ขอบเขตของประชากรกว้างตามไปด้วยก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยตลอดจนประโยชน์ที่จะนำไปใช้ หรืออ้างอิงได้เฉพาะในส่วนนั้นเท่านั้น เช่น ตัวอย่างงานวิจัย “ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อสินค้าของบริษัท” ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริโภคสินค้าของบริษัท ถ้าบริษัทกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้เฉพาะสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นการเฉพาะ ประชากรก็จะแคบลงและจะไปครอบคลุมเฉพาะผู้บริโภคสินค้าประเภทนั้นเท่านั้น หรือการศึกษา “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสหกรณ์การเกษตร” ถ้าต้องการกำหนดขอบเขตของการวิจัยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรก็จะครอบคลุมเฉพาะสหกรณ์การเกษตรที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น เป็นต้น (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (sample group) มีการเรียกชื่ออีกหลายอย่าง เช่น “สิ่งตัวอย่าง” หรือ “ตัวอย่าง” หมายถึง กลุ่มที่ถูกสุ่มตัวอย่างขึ้นมาจากประชากรเพื่อใช้เป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัย จากความหมายนี้สามารถอธิบายได้เพิ่มเติมว่า กลุ่มตัวอย่างจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรในการศึกษาวิจัย และลักษณะคุณสมบัติที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร กล่าวคือ องค์ประกอบที่ 2 นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งของผู้ดำเนินการวิจัย ถ้าได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ครบสมบูรณ์ ก็จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนต่อถึงกระบวนการสรุปผลการวิจัยอย่างมาก รวมถึงการสรุปผลการวิจัยเชิงอนุมานกลับไปเพื่ออธิบายคุณลักษณะของประชากรก็จะเกิดความคลาดเคลื่อนได้เหมือนกัน (เทพศักดิ์ บุญยรัตน์, 2555)

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง หน่วยของข้อมูลบางส่วนที่ผู้ศึกษาวิจัยได้คัดเลือกขึ้นมาเพื่อใช้เป็นตัวแทนของหน่วยข้อมูลทั้งหมดหรือประชากรในการศึกษาวิจัย เพราะในความเป็นจริงงานวิจัยบางเรื่องไม่มีความจำเป็นจะต้องศึกษาทุกกลุ่มทั้งหมดของประชากร แต่เราสามารถนำแค่บางส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกแล้วเท่านั้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557) ตัวอย่างถ้าเราต้องการทราบว่าแดงโมโนไรซ์ของชาวสวน ว่ามีรสชาติหวานหรือไม่ ก่อนที่เราจะตัดสินใจซื้อ ก็อาจจะขอชาวสวนแดงโมโน ได้ชิมก่อนสัก 2-3 ลูกก็พอไม่จำเป็นต้องไปชิมทั้งสวน หรือกรณีตรวจเลือดเพื่อหาเชื้อไวรัสโควิด 19 คุณหมอหรือว่านายแพทย์ก็จะตรวจเจาะแค่เลือดจำนวนเพียงเล็กน้อย ไม่จำเป็นต้องเจาะเอาเลือดทั้งหมดของร่างกายไปตรวจ เป็นต้น

2. ความสำคัญของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ความสำคัญของประชากร ในการวิจัยของศาสตร์ใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาที่กำหนดปัญหาการวิจัย ตลอดจนกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือกำหนดสมมติฐานของการวิจัย กระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการวิจัย คือ การกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในเรื่องนั้น ๆ ถ้าผู้ศึกษาวิจัยไม่มีการกำหนดประชากรที่ศึกษาให้มีความชัดเจน ก็จะส่งผลกระทบต่อทำให้ขอบเขตของการศึกษาไม่มีทิศทางและขาดความชัดเจน พร้อมการสำรวจข้อมูลก็ไม่มีกรอบที่ชัดเจน และการสรุปอ้างอิงผลการวิจัยก็ไม่สามารถที่จะกระทำได้ ดังนั้นประโยชน์หรือว่าความสำคัญของประชากรของการศึกษาวิจัย มีหลายประการ ได้แก่ ประการที่ 1 เพื่อให้มีกรอบของการศึกษาวิจัยให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับประชากรที่ศึกษา จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าประชากรที่ศึกษาวิจัยเรื่องนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยที่ตั้งไว้ ประการที่ 2 เพื่อให้การสำรวจข้อมูลมีทิศทางที่ชัดเจน ก็จะส่งผลทำให้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลอยู่ในขอบเขตของประชากรที่ได้ถูกกำหนดไว้เท่านั้น ประการที่ 3 เพื่อให้การสรุปผลการวิจัยและการสรุปอ้างอิงผลการศึกษาวิจัยนำไปใช้ได้จริง เชื่อถือได้ ดังภาพประกอบนี้

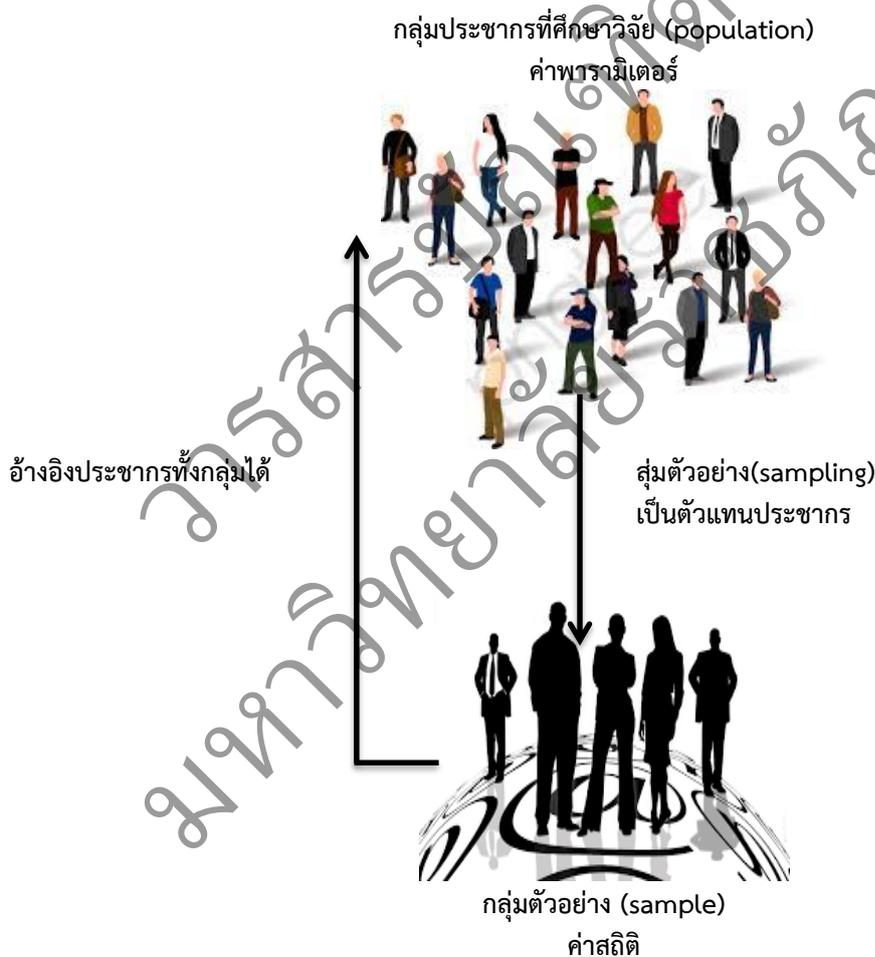

ที่มา: (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2555)

2.2 ความสำคัญของของกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย สามารถกระทำได้ 2 วิธีการ ที่สำคัญวิธีแรก การศึกษาทุกหน่วยของประชากร (census) และวิธีที่สอง การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง (sample survey) วิธีแรกผู้ศึกษาวิจัยควรจะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกหน่วยของประชากรโดยไม่มีการเลือกเก็บเฉพาะหน่วยใดหน่วยหนึ่ง วิธีแรกนี้ มีข้อดีทำให้ผู้ศึกษาวิจัยสามารถทราบค่าจริงของลักษณะของประชากรที่ศึกษาได้ ซึ่งในทางสถิติเรียกว่า “ค่าพารามิเตอร์” (parameter) แต่ก็มี

ข้อเสีย คือ สามารถทำได้ยากที่จะต้องหาให้ได้ครบทุกหน่วยของประชากร ทำให้ผู้ศึกษาวิจัยต้องเสียทรัพยากรมากมาย เช่น เวลา แรงงาน และงบประมาณ เป็นต้น วิธีที่สอง เป็นการศึกษจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาวิจัยจะต้องมีการกำหนดประชากรไว้ก่อน แล้วอย่างชัดเจน กระบวนการต่อไปจะต้องใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (sampling methods) จากประชากร เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรได้ และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป ซึ่งในวิธีที่สองนี้ มักจะถูกนำมาใช้มากในงานวิจัย เนื่องจากสะดวก ผู้ศึกษาวิจัยไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรมากเกินไป เช่น ประหยัดระยะเวลา แรงงาน และงบประมาณ วิธีที่สองนี้ ก็มีจุดอ่อนหรือข้อจำกัด กล่าวคือผู้ศึกษาวิจัยจะได้ค่าจริงของลักษณะประชากร แต่จะได้ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ในทางสถิติ เรียกว่า “ค่าสถิติ” (statistics)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ดี คือจะต้องมีประโยชน์ที่จะนำไปใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้ ทำให้งานวิจัยบางเรื่องที่มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถสำรวจข้อมูลของประชากรทั้งหมดได้ และกลุ่มตัวอย่างที่ดี ต้องสามารถนำไปใช้หรือว่าสรุปหรืออ้างอิงแทนประชากรได้ ประกอบด้วยปัจจัยหรือว่าองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) จะต้องเป็นตัวแทนที่ดี กลุ่มตัวอย่างที่ดีต้องมีลักษณะคล้ายคลึงกันและครอบคลุมประชากรโดยรวมมากที่สุด 2) จะต้องมีความเหมาะสม ถ้าผู้ศึกษาวิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้จำนวนมาก ก็จะส่งผลในทางบวกหรือว่าผลสรุปใกล้เคียงกับประชากรได้มากกว่าการกำหนดขนาดของกลุ่มประชากรที่น้อย แต่ถ้าผู้ศึกษาวิจัย ได้กำหนดขนาดกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากเกินไป ก็อาจจะทำให้ผู้ศึกษาวิจัย สิ้นเปลืองทรัพยากรต่าง ๆ ตามมด เช่น คน เวลา เงิน เป็นต้น และ 3) จะต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสม กับหัวข้องานวิจัยที่เราศึกษา ซึ่งมีหลากหลายวิธีจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อต่อไป ดังนั้น ความสำคัญของการกำหนดขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยจะต้องมีความสัมพันธ์กัน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size)

จำนวนของข้อมูลที่ใช้เข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ถ้ากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้มาก จะทำให้ความคลาดเคลื่อน (Error) จากกลุ่มตัวอย่างมีน้อย ในทางตรงกันข้ามถ้ากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้ น้อย โอกาสที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง ก็มีสูงหรือว่ามากตามมา (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 44) นอกจากการทราบความหมายของการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง แล้ว จะต้องมีการกำหนดประชากรที่ชัดเจน ที่ขาดไม่ได้และสำคัญ คือ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรจะเป็นเท่าใดที่จะเหมาะสมในงานศึกษาวิจัย กล่าวโดยหลักการทั่วไปการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะแนวทางในการศึกษา เช่น การกำหนดขนาดจากกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณ การกำหนดได้จากคอมพิวเตอร์ และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป ตัวอย่างดังภาพ

ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง								
10	10	100	80	280	162	800	260	2,800	338
15	14	110	86	290	165	850	265	3,000	341
20	19	120	92	300	169	900	269	3,500	346
25	24	130	97	320	175	950	274	4,000	351
30	28	140	103	340	181	1,000	278	4,500	354
35	32	150	108	360	186	1,100	285	5,000	357
40	36	160	113	380	191	1,200	291	6,000	361
45	40	170	118	400	196	1,300	297	7,000	364
50	44	180	123	420	201	1,400	302	8,000	367
55	48	190	127	440	205	1,500	306	9,000	368
60	52	200	132	460	210	1,600	310	10,000	370
65	56	210	136	480	214	1,700	313	15,000	375
70	59	220	140	500	217	1,800	317	20,000	377
75	63	250	144	550	226	1,900	320	30,000	379
80	66	240	148	600	234	2,000	322	40,000	380
85	70	250	152	650	242	2,200	327	50,000	381
90	73	260	155	700	248	2,400	331	75,000	382
95	76	270	159	750	254	2,600	335	100,000	384

ที่มา: ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan

ภาพประกอบ 2 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสูตรในการคำนวณ เช่น จากสูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Yamane, 1973 อ้างถึงใน อีรุฎมิ เอกะกุล, 2543) ดังเช่น กรณีทราบขนาดของประชากร ก็สามารถใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

ประการหนึ่งที่ควรพิจารณาในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ การทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมี 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การกระจายของประชากร จะมีผลกระทบโดยตรงต่อขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ถ้าสมาชิกของประชากรมีความแตกต่างกันสูงหรือมีการกระจายมาก ซึ่งถ้าเป็นสภาวะการณดังกล่าวนี้ จะทำให้เกิดประชากรมีความแปรปรวนสูง ซึ่งจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใหญ่เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร แต่ถ้าในทางตรงกันข้าม ถ้าสมาชิกของประชากรมีความแตกต่างกันน้อยหรือว่ากระจายตัวน้อย ก็จะทำให้ประชากรมีความแปรปรวนต่ำ ก็ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ขนาดของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เป็นต้น

2. ระดับความเชื่อมั่น โดยทั่วไประดับความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัย จะกำหนดไว้ที่ระดับ .95 และ .99 ซึ่งหมายความว่า ผู้ศึกษาวิจัยมีโอกาสสรุปผิดพลาดได้เพียง 5 ครั้ง และ 1 ครั้ง ตามลำดับ จากทั้งหมด 100 ครั้ง

3. ระดับความถูกต้องของค่าสถิติที่ประมาณได้ ซึ่งจะวัดจากความแตกต่างระหว่างค่าพารามิเตอร์กับค่าสถิติที่ประมาณได้ ระดับความถูกต้องจะมีมากขึ้นถ้าความแตกต่างระหว่างค่าพารามิเตอร์กับค่าสถิติที่ประมาณได้ลดลง ซึ่งในทางตรงกันข้าม ถ้าจะทำให้ค่าความแตกต่างระหว่างค่าพารามิเตอร์กับค่าสถิติลดลงก็ต้องใช้ขนาดตัวอย่างใหญ่ขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขที่สำคัญในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ประการแรก การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องคำนึงถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งวิธีการนี้จะมีผลต่อการได้รับข้อมูลกลับคืนมาจำนวนมากหรือได้กลับคืนมาน้อย เช่น ตัวอย่าง ถ้าผู้ศึกษาวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โอกาสที่จะได้ข้อมูลกลับคืนมาจะมีจำนวนมาก เพราะผู้ศึกษาวิจัยได้ไปดำเนินการด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมวิธีการนี้ ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่จำเป็นต้องจำนวนมาก วิธีการนี้จะเน้นในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่า และในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ศึกษาวิจัยเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลไปและกลับ ทางไปรษณีย์ ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือส่งข้อมูลกลับคืนมา ดังนั้น วิธีการนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะต้องกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้ค่อนข้างมากกว่าแบบวิธีการแรก ส่วนวิธีการนี้จะเน้นในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณมากกว่า เป็นต้น และประการที่สอง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะต้องให้สัมพันธ์กับการนิยามขอบเขตของประชากร และวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยด้วย (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 52)

4. ประเภทและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ส่วนย่อยหรือบางส่วนของประชากร กรณีที่ประชากรมีขนาดใหญ่ ผู้ศึกษาวิจัยอาจไม่สามารถเก็บข้อมูลจากทุกหน่วยของประชากรได้จะต้องเป็นข้อมูลจากตัวอย่าง ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชากร ตัวอย่างจะต้องมีลักษณะเหมือนประชากร ถ้ามีลักษณะแตกต่างจากประชากรแล้ว ข้อมูลตัวอย่างที่เลือกมาจะไม่น่าเชื่อถือ และไม่ควรรนำไปใช้ในการศึกษาวิจัย (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2559, หน้า 14)

ผู้ศึกษาวิจัยจะต้องไม่มีความลำเอียงในการสุ่มตัวอย่าง โดยจะต้องให้ทุกหน่วยของประชากรได้มีโอกาสถูกเลือกมาเป็นตัวอย่างโดยเท่าเทียมกัน และพยายามให้ได้ตัวอย่างนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรทั้งหมดให้มากที่สุด พร้อมทั้งสามารถสรุปอ้างอิงแทน ประชากรทั้งหมดได้ เพราะจะสะท้อนถึงคุณลักษณะของประชากรได้อย่างแท้จริง โดยหลักการทั่วไปแล้วสามารถแบ่งหรือว่าจำแนกแนวทางการสุ่มตัวอย่างออกได้เป็น 2 แนวทางใหญ่ ๆ ได้แก่ แนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sample Designs) และอีกแนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น (Probability Sample Designs) (เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธ์, 2555, หน้า 112) ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น (Probability Sample Designs) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการทางสถิติ ซึ่งแต่ละหน่วยในประชากรจะถูกเลือก การใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็นจึงประกอบด้วย ประการที่ 1 ต้องทราบขนาดของประชากร (N) ว่ามีกี่หน่วย เช่น พนักงานราชการกี่คน ประชาชนที่มาใช้บริการกี่คน และประการที่ 2 ต้องมีกรอบตัวอย่าง (Sampling Frame) หมายถึง รายชื่อของแต่ละหน่วยในประชากรพร้อมรายละเอียด เช่น การศึกษาทัศนคติของพนักงานราชการ นอกจากจะทราบว่ามีพนักงานกี่คนแล้ว จะต้องระบุรายชื่อพนักงานราชการด้วย แนววิธีการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็นนี้ จะใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเป็นส่วนใหญ่ ประกอบวิธีดังต่อไปนี้

4.1.1 การสุ่มตัวอย่างแบบธรรมหรือแบบง่าย (Simple Random Sampling : SRS) หมายถึง การสุ่มกลุ่มตัวอย่างความน่าจะเป็นของการเลือกตัวอย่างในแต่ละหน่วยจากประชากรสามารถหรือกำหนดได้ เช่น ผู้ศึกษาวิจัยมีประชากรที่ต้องศึกษาจำนวน 1,000 คน ต้องการสุ่มตัวอย่างมา จำนวน 300 คน ถ้าเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น นั้นหมายถึงว่าโอกาสที่ประชากรแต่ละหน่วยจะถูกเลือกขึ้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีความแน่นอน การสุ่มตัวอย่างแบบธรรมหรือแบบง่าย อาจแบ่งได้หลายวิธีตามที่นิยมกันในปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 3 วิธี กล่าวคือ การจับสลาก การใช้เลขตารางสุ่ม และการใช้คอมพิวเตอร์สุ่ม

4.1.2 การสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (Systematic Sampling) หมายถึง การสุ่มตัวอย่างที่ใช้การเลือกตัวอย่างในลักษณะที่เป็นช่วงสุ่ม (Sampling Interval) มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) สร้างกรอบบัญชีรายชื่อที่ต้องการศึกษา แล้วใส่หมายเลขกำกับแต่ละหน่วย เรียงลำดับจากหมายเลขน้อยไปหามาก (1-N)

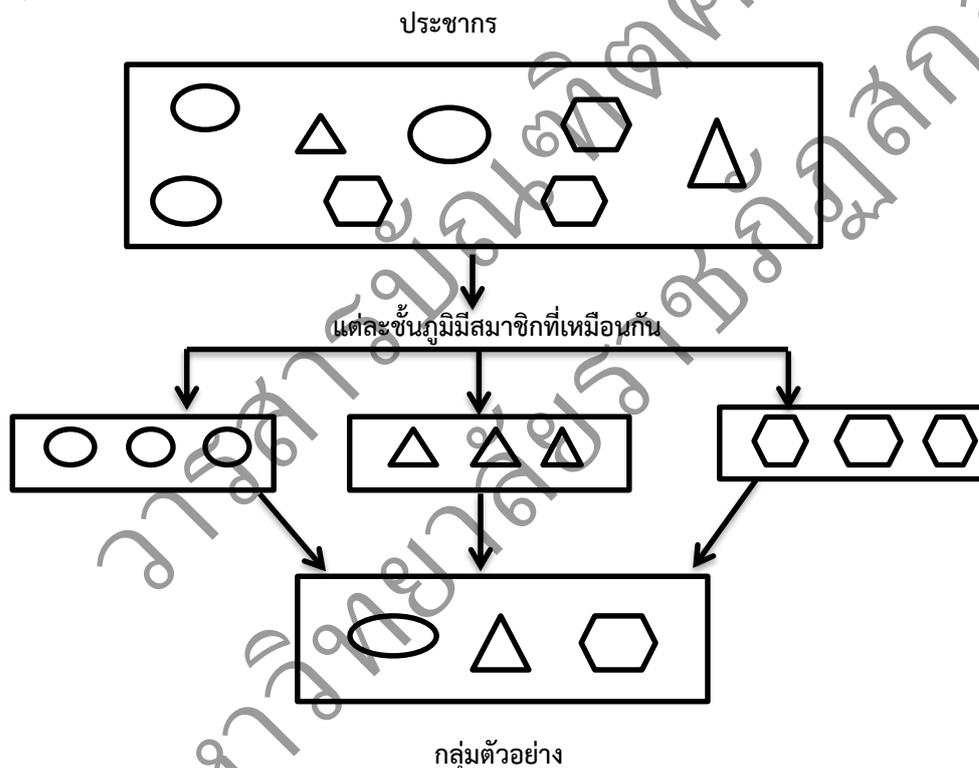
2) กำหนดช่วงสุ่ม (Sampling Interval หรือ K) ตามสูตร

$$\text{ช่วงสุ่ม (K)} = \frac{\text{จำนวน/ขนาดของประชากร (N)}}{\text{จำนวน/ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (n)}}$$

3) เลือกตัวอย่างหน่วยแรก โดยสุ่มตัวอย่างที่มีหลายเลข 1 ถึง K ซึ่งการเลือกตัวเลขเริ่มต้นที่จะใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการสุ่ม ตัวอย่างอาจใช้ “ตารางสุ่ม” ได้

4) เริ่มการสุ่มตัวอย่างแบบระบบ โดยเริ่มต้นจากตัวเลข r ที่ได้จากขั้นตอนที่สาม จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างเป็นช่วง โดยสุ่มตามค่าที่คำนวณได้ในขั้นตอนที่สอง จะได้รูปแบบการสุ่มแบบระบบ ดังนี้ $r, r+k, r+2k, \dots$ ไปจนครบตามจำนวนที่ต้องการ

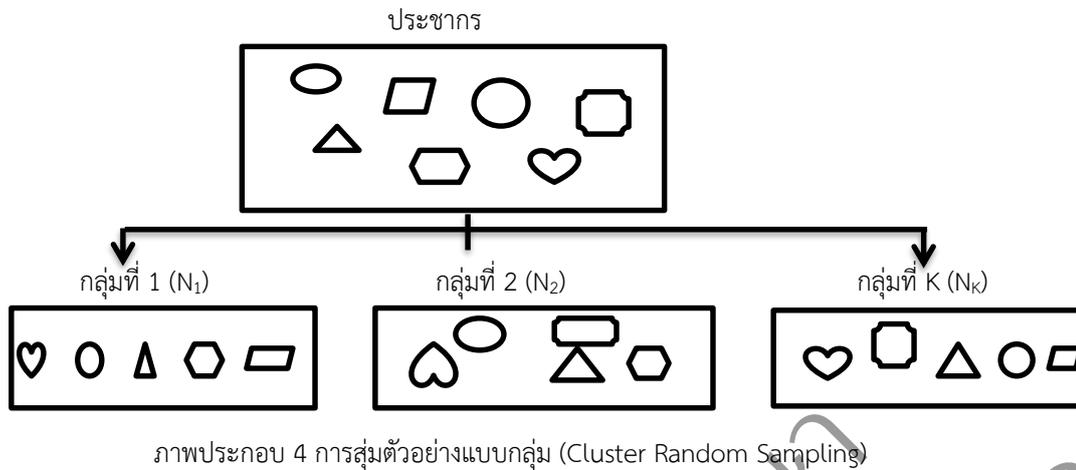
4.1.3 การสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้น/แบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) หมายถึง การสุ่มตัวอย่างที่มีการจำแนกสมาชิกของประชากรออกเป็นชั้นต่าง ๆ โดยที่สมาชิกของประชากรที่อยู่ชั้นภูมิเดียวกันจะมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติเดียวกัน แต่ต่างชั้นภูมิจะมีลักษณะหรือคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ดังตัวอย่างภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 การสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้น/แบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

4.1.4 การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

การสุ่มตัวอย่างที่มีการจำแนกสมาชิกของประชากรออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ความเหมือนหรือความคล้ายคลึงกัน โดยในแต่ละกลุ่มจะมีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่ภายในกลุ่มเดียวกันจะมีความแตกต่างกันในลักษณะหรือว่าคุณสมบัติ ซึ่งอาจจะแบ่งออกตามสภาพพื้นที่หรือสภาพภูมิอากาศ ดังนั้น การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มจึงไม่จำเป็นต้องสุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มเลือกเพียงบางกลุ่ม ก็จะทำให้ตัวอย่างมีครบทุกลักษณะ ดังภาพประกอบ

4.1.5 การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

หมายถึง การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เป็นกระบวนการสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มลงไปในระดับย่อยต่าง ๆ จนถึงหน่วยในการวิเคราะห์ที่เล็กที่สุดที่ต้องการศึกษาวิจัยตั้งแต่ 3 ขั้นขึ้นไป เช่น ระดับ ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ครัวเรือน ลงมาตามลำดับ โดยในการแบ่งกลุ่มในขั้นแรก เรียกว่า หน่วยสุ่มขั้นต้น (Primary Sampling Units-PSU) จนไปถึงการสุ่มเป็นกลุ่มพื้นที่เรียกว่า การสุ่มพื้นที่ (Area Probability Sampling) (เทพศักดิ์ บุญรัตน์, 2555, หน้า 122)

4.2 การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น (Nonprobability Sample Designs)

การสุ่มตัวอย่างที่ค่าความน่าจะเป็นของการเลือกตัวอย่างในแต่ละหน่วยจากประชากรไม่สามารถหรือกำหนดได้ เป็นการเลือกตัวอย่างที่ไม่ได้พิจารณาถึงโอกาสหรือความน่าจะเป็นที่หน่วยต่าง ๆ ในประชากรจะถูกเลือก จึงไม่มีการกำหนดหรือไม่ทราบว่าแต่ละหน่วยในประชากรมีโอกาสถูกเลือกมากน้อยอย่างไร ซึ่งตรงข้ามกับการเลือกตัวอย่างแบบความน่าจะเป็น ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ จะเน้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัย หรือที่นักวิจัยเชิงคุณภาพมักเรียกวินิจฉัยว่า การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยเป็นหลัก (ชาย โพธิ์สีดา, 2556, หน้า 118)

ในที่นี้จะใช้คำว่า กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แทนคำว่ากลุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น จะทำให้ผู้อ่านไม่สับสน สำหรับการสุ่มตัวอย่างแบบที่มุ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยเป็นหลักนี้ ก็สนองจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน และมีวิธีเลือกที่แตกต่างกันไปในเรื่องวิจัยหนึ่ง ๆ นักวิจัยจะใช้เลือกการสุ่มตัวอย่างเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทก็ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การการศึกษาวิจัย Patton (1990, pp. 169-183) ได้จำแนกประเภทกลุ่มตัวอย่างสำหรับการการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพไว้ ดังนี้

4.2.1 ตัวอย่างที่แสดงลักษณะสุดขั้ว หมายถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับคนหรือกรณีที่ไม่ธรรมดา หรือมีอะไรพิเศษกว่าคนอื่น เช่น รายที่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมากเป็นพิเศษ เป็นการเลือกตัวอย่างเพื่อความเข้าใจความแตกต่างแบบขั้ว

4.2.2 ตัวอย่างที่มีประสบการณ์มาก หมายถึง ตัวอย่างแบบนี้ไม่สุดขั้วเหมือนแบบแรก เป็นพวกที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่าคนทั่ว ๆ ไป เช่น ผู้หญิงที่ถูกสามีใช้ความรุนแรงมาตลอดชีวิตในการสมรส

4.2.3 ตัวอย่างที่มีลักษณะครอบคลุมความหลากหลายในประชากรให้มากที่สุด หมายถึง การเน้นกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะที่ต่างกัน ไม่ใช่กำหนดเฉพาะกลุ่มสุดขั้วเท่านั้น เช่น กลุ่มตามการศึกษา กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ กลุ่มเรียนจบระดับประถม และกลุ่มจบมัธยม เป็นต้น และผู้ศึกษาวิจัยอาจกำหนดเอาตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย วัดเกณฑ์ความแตกต่าง เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ถิ่นที่อยู่ เป็นต้น

4.2.4 ตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกัน หมายถึง การมองหาเฉพาะรายที่มีลักษณะสำคัญบางประการร่วมกัน เช่น การศึกษาครอบครัว ผู้ศึกษาวิจัย อาจจะทำเฉพาะหาเฉพาะหัวหน้าครอบครัวที่เป็นหญิง เพื่อลองศึกษาปัญหาของผู้หญิงในฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว

4.2.5 ตัวอย่างที่แสดงลักษณะสำคัญของประชากรทั้งหมด หมายถึง คุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง เช่น การสละบ้านเรือน การบวชเป็นพระภิกษุสามเณร หรือแม่ชี เพื่อรักษาศีล 227, 10 และ 8 ตามลำดับ เป็นต้น

4.2.6 ตัวอย่างที่เป็นเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจอื่น ๆ หมายถึง ทำนองว่า “ถ้าเรื่องนี้เป็นจริงสำหรับกลุ่มประชากรนี้ กลุ่มอื่น ๆ ก็ไม่ต้องพูดถึง” หรือถ้ากลุ่มนี้มีปัญหาเรื่องนี้ กลุ่มอื่น ๆ ก็จะมีด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายของการเลือกตัวอย่างแบบนี้เพื่อช่วยให้สามารถนำข้อสรุปไปใช้กับกรณีอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

4.2.7 ตัวอย่างที่มีการเลือกจากการแนะนำต่อ ๆ กันไป การเลือกตัวอย่างนี้บางตำราเรียกว่า “การสุ่มตัวอย่างแบบโพลีบอลหรือแบบลูกโซ่ (Snowball or Chain Random Sampling) หมายถึง การเลือกตัวอย่างในลักษณะแบบต่อเนื่อง โดยตัวอย่างแรกจะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเลือกตัวอย่างถัดไป และมีการแนะนำต่อไปจนกระทั่งได้ขนาดตัวอย่างตามที่ต้องการ การวิจัยต้องการ อาจเริ่มต้นด้วยการสัมภาษณ์ หรือสอบถามข้อมูลจากตัวอย่างไม่กี่รายแล้วให้กลุ่มตัวอย่างแนะนำต่อไปว่าควรไปสัมภาษณ์ใครที่มีความรู้หรือประสบการณ์เรื่องที่น่าสนใจ เป็นต้น

4.2.8 ตัวอย่างที่มีความสำคัญทางการเมือง หมายถึง อาจจะเป็น สถานที่ (ตำบล ย่าน ชุมชน) หรือบุคคล ที่มีความสำคัญทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นบุคคลสำคัญในการเมืองท้องถิ่น หรือการเมืองระดับชาติ เป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ทัศนะทางการเมืองที่อาจเป็นประโยชน์ในการวิจัยหรือเพื่อติดตามความสนใจของชุมชนต่อประเด็นที่ศึกษา

4.2.9 ตัวอย่างที่เจาะจงเลือกจากประชากรที่แบ่งช่วงชั้น ในบางตำราเรียกตัวอย่างแบบนี้ว่า “การสุ่มแบบเจาะจง” (Purposive Sampling) หมายถึง ผู้ศึกษาวิจัยใช้วิจารณญาณของตนเองว่าจะเลือกหน่วยใดที่ผู้วิจัยคิดว่าหน่วยนั้นน่าจะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร นั้นหมายถึงว่าโอกาสที่หน่วยของประชากรจะถูกเลือกขึ้นมาศึกษาอยู่กับวิจารณญาณของผู้วิจัยเป็นสำคัญ

4.2.10 ตัวอย่างที่เลือกแบบเฉพาะหน้าหรือการเลือกตามความสะดวก ในบางตำราเรียกว่าตัวอย่างแบบนี้ว่า “การเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ” (Accidental Sampling) หมายถึง การเลือกเหตุการณ์เฉพาะหน้า หรือบังเอิญมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือว่าเข้าข่ายสำหรับการทำวิจัยเกิดขึ้น มีผู้ที่มีประสบการณ์และความเหมาะสมที่จะได้สัมภาษณ์ปรากฏตัวขึ้นพอดี หรือเป็นการเลือกตัวอย่างชนิดที่ไม่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าแต่อาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์นี้เป็นวิธีที่ง่าย แต่ก็ไม่ใช่วิธีที่ดีนัก ซึ่งนักวิจัยเชิงปริมาณไม่นิยมนำวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบนี้มาใช้ เพราะจะไม่ทำให้ได้ตัวแทนที่ดีของประชากร เป็นต้น

สรุป

คำว่าประชากร หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยงานปกครอง สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต หรือวัตถุสารก็ได้ และกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกสุ่มตัวอย่างขึ้นมาจากประชากรเพื่อเป็นตัวแทนของการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยหลายประการ เช่น ระดับความเชื่อมั่น ระดับความเชื่อมั่นของค่าสถิติที่ประมาณได้ และการกระจายของประชากร การกำหนดขนาดประชากร สามารถทำได้โดยการใช้สูตรคำนวณ หรือการใช้ตารางสำเร็จรูป และการสุ่มตัวอย่างในงานวิจัยโดยทั่วไปมี 2 วิธีการหลัก ๆ ได้แก่ การสุ่มแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น (Nonprobability Sample Designs) และการสุ่มแบบทราบความน่าจะเป็น (Probability Sample Designs) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชบัญชา. (2559). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2555). *เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- ธีรวิมล เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2555). *เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Patton, MQ. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. (2nd ed). Newbury Park. CA: Sage.

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร

THE PARENTS' SATISFACTION TOWARD THE SECONDARY EDUCATIONAL MANAGEMENT OF
SARASAS WITAED SAMUTSAKORN SCHOOL

เจนจิรา อ่วมจำ* และ อำนวย ทองโปร่ง

Janejira Oumja* and Amnuay Thongprong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240

Program in Education Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240, Thailand

*Corresponding author: E-mail: janejira1534@gmail.com

รับบทความ 25 ธันวาคม 2563 แก้ไขบทความ 9 มีนาคม 2564 ตอรับบทความ 19 มีนาคม 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2563 ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Cohen จำนวน 210 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) และได้ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .52-.90 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของผู้ปกครอง, การจัดการศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine and compare parent satisfaction toward the secondary educational management of Sarasas Witaed Samutsakorn School, as classified by educational background and occupation. The sample of 210 parents of secondary school students of Sarasas Witaed Samutsakorn School was obtained through multi-stage random sampling and Cohen's tables for sample size calculation. The sample effect size for the .05 level of significance was determined using Cohen's tables. The research instrument for data collection was a set of 5-rating scale questionnaires with the discriminative power from .52 to .90 and the reliability of .97. Statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The results of this study were as follows:

1. The parent satisfaction toward the secondary educational management of Sarasas Witaed Samutsakorn School, as a whole and in each aspect, was at a high level.

2. The comparative results revealed that the parent satisfaction toward the secondary educational management of Sarasas Witaed Samutsakorn School, classified by different levels of educational background, as a whole and in each aspect, showed no differences.

3. The comparative results revealed that the parents' satisfaction toward the secondary educational management of Sarasas Witaed Samutsakorn School, classified by different occupation, as a whole and in each aspect, showed no differences.

Keywords: Parent Satisfaction, Educational Management

บทนำ

ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาถือว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการดำเนินงานจะขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลที่เข้ามาใช้บริการหรือผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจ ซึ่งความพึงพอใจมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ประกอบด้วย 1) ความสำคัญต่อผู้บริการสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจต่อบริการในด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการที่เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการ 2) ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ประกอบด้วย ความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นตัวผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะการนำเสนอการบริการที่เหมาะสมจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ การบริการให้กับผู้ปกครองและนักเรียนหลาย ๆ สถานการณ์ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วยความพึงพอใจในงานมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในแต่ละองค์การ การให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมเสนอแนวทางในการจัดการศึกษานั้นมีผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและผู้ปกครองต่างก็มุ่งที่พัฒนานักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวได้ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตนักเรียน คือ บ้านและสถานศึกษา ผู้ปกครองและสถานศึกษาจำเป็นต้องปรึกษาหารือและรับทราบปัญหาของกันและกันหาทางร่วมมือกันทำให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนสูงสุด ความพึงพอใจของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานให้เป็นที่พอใจตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองเป็นหลัก ซึ่งผู้ปกครองมักมีการคาดหวังว่าสถานศึกษาเอกชนต้องเน้นเรื่องวิชาการที่ทันสมัยและมีบริการที่ดี เนื่องจากผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง แตกต่างจากโรงเรียนภาครัฐ ผู้ปกครองจึงสามารถเลือกโรงเรียนที่ตนเองมีความพึงพอใจและสถานศึกษาเองต้องมีการตรวจสอบตลอดเวลาว่าการดำเนินงานเป็นอย่างไร ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด เนื่องจากสถานศึกษาเอกชนเป็นธุรกิจด้านการศึกษาอย่างหนึ่ง จึงมีการแข่งขันสูง สถานศึกษาจึงต้องวางแผนจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่น่าพอใจของผู้ปกครอง จึงจะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในสถานศึกษาเมื่อมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นก็จะสร้างความมั่นคงให้กับธุรกิจได้มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 19)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงทำให้ผู้ปกครองมีเจตคติในเชิงบวกกับการรับบริการของโรงเรียน สัมผัสได้ถึงความรู้สึกในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนทั้งสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สุขภาพกายที่สมบูรณ์ สุขภาพจิตที่แจ่มใส ความรักความเมตตา และสัมพันธภาพที่ดี ที่เป็นที่น่าพอใจไว้วางใจในการบริการและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จัดขึ้น การจัดการบริการเป็นงานที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน การจัดทำแผนการที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ได้แก่ บริการทางวิชาการ ด้านการบริการนักเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงและไม่ใช่เพียงแต่ให้เกิดความพึงพอใจเท่านั้น ยังคงต้องมุ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด

สภาพปัญหาความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่า จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษามีจำนวนลดลง อีกทั้งจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับผู้ปกครองที่ย้ายบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนในเขตบริการอื่น พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุสำคัญมาจากความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านครูผู้สอน ด้านบริการนักเรียน

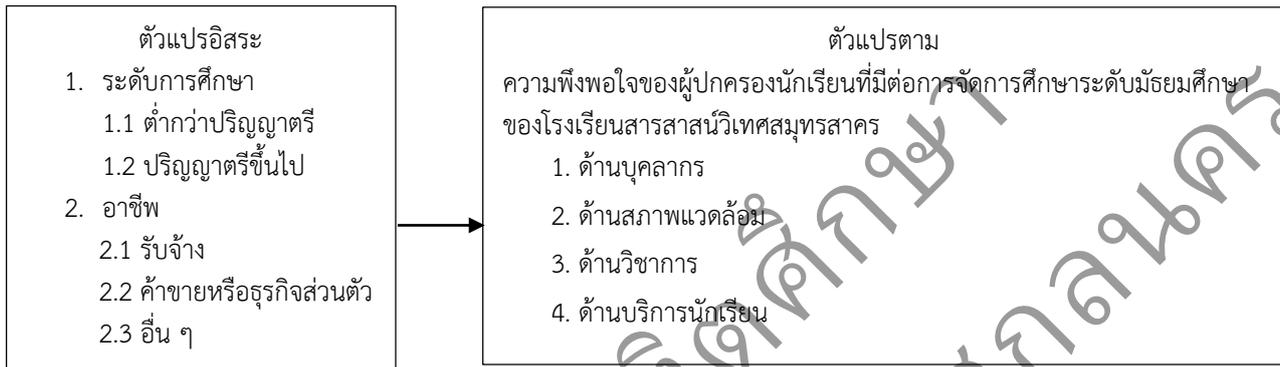
จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางสำหรับนำไปพัฒนาในการบริหารงานของระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาครให้เหมาะสมสอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและการวางแผนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 458 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาครปีการศึกษา 2563 จำนวน 210 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (วรรณิ แกมเกตุ, 2555, หน้า 295) และได้ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011, p. 147)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้ค่าอำนาจจำแนก .52-.90

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .97

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้รับคืน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

- 4.1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยการหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)
- 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)
- 4.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test)
- 4.4 เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกตามอาชีพ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านบุคลากร	4.36	0.49	มาก
2. ด้านสภาพแวดล้อม	4.26	0.58	มาก
3. ด้านงานวิชาการ	4.29	0.58	มาก
4. ด้านบริการนักเรียน	4.29	0.58	มาก
รวม	4.29	0.53	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.36$) ด้านงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.29$) ด้านบริการนักเรียน ($\bar{X} = 4.29$) และด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.26$)

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจ	ระดับการศึกษา				t	p
	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 132)		ปริญญาตรีขึ้นไป (n = 78)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคลากร	4.33	0.48	4.39	0.51	-0.791	0.430
2. ด้านสภาพแวดล้อม	4.23	0.60	4.31	0.55	-0.934	0.351
3. ด้านงานวิชาการ	4.26	0.60	4.33	0.56	-0.838	0.403
4. ด้านบริการนักเรียน	4.29	0.56	4.27	0.61	0.229	0.819
รวม	4.28	0.53	4.32	0.53	-0.592	0.555

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจ	อาชีพ			F	p
	รับจ้าง	ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ		
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$		
1. ด้านบุคลากร	4.39	4.26	4.40	1.674	0.190
2. ด้านสภาพแวดล้อม	4.34	4.22	4.26	0.388	0.679
3. ด้านงานวิชาการ	4.33	4.21	4.31	0.705	0.495
4. ด้านบริการนักเรียน	4.28	4.23	4.30	0.335	0.716
รวม	4.33	4.23	4.31	0.619	0.539

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัยเต็มตามศักยภาพและส่งเสริมสนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เด็กมีความพร้อมทางวุฒิภาวะและสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้เต็มศักยภาพ ตลอดทั้งมีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีการจัดห้องเรียนให้มีอากาศปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้และมีการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการใช้สื่อ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน ตลอดทั้งมีการดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนในด้านการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น จัดครูพยาบาล ดูแลเด็กประจำอยู่ตลอดเวลา จัดรถตู้บริการรับ-ส่ง ให้ความสะดวกแก่นักเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวน แกมนิล (2550) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสิบสาม ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ วิเศษกิจ (2552) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ ดังนี้

ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและครูมีบุคลิกดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส กิริยาจาสุภาพ ครูมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ครูจัดกิจกรรมในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวีการ์ เกตุนอก (2560) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวังจันทน์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวลา กันทอง (2548) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี ด้านบุคลากรโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากอาคารสถานที่เหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องเรียนจัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ครูจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนมีความเหมาะสม สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับ วรวิช เรือนคำงาม (2553) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดชำป่างาม (สายรัฐประชาสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี ฤกษ์วงศ์ (2549) ศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับมาก

ด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กมีพื้นฐานความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูใช้สื่อ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวดี มาสabay (2560) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนบ้านคลองมือไทร (สว่างไสวราษฎร์บำรุง) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัดดา คำจุมพล (2551) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสาครวิศิษฏา จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสาครวิศิษฏา จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก

ด้านบริการนักเรียน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนจัดครูพยาบาล ดูแลเด็กประจำอยู่ตลอดเวลา โรงเรียนจัดรถตู้บริการรับ-ส่ง ให้ความสะดวกแก่นักเรียน โรงเรียนส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา วัฒนพานิช (2554) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนกวงฮั่ว จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนกวงฮั่ว จังหวัดระยอง ด้านบริการนักเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน สารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียน สารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร จำแนกระดับการศึกษาโดยภาพรวมผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ รมรื่น สะอาดและปลอดภัย มีการจัดหาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ผู้ปกครองจึงให้ความไว้วางใจกับทางโรงเรียนในการดูแลบุตรหลาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย แกมณิล (2550) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภฤกษ์ เนื่องจำนง (2552) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตโปทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสาคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากเพราะอาชีพของผู้ปกครองที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นเป็นกลุ่มอาชีพที่มีลักษณะของการทำงานที่ไม่แตกต่างกันมากนัก อีกทั้งสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ผู้ปกครองอาศัยอยู่ล้วนอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกุล ฉวีวรรณ (2546) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบำรุงปัญญา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองที่นักเรียนที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจการจัดการศึกษาของโรงเรียนบำรุงปัญญาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารและครูควรมีการพัฒนาตนเอง อบรม และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ นำความรู้ใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน
- 1.2 ผู้บริหารและครูควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนให้มีบริเวณเพียงพอ สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย
- 1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนให้เข้าร่วมการแข่งขันทางวิชาการระดับชาติ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของเด็ก
- 1.4 โรงเรียนควรดูแลอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้รู้สึกถึงความปลอดภัยในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสาคร
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง

- ชวาลา กันทอง. (2548). *ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบุญจิตวิทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเสริฐ วิเศษกิจ. (2552). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภริดา นาคเรืองศรี. (2560). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” ฝ่ายปฐมวัย มหาวิทยาลัยบูรพา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมวิการ์ เกตุนอก. (2560). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนวังจันทร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2547). *ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 5-8*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราตรี ธิละวงศ. (2549). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนอรุณประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาวดี มาสบาย. (2560). *ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนบ้านคลองมือไทร (สว่างไสวราษฎร์บำรุง) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวิช เรือนคำงาม. (2553). *ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน วัดป่าปางาม (สายรัฐประชาสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณิ แกมเกต. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารคณา วัฒนพานิช. (2554). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนกวงฮั่ว จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วลัดดา คำจุมพล. (2551). *การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนสาครวิศิษฏา จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ศุภฤกษ์ เนื่องจำนง. (2552). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของ โรงเรียนวัดตโปทาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิริกุล ฉวีวรรณ. (2546). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบำรุงปัญญา อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อำนาจ แกมนิล. (2550). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองลิบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cohen, Louis.; Manion, Lawrence; & Morrison, Keith. (2011). *Research Method in Education*. (7th ed). New York: Morrison.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง

PARITCIPATION OF TEACHERS IN ACADEMIC ADMINISTRATION AFFAIRS IN SCHOOLS UNDER BANGKOK
METROPOLIS IN HUAIKHWANG DISTRICT OFFICE

ปริญญาภรณ์ เมืองพิล* และ ศิริพงษ์ เสาภายน

Parinyaporn Mueangphin* and Siriphong Sauphayana

ภาควิชาการบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240
Department of Education and Higher Education, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University,
Bangkok 10240, Thailand

*Corresponding author: Email: muangpil1990@gmail.com

วันที่รับบทความ 24 ธันวาคม 2563 วันที่แก้ไขบทความ 9 มีนาคม 2564 วันที่ตอบรับบทความ 19 มีนาคม 2564 วันที่เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานใน 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) ด้านการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา (5) ด้านการนิเทศการศึกษา (6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .987 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบค่าที (t-test for Independent Samples) ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)
2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน
3. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู, การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to examine the level of teacher participation of academic affairs administration in schools under Bangkok Metropolis in Huaikhwang District Office, and 2) to compare teacher participation in school academic affairs administration, classified by educational background and work experience, in seven aspects consisting of: (1) School curriculum development, (2) Development of learning processes, (3) Measurement, evaluation and credit transfer, 4) Development of medias, innovation and educational technology, (5) Educational supervision, (6) Research for quality education development, and (7) Development of school internal quality assurance. The sample in this research included 112 teachers in schools under Bangkok Metropolis

in Huaikhwang District Office in the academic year 2020. The research instrument was a set of 5-rating scale questionnaires with the reliability of .987, using Cronbach's Alpha Coefficient. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test for Independent Samples, and One-Way ANOVA, and Scheffe method.

The results revealed as follows:

1. The level of teacher participation in school academic affairs administration as a whole was at a high level.
2. Teacher participation in school academic affairs administration, classified by educational background, as a whole and in each aspect, showed no differences.
3. Teacher participation in school academic affairs administration, classified by work experience, as a whole and in each aspect, was different at the .05 level of significance.

Keywords: Teacher Participation, Academic Affairs Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ หากคนมีคุณภาพแล้วย่อมจะส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการ ใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้มีสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ เกิดทักษะการประกอบอาชีพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการสร้างองค์ความรู้ เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยี เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 17-19)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังหลักของชาติเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความรู้ควบคู่คุณธรรม มีทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาและเป็นการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพตามความถนัดความสนใจ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมรวมถึงค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีทักษะชีวิต รวมถึงการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม สามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขไว้ 8 คุณลักษณะ คือ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ โดยกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้อุ้ในสถานศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3-8)

งานวิชาการถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของสถานศึกษา และถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายเดียวไม่สามารถจะเป็นผู้นำได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องมีคณะครู บุคลากร หรือแม้แต่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร เริ่มตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น วางแผน

ตัดสินใจ ปฏิบัติ ติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อควมมีประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรรนำหลักการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบและร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของและร่วมจัดการศึกษาให้มากขึ้นซึ่งสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนท์, 2546, หน้า 3) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วม จัดว่าเป็นแนวทางการบริหารที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันว่าเป็นแนวคิดทางการบริหารที่เหมาะสมกับยุคสมัย สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้คนในองค์กรรวมกลุ่มกันใช้ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันดำเนินกิจกรรมในหน่วยงานของตนเอง การบริหารแบบมีส่วนร่วมภายในองค์กรจะช่วยสร้างความสามัคคี ช่วยให้ทราบถึงความต้องการของบุคลากรทั้งหมด และช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเฉื่อยชาในการทำงาน การย้ายงานและการหยุดงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการช่วยลดความขัดแย้ง และการต่อต้านจากพนักงานระดับล่าง และช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพจิตของคนในองค์กรดีขึ้น ผู้บริหารจะต้องจัดคนในองค์กรให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน มีการกระจายอำนาจให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีส่วนร่วมในการทำงาน (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, หน้า 52)

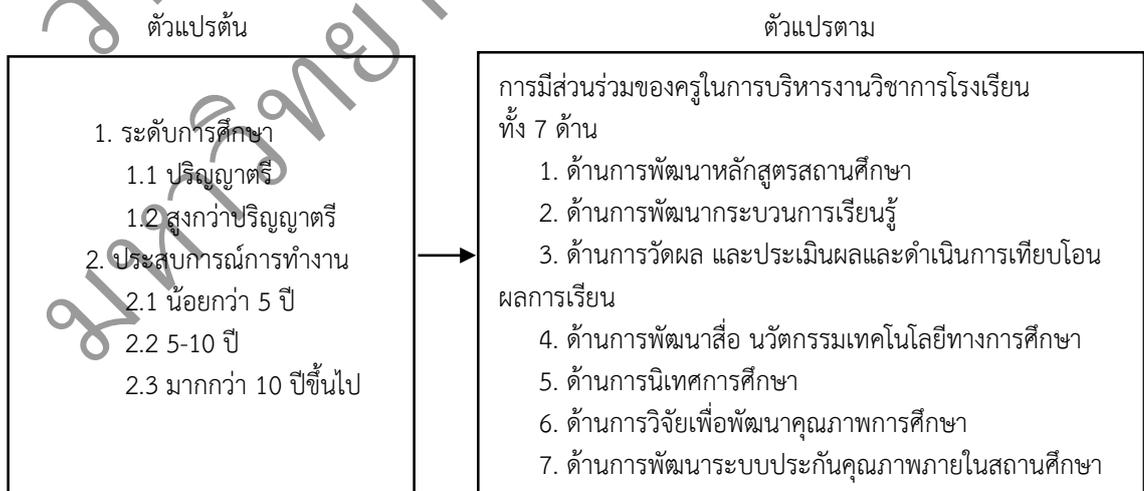
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อ สำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีขอบข่ายการบริหารงานที่ครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งการจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง การสังเคราะห์งานวิจัย ผู้ศึกษาจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 156 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 112 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และได้ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011, p. 147)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likers, อ้างถึงใน พิสนุ พงศ์ศรี, 2549, หน้า 127) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนสามเสนนอกประชาราษฎร์อนุกุล จำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) พบว่า ได้ค่า 0.662-0.897 และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .987

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตจัดเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 112 คน

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวางตอบแบบสอบถามในการแจกบัตรแบบสอบถามและเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระหว่างวันที่ 21 กันยายน-9 ตุลาคม 2563 โดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 112 ชุด

3.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 101 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.17 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบคำถามจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา โดยการหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) เป็นรายข้อ และรายด้าน

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์โดยใช้ค่าที (t-test) แบบ Independent Sample t-test)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกันต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากนั้นเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน นำเสนอในรูปแบบจำนวนและค่าร้อยละซึ่งสามารถสรุปผลได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละ ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา และสถานภาพประสบการณ์ทำงาน

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	45	44.60
สูงกว่าปริญญาตรี	56	55.40
รวม	101	100
2. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	32	31.70
ระหว่าง 5-10 ปี	26	25.70
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	43	42.60
รวม	101	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีระดับศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มากที่สุด มีประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี น้อยที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง 7 ด้าน

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยรวม 7 ด้าน (n = 101)

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.86	0.90	มาก
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ	4.12	0.90	มาก
3. ด้านการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.10	0.74	มาก
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.01	0.74	มาก
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.87	0.93	มาก
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.63	0.85	มาก
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.71	0.85	มาก
รวม	3.84	0.84	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยรวม 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.10$) และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.87$)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามระดับศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน	ระดับการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.85	0.74	3.92	0.92	0.685	0.495
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.14	0.80	4.10	0.98	0.207	0.837
3. ด้านการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผล การเรียนรู้	4.01	0.72	4.01	0.76	0.051	0.959
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.95	0.75	3.80	1.06	0.861	0.392
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.60	0.84	3.66	0.87	0.359	0.721
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.78	0.77	3.65	0.92	0.782	0.436
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	3.58	0.98	3.56	1.24	0.112	0.911
รวม	3.85	0.72	3.83	0.92	0.109	0.914

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของตามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.05	0.95	3.98	0.53	4.39	0.56	34.122**	0.000
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.81	1.08	4.30	0.51	4.61	0.41	31.578**	0.000
3. ด้านการวัดผล และประเมินผลและ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	3.47	0.83	4.08	0.47	4.37	0.54	18.621**	0.000
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ทางการศึกษา	3.09	1.06	4.09	0.51	4.31	0.62	24.830**	0.000
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	2.99	0.85	3.65	0.63	4.10	0.66	22.007**	0.000
6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.20	0.83	3.77	0.55	4.06	0.85	11.384**	0.000
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	2.54	1.16	3.68	0.72	4.26	0.66	36.742**	0.000
รวม	3.09	0.92	3.95	0.47	4.32	0.51	32.617**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง โดยภาพรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheff's method)

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง พบว่า ระดับการศึกษาของครูต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน 3 อันดับแรก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผล และประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทุกปีการศึกษา โดยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ครูทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนกำหนด ร่วมมือกันในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกร ทิถียวงษ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมภายในโรงเรียนระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างดีเป็นลักษณะของการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ดำเนินการ ประเมินผล และรวมถึงร่วมรับผลที่เกิดจากการดำเนินการนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีการประสานงานและความรับผิดชอบที่มีร่วมกัน โดยเห็นแก่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับทางโรงเรียน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคปฏิรูปการศึกษาสถานศึกษาต่างให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากขึ้น เพราะงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

ระดับการศึกษาของครูต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนให้ความสำคัญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูมีส่วนในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญณรงค์ กระจงจิตร (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่าย การศึกษาระบบหลวมๆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่แตกต่างกัน เนื่องจากโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ครูที่มีประสบการณ์ใช้เวลาในการเรียนรู้น้อย อีกทั้งยังมีโอกาสทำงานผิดพลาดได้น้อยกว่า นอกจากนี้ผู้ที่มีประสบการณ์ยังสามารถพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำองค์กรประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กนกรัตน์ ทำจะดี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตห้วยขวาง พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังมีการวัดผล และประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยการจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด นอกจากนี้โรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ ถึงความสำคัญในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งให้ครูมีการผลิต จัดหาพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาทางด้านวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า มีเพียงการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรดำเนินการจัดระบบโครงสร้างการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อรองรับการประเมินการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ครูทราบบทบาทหน้าที่ที่ตนต้องปฏิบัติตามแผนที่กำหนด เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานด้านอื่น ๆ เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัด

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของครูกับความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนในสังกัด

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ทำจางดี. (2560). *การจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จันทร์ปภัสสร จันทร์พินิจ. (2557). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนบ้านดอนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. สารนิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). *วิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- เมตต์ เมตต์การุณ. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อย.
- ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษา จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สิริกร ทิตยวงษ์. (2556). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หาญณรงค์ กระจงจิตร. (2558). *การจัดการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษามหหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2*. งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cohen & Uphoff. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D. Irwin Inc.

การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรม
การเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

THE DEVELOPMENT OF A TRAINING PACKAGE FOR ENHANCING ABILITIES OF EARLY CHILDHOOD TEACHERS
TO DESIGN CLASSROOM ACTIVITIES FOR PROMOTING THINKING SKILLS OF EARLY CHILDHOOD IN
THE 21ST CENTURY

ธีรภรณ์ ปักดี*

Theeraphorn Pakdee*

สาขาวิชาการศึกษาศิลปะปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000
Program in Early Childhood Education, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University,
Udon Thani 41000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: y.bourkaew@gmail.com

รับบทความ 17 พฤษภาคม 2563 แก้ไขบทความ 5 มีนาคม 2564 ตอรับบทความ 30 มีนาคม 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของครูปฐมวัยก่อนและหลังการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนกลุ่มห้วยแก้งปะโค และโรงเรียนกลุ่มเมืองกุมภวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 22 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และ 2) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนบ้านปะโค โรงเรียนบ้านทุ่งหมากลาน โรงเรียนบ้านห้วยกองสี โรงเรียนบ้านดงน้อย โรงเรียนอนุบาลกุมภวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 15 คน ได้โดยครูผู้สอนที่สมัครเข้าร่วมโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติใช้สถิตินอนพาราเมตริก: วิลคอกซัน (Non Parametric Statistics : The Wilcoxon Matches Pairs Signed-Rank Test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.35$) ส่วนความต้องการการพัฒนาแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพ ได้เท่ากับ 79.00/81.33 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้
3. ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความสามารถของครูปฐมวัยก่อนและหลังการอบรม พบว่า ครูปฐมวัยมีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนาชุดฝึกอบรม, ความสามารถของครูปฐมวัย, การออกแบบกิจกรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine conditions, obstacles and needs of early childhood teachers in designing classroom activities for promoting thinking skills of early childhood in the 21st century, 2) develop a training package for enhancing abilities of early childhood teachers in designing classroom activities

for promoting thinking skills of early childhood in the 21st century, and 3) to compare knowledge and abilities of early childhood teachers before and after the intervention. The sampling groups, obtained through purposive sampling, involved 1) 22 early childhood teachers from schools in Huai Koeng Pa Kho Group and Mueang Kumphawapi District Group under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2, in the academic year 2019; and 2) 15 early childhood teachers, who volunteered to participate in the research, from Ban Pa Kho School, Ban Bung Mak Lan School, Ban Dong Noi School, and Anuban Kumphawapi School under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 2. The research tools were a training package, a test, interview forms, and evaluation forms. The data were analyzed qualitatively using content analysis. Percentage, mean, standard deviation, and Non-Parametric Statistics: The Wilcoxon Matches Pairs Signed-Rank Test were also employed.

The findings were as follows:

1. The overall obstacles and needs of early childhood teachers in designing classroom activities for promoting thinking skills of early childhood in the 21st century, were at a low level ($\bar{X} = 2.35$). In contrast, the overall mean of the needs for the development of training sessions to improve early childhood teachers' abilities to design classroom activities for promoting thinking skills of children in the 21st century was at a high level ($\bar{X} = 4.44$).

2. The developed training package had the efficiency of 79.00/81.33, which was higher than the defined criteria of 75/75.

3. The results from comparing early childhood teachers' knowledge and abilities before and after the intervention revealed that after the intervention, early childhood teachers' knowledge and abilities in designing classroom activities for promoting thinking skills of children in the 21st century were higher than those of before the intervention at the .01 level of significance.

Keywords: Training Package Development, Early Childhood Teachers, Designing Classroom Activities

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ดังนี้ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทฤษฎีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือกันกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดัก ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 79) และกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตร ที่เน้นพัฒนาการ โดยมีอายุและพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นกรอบการพัฒนาสาระประสบการณ์ที่ต้องเป็น ทั้งการเรียนรู้ที่สร้างเสริมพัฒนาการ ส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุขและพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน หลักสูตรเปิดกว้างและให้อิสระแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งง่ายต่อครูในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณค่าแก่เด็ก การสอนของครูปฐมวัยมีรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ เป็นการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมศักยภาพไม่มีข้อกำหนดตายตัวเป็นรายวิชา แต่เป็นกรอบสาระสำหรับครูใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, หน้า 18) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดให้สถานศึกษานำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สามารถปรับปรุงตามความเหมาะสมกับผู้เรียน ให้เด็กปฐมวัยมีสมรรถนะที่สำคัญมีพัฒนาการอย่างสมดุล เหมาะสมตามวัยเรียนรู้อย่างมีความสุขสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 23) ซึ่งรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบที่มา

จากแนวคิดและหลักการของประเทศไทย เช่น การจัดประสบการณ์ตามแนวพุทธ การจัดประสบการณ์ตามวิถีชีวิตไทย การจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ ส่วนรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่มีแนวคิดมาจากซีกโลกตะวันตก เช่น การจัดประสบการณ์แบบวอลดอร์ฟ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ การจัดประสบการณ์แบบเรกจิโอเอมีเลีย การจัดประสบการณ์แบบไฮสโคป เป็นต้น การเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กของแต่ละสถานศึกษา ครูจึงควรตระหนักถึงแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการจัดประสบการณ์ และเข้าใจ ในหลักการจัดประสบการณ์ ควรพิจารณารูปแบบการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก เพื่อสอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรม พิจารณาข้อดีข้อจำกัดของรูปแบบการจัดประสบการณ์ในแต่ละแบบมาผสมผสานกันเป็นรูปแบบเฉพาะของตนหรือของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการพัฒนาเด็ก (อรุณศรี จันทร์ทรง, 2553, หน้า 47)

ครูในศตวรรษที่ 21 ยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูถือเป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีมีความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์และมีความล้ำหน้าทางการศึกษา แต่ในอีกแง่หนึ่ง ครูถือเป็นคนล่าหลังอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีครูยังสอนในรูปแบบเดิมล้าสมัย ดังนั้น บทบาทครูสามารถสอนนักเรียนเข้าสู่โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี สอนนักเรียนใช้คอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต สืบค้นข้อมูลใหม่ ๆ พัฒนาการสอนแบบเก่า 2) ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการวิจัยพัฒนานักเรียนให้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรับผิดชอบต่อสังคม 3) กำหนดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน นำผลงานวิจัยเข้าสู่ห้องเรียน 4) เป็นที่ปรึกษา แนะนำเป็นที่เลี้ยงให้กับนักเรียนในทุกด้าน ทั้งในและนอกห้องเรียน 5) ครูเป็นผู้กระตุ้น สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของโลกให้นักเรียนคิดและสร้างสิ่งใหม่ ๆ ดังนั้น ครูในศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษที่ครูจะต้องทำงานร่วมมือกับคนอื่นเพื่อนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าสู่ห้องเรียนและเตรียมนักเรียนเข้าสู่โลกกว้าง นอกจากครูจะเข้าใจทฤษฎีทางการศึกษา และการจัดการชั้นเรียนครูจะต้องมีทักษะบริหารห้องเรียนเป็นห้องเรียนที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย มีกฎระเบียบใช้ร่วมกัน วางแผนบทเรียนใช้เทคนิคการสอนนำเสนอบทเรียนสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดสามารถนำไปแก้ปัญหาได้ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, หน้า 33) ซึ่งบทบาทของครูปฐมวัยในการจัดการเรียนการสอน ครูเป็นผู้วางแผนการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กในชั้นเรียนทำการสอนเตรียมสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมวิทยาศาสตร์ การสอนของครูคือการช่วยให้เด็กแก้ปัญหาได้หรือคิดออกไม่ใช่การบอกข้อมูลความรู้ การให้ออกาสเด็กได้สัมผัส จับต้อง ลงมือกระทำและสืบค้นด้วยตนเองเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มมีความสุขกับสิ่งที่เลือกเรียนรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ครูต้องเดินไปหาเด็กเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่ออำนวยความสะดวกและมีส่วนร่วมกับเด็กในการใช้อุปกรณ์ การทำกิจกรรมการตอบคำถาม การช่วยเหลือชี้แนะงานที่ซับซ้อน เพื่อให้เด็กเกิดการคิดและทดลองด้วยตนเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, หน้า 22) ครูปฐมวัยทำหน้าที่ดูแลเด็กเพื่อสนองตอบความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจเด็ก เรียกว่าองค์รวม (Holistic approach) การใส่ใจต่อความปลอดภัย โภชนาการ สุขภาพ และความเป็นอยู่ (Robertson, 2003, p. 3) การจัดบริการเพื่อการศึกษาและการดูแล คือ การสร้างเสริมพุทธิปัญญาหรือการพัฒนาความรู้พื้นฐานที่จำเป็น การรู้จักตนเอง การรู้จักครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมรอบตัว และการพัฒนาให้ถึงซึ่งความพร้อมที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยโดยทักษะความพร้อมที่เด็กควรได้รับการพัฒนา คือ พัฒนาทักษะทางภาษาการฟังและพูด การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน การควบคุมพฤติกรรมตนเองอย่างมีเหตุผล การสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและบุคคลแวดล้อม ประสบการณ์พื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และสังคม การส่งเสริมดูแลสุขภาพกายและจิตใจ (Morrison, 1995, pp. 295-296)

ผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่า ผลการประเมินระดับประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านสังคมสูงสุด ร้อยละ 98.83 รองลงมา คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ ร้อยละ 91.43 ด้านร่างกาย ร้อยละ 71.66 และด้านสติปัญญาต่ำสุด ร้อยละ 60.56 ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 66) และผลพัฒนาการของเด็กไทย ตั้งแต่เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ในช่วงปี 2553-2557 พบว่า เด็กแรกเกิด ถึงอายุ 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยลดลงจากร้อยละ 73.4 เป็นร้อยละ 72.8 ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากการที่พ่อแม่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ทั้งทางสุขภาพกาย สุขภาพจิต และโภชนาการ และขาดโอกาสเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดี แม้ว่ารัฐจะได้ดำเนินการกำหนดนโยบายและแผนบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยร่วมกับหลายกระทรวงอย่างต่อเนื่อง แต่ผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ในปี 2558 ยังมีเด็กอายุ 2-5 ปี ประมาณร้อยละ 13.34 (ประมาณ 4.1 แสนคน) ที่ไม่ได้เข้าเรียนในศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 33)

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ครูปฐมวัยเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนกลุ่มห้วยแก้งปะโค โรงเรียนกลุ่มเมืองกุมภวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 22 คน พบว่า ครูมีประสบการณ์สอนระดับปฐมวัยมากกว่า 10 ปี ครูผู้สอนมีคุณวุฒิ

การศึกษาไม่ตรงสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย และครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยน้อย การจัดแบ่งห้องเรียน บางโรงเรียนจัดห้องเรียนเป็นห้องเรียนตามเกณฑ์อายุและบางโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละอายุปัญหาเนื่องมาจากครูไม่ครบชั้น ครูขาดประสบการณ์ทางการสอนเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับรูปแบบการทำกิจกรรมใหม่ ๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของ ครูผู้สอนจึงไม่สอดคล้องกับแนวความคิดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ปัจจุบันครูใช้วิธีการสอนคิดแบบให้ เด็กท่องจำ นับเลข เน้นการอ่าน คัดเขียน ในหนังสือแบบเรียนตามสำนักพิมพ์ อีกทั้งครูเน้นการสอนเฉพาะด้านมากกว่าทักษะด้านอื่น เช่น ทักษะทางด้านร่างกาย ครูจัดกิจกรรมทางด้านร่างกายโดยให้เด็กวิ่งรอบสนามฟุตบอล ภายบริหาร กิจกรรมที่ครูให้เด็กทำบ้างเป็น บางโอกาสในกิจกรรมประจำวันหรือกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กการลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ทั้ง 5 ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย นั่งสมาธิ สวดมนต์ กิจกรรมสร้างสรรค์ ได้แก่ ปั้น ฝึก ปะ วาดรูป และกิจกรรมเกมการศึกษาเด็กเล่นเกมตามสภาพบุคคลเป็นการเล่นแบบอิสระ ในขณะที่ก่อน ระหว่าง และหลังการเล่น เกมของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์การตั้งคำถามกับเพื่อนและครูมีบางครั้ง ครูประเมินพัฒนาการเด็กด้วยสมุดประเมินพัฒนาการอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ภาคเรียนละ 1 ครั้ง จากสภาพปัญหาดังกล่าวครูผู้สอนระดับปฐมวัยจึงควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยใน ศตวรรษที่ 21

กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการสอนคิดให้ประสบความสำเร็จ คือ การส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยให้มี คุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ กล่าวคือ ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและเป็นครูปฐมวัยด้วยความมุ่งมั่นและจิต วิญญาณแห่งความเป็นครู ครูเข้าใจพัฒนาการตามวัยของเด็ก ครูมีความรู้ทางทฤษฎี และโดยเฉพาะความสามารถในการออกแบบ กิจกรรมการสอนซึ่งเป็นความสามารถพื้นฐานของความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Foundations) เนื่องจากการเรียนการสอน จะประสบความสำเร็จด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการออกแบบการสอนเป็นสำคัญ การออกแบบการสอนจึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของการ เรียนการสอน (Smith and Ragan, 2005) การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการสอน เป็นการยกระดับคุณภาพความสามารถ ในออกแบบกิจกรรมการสอนให้แก่ครูปฐมวัย จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูปฐมวัยในการ พัฒนาการสอนคิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุวบูรณ์ เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยต้องการสอนให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัยรับรู้เรียนรู้ตามยุคตามสมัยรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีปัจจุบันเพื่อเป็นเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเพียเจท์ กล่าวว่า เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-7 ปี มีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นก่อนคิดเป็นรูปธรรม (Preoperational Stage) ความคิด ความเข้าใจขึ้นอยู่กับความรู้ของเด็กเป็นส่วนมาก เด็กจะเกิดปฏิริยาโต้ตอบสิ่งแวดล้อมและเริ่มเลียนแบบพฤติกรรมผู้ใหญ่ ประสบการณ์ที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ได้คิด (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2553, หน้า 44) ครูปฐมวัยยุคศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นพัฒนาเด็กให้มีทักษะกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูปฐมวัยให้เป็นผู้มีความรู้ความ เข้าใจในการออกแบบกิจกรรมในจัดประสบการณ์และสร้างบรรยากาศในการกระตุ้นและพัฒนาเด็กให้เกิดทักษะพื้นฐานการคิด ดังกล่าว จะส่งผลดีต่อการเป็นครูปฐมวัยที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาทักษะการคิดในศตวรรษที่ 21

ทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ของเด็ก การที่เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระด้วยตนเอง โดยครูหรือผู้ใหญ่จะไม่แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาและสรุปปัญหา ให้กับเด็ก เด็กมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีความรู้ ความคิด โดยนำประสบการณ์เดิมที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้มาเป็น พื้นฐานในการตัดสินใจ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหาของตนเองที่ต้องแก้ไขทันที เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของเด็กในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองที่จำเป็นต้องแก้ไขทันที ได้แก่ ความหิว ความกลัว และความ เจ็บป่วย การแก้ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ไขทันที เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของเด็กในการ ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ที่ไม่จำเป็นต้องแก้ไขทันที ได้แก่ ความอยากได้ ความรัก และความชอบ การแก้ปัญหาของตนเองที่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของเด็กในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองที่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ได้แก่ การเกรงเพื่อน การแย่งของเล่น และการทำของผู้อื่นเสียหาย การแก้ปัญหาของผู้อื่น เป็นความสามารถของ เด็กในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น ได้แก่ เห็นเพื่อนทะเลาะกัน เห็นเพื่อนบาดเจ็บ เห็นเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2516, หน้า 125) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมการแก้ปัญหาตั้งแต่เด็ก โดยมีการ กำหนดสถานการณ์ปัญหาให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน โดยแบ่งเป็นสถานการณ์ปัญหา 2 สถานการณ์ คือ 1) ปัญหาของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น 2) ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ สติปัญญา เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์น้อย ความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมีขีดจำกัด ทำให้ไม่สามารถสรุปลักษณะของ

ปัญหาที่ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ การใช้สถานการณ์กำหนดปัญหาเป็นการนำเอาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันมาให้เด็กฝึกแก้ปัญหาเป็นการนำเอาสิ่งที่เคยเรียนรู้หรือประสบการณ์จริงมาแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับ อัญชลี ไสยวรรณ (บทความ: เผยแพร่เมื่อวันอาทิตย์ที่ 6 มีนาคม 2554) กล่าวถึง ทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย (Thinking Skill) หมายถึง ความสามารถของเด็กในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 6 ด้าน คือ 1) สามารถเชื่อมโยงข้อมูล จากข้อมูลใหม่กับข้อมูลเก่าและนำมาเล่าเรื่องได้ 2) บอกความต้องการในสิ่งที่อยากรู้ได้ สามารถบอกได้ว่าตนเองรู้อะไรหรือต้องการรู้อะไร 3) นำข้อมูลไปใช้และสามารถอธิบายในสิ่งที่ตนกำลังกระทำอยู่ได้ 4) สามารถบอกจุดที่ซึ่งถึงความไม่สำคัญของปัญหาที่ตนเองไม่จำเป็นต้องสนใจได้ 5) สรุปองค์ความรู้ที่ค้นพบใหม่เชื่อมโยงกับความรู้เก่าอย่างเป็นระบบได้ 6) นำความคิดที่ได้มาคิดแปลงเป็นสิ่งใหม่ หรือนำความรู้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ การที่สมองจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องผ่านการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การจำเพียงอย่างเดียวไม่ได้ทำให้เกิดการเรียนรู้ แต่การคิดจะทำให้สมองทำงาน ทำให้เข้าใจเนื้อหาและความรู้ การคิดเป็น การทำงานของสมองที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติเพียงแต่การพัฒนาและฝึกฝนสม่ำเสมอ เราจึงต้องจัดสิ่งเร้าให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น โดยการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเต็มไปด้วยสิ่งแปลกใหม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ให้มากพอได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะพัฒนาทักษะการคิดให้แก่ครูปฐมวัยโดยเฉพาะครูปฐมวัยในสถานศึกษา และการที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองของศตวรรษที่ 21 ได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาอันยาวนาน โดยต้องทำความเข้าใจเพื่อปรับความคิดความเชื่อใหม่ตั้งแต่ระดับครอบครัว ซึ่งผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของเด็กมากที่สุด คือ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาปฐมวัย เป็นวิสัยทัศน์ของกลุ่มคนสำคัญที่จะส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้เด็กได้ดีที่สุด นอกจากนี้ผู้ใหญ่ในสังคมไทยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก ทุกภาคส่วนยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาของเด็กได้อีกหลายประการ รวมถึงการจัดระบบการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของเด็กเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความสามารถของครูปฐมวัยก่อนและหลังการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ซึ่งได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของพัฒนาการทางสติปัญญาของฌอง ปิอาเจต์ (Jean Piaget, 1896 อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2545, หน้า 49) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเจอโรม บรูเนอร์ (Bruner อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2545, หน้า 49) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2545, หน้า 39) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเลฟ ซีมาโนวิช วิกอตสกี (Vygotsky อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2545, หน้า 39) ได้องค์ประกอบทั้งหมด 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ชั้นกระตุ้นเร้า (Stimulus : S) ชั้นที่ 2 ชั้นสืบค้น (Search: S) ชั้นที่ 3 ชั้นปฏิบัติการ (Action: A) และชั้นที่ 4 ชั้นแบ่งปัน (Share Ideas: S) จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ระยะที่ 1 ขั้นกระตุ้นคิด ด้วยคำถาม เล่าประสบการณ์เดิม

ระยะที่ 2 ขั้นเรียนรู้ ครูปฏิบัติการเรียนรู้ตามขั้นตอน 4 ขั้น

1. **ขั้นกระตุ้นเร้า (Stimulus: S)** เป็นขั้นที่ครูปฐมวัยจะต้องได้รับการกระตุ้นเร้าและรับรู้จากการสัมผัสผ่านประสบการณ์ทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง จาก สถานการณ์ เหตุการณ์ ทัศนศึกษา สิ่งแวดล้อม ที่เป็น คน สัตว์ สิ่งของ
2. **ขั้นสืบค้น (Search: S)** เป็นขั้นค้นคว้า ด้วยวิธีการสืบค้นข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ห้องสมุด และอื่น ๆ อย่างหลากหลาย จากความคิดและจินตนาการเป็นการแสดงความคิด ความรู้สึกและความต้องการในการทำงาน
3. **ขั้นปฏิบัติการ (Action: A)** เป็นขั้นเรียนรู้ที่ครูปฐมวัยจะได้เรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส เก็บข้อมูลด้วยการทำผลงาน หรือชิ้นงาน อย่างหลากหลายวิธีตามความสนใจ
4. **ขั้นแบ่งปัน (Share Ideas: S)** เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ครูปฐมวัยได้สะท้อนการกระทำในสิ่งที่ค้นพบภายใต้บริบทจากประสบการณ์ของตนเอง ด้วยวิธีการ เข้าใจ และแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงาน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เป็นการนำเสนอ แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นและซักถาม หรือทำการเผยแพร่ความรู้ไปยังครอบครัว ชุมชน และสังคม หรือแม้แต่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการเผยแพร่อาจจัดทำเป็นเอกสาร จัดป้าย นิเทศ จัดกิจกรรม หรือการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น websites Facebook Line Youtube หรือสื่อและวิธีการอื่น ๆ

ระยะที่ 3 ขั้นสะท้อนเสียงครู การนำเสนองานเดี่ยวและกลุ่ม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 2 พัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยขั้นที่ 1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 66.66/68.33 ขั้นที่ 2 ขั้นการทดลองแบบกลุ่มเล็ก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.33/82.22 และขั้นที่ 3 การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างฝึกอบรมในแต่ละตอน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมได้มากกว่าก่อนการฝึกอบรม เมื่อหาค่า E1/E2 ได้เท่ากับ 79.00/81.33 แสดงว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

ระยะที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ ความสามารถของครูปฐมวัยก่อนและหลังการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความรู้ความสามารถของครูปฐมวัยหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. **สถิติพื้นฐาน** ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา
2. **สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ**

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบทดสอบ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม แบบประเมิน โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้วิธีของ โรวินเนลลี และแฮมเบลตัน (Rovinelli & Hambelton Method)

2.2 การหาค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบ

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถาม และแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยวิธี item-total Correlation

2.4 การหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบโดยใช้วิธีการของโดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) และการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบแบบประเมิน โดยใช้วิธีการของโดยใช้สูตร (Inter-Observer Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α)

2.5 การหาค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สูตร E1/E2

3. สถิติสรุปอ้างอิง โดยการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบโดยใช้สถิตินอนพาราเมตริก: วิลคอกซัน (Non Parametric Statistics: The Wilcoxon Matches Pairs Signed-Rank Test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์ 75/75 ด้วยค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E1/E2)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ ความสามารถของครูปฐมวัยก่อนและหลังการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มาคิดคะแนน เป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำคะแนนมาทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ (Non Parametric Statistics : The Wilcoxon Matches Pairs Signed-Rank Test) (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา, 2555, หน้า 166-169)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อการพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.35$) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านคุณภาพครูปฐมวัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.43$) ด้านการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.33$) และด้านสื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.28$) ส่วนความต้องการการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านคุณภาพครูปฐมวัย ด้านสื่อการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$) และด้านการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$)

2. ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 โดยขั้นที่ 1 การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง มีประสิทธิภาพเท่ากับ 66.66/68.33 ขั้นที่ 2 ขั้นการทดลองแบบกลุ่มเล็ก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.33/82.22 และขั้นที่ 3 การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างฝึกอบรมในแต่ละตอน โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมได้มากกว่าก่อนการฝึกอบรม เมื่อหาค่า E1/E2 ได้เท่ากับ 79.00/81.33 แสดงว่า ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้

3. ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความสามารถของครูปฐมวัยก่อนและหลังการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความรู้ความสามารถของครูปฐมวัยหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มี ดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพครูปฐมวัย สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสภาพในปัจจุบัน ครูรับฟังนักเรียน เข้าใจความคิด ความต้องการและยอมรับในปัญหาของนักเรียนค่าเฉลี่ยน้อย เนื่องจากครูผู้สอนมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ตรง ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัยน้อย การจัดแบ่งห้องเรียนบางโรงเรียนจัดห้องเรียนเป็นห้องเรียนตามเกณฑ์อายุและบางโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละอายุปัญหาเนื่องจากมาจากครูไม่ครบชั้น ครูขาดประสบการณ์ทางการสอนเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับรูปแบบการทำกิจกรรมใหม่ ๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนจึงไม่สอดคล้องกับแนวคิด การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย ครูเน้นการสอนเฉพาะด้านมากกว่าทักษะด้านอื่น เช่น ทักษะทางด้านร่างกาย ครูจัดกิจกรรมทางด้านร่างกายโดยให้เด็กวิ่งรอบสนามฟุตบอล ภายบริหาร กิจกรรมที่ครูให้เด็กทำบ้างเป็นบางโอกาสในกิจกรรมประจำวันหรือกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กการลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทั้ง 5 จากสภาพดังกล่าวครูจึงมีความต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการรับฟังนักเรียน เข้าใจความคิด ความต้องการและยอมรับในปัญหาของนักเรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีมี 8 ประการ ของกรมวิชาการ (2542, หน้า 7) ดังนี้ ครูต้องมีจิตใจเมตตา แสดงความเอื้ออาทรสนใจทักทายนักเรียนเป็นประจำ ช่างสังเกต เอาใจใส่กับนักเรียน ติดตามความเป็นไปของนักเรียนอยู่เป็นนิจ มีท่าทีเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส อามรณ์ดี มีความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคนรับฟังนักเรียน เข้าใจความคิด ความต้องการและยอมรับในปัญหาของนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งรอบตัว มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน มีปฏิภาณไหวพริบต่อเหตุการณ์ และมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่ถูก เป็นคนอดทน ใจเย็น ใจกว้าง ยอมรับข้อผิดพลาดทั้งของตนเองและผู้อื่น แสดงความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาโดยไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนหรือรางวัล

1.2 ด้านการเรียนการสอน จากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและความต้องการของการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ค่าเฉลี่ยน้อย เนื่องจาก ปัจจุบันครูใช้วิธีสอนคิดแบบท่องจำ นับเลข เน้นการอ่าน คัดเขียน ในหนังสือแบบเรียนตามสำนักพิมพ์ จากสภาพดังกล่าวครูจึงมีความต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ด้วยเทคนิคและกิจกรรมหลากหลาย สอดคล้องกับกุกยา ต้นติผลาชีวิต (2551, หน้า 50) กล่าวว่า ครูปฐมวัยต้องมีความสามารถด้านการดูแลและการสอนเด็ก ซึ่งความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับครูปฐมวัยจำเป็นต้องมี เทคนิคการนำเสนอกิจกรรมให้กับเด็ก ครูต้องรู้เทคนิคการวางแผนกิจกรรมให้กับเด็ก การวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างมุมในห้องเรียน สามารถใช้มุมการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างแท้จริง ครูควรมีเทคนิคการจัดการชั้นเรียน ครูต้องสามารถทำให้ชั้นเรียนสงบ มีวินัย นำเรียน โดยไม่มีการลงโทษเด็ก สามารถจัดห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งปัจจุบันมีวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 มีหลากหลายวิธี สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2556, หน้า 3-4) กล่าวว่า รูปแบบการสอน สภาพ ลักษณะการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดและได้รับการพิสูจน์ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ ซึ่ง ชนาธิป พรกุล (2552, หน้า 36) กล่าวถึง การเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลากหลายรูปแบบ สำหรับรูปแบบการสอนในระดับ การศึกษาปฐมวัยการเลือกรูปแบบมาใช้ขึ้นอยู่กับความเชื่อของครูและสถานศึกษา เช่น รูปแบบการสอนแบบโครงการ (Project Approach) หลักการเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้พัฒนาการที่ครอบคลุมทุกด้าน ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านกิจกรรมการเล่นจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ (วัฒนา มัคคสมัน, 2550, หน้า 9) สะเต็มศึกษา หรือ STEM Education การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การจัดการเรียนการสอนแบบไฮสโคป รูปแบบกิจกรรมดังกล่าวมาแล้วแต่มีการคิดวางแผน ค้นคว้าลงมือปฏิบัติหาคำตอบแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน จากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและความต้องการของการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย

ในศตวรรษที่ 21 ด้านการนำเทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนค่าเฉลี่ยน้อย เนื่องจาก ครูขาดประสบการณ์ และทักษะอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีครูยังสอนในรูปแบบเดิมล้าสมัย การเข้าร่วมเครือข่ายการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนการสอนและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการสื่อสารเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพน้อย ตลอดจนสถานศึกษามีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อความต้องการและคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ขาดการบำรุงรักษา รวมทั้งไม่อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ จากสภาพดังกล่าวครูจึงมีความต้องการพัฒนาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับ สุธีรา สุริยวงศ์ (2555, หน้า 106-111) กล่าวว่า การจัดการศึกษาควรส่งเสริมให้เด็กพัฒนาไปตามศักยภาพ ครูจึงมีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้ บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน หมายถึง การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเด็กใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก จัดทำวิจัยชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรพัฒนาสื่อการเรียนการสอน พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ ทันสมัยต่อข้อมูลข่าวสาร การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการสอน ให้ผู้เรียนได้สืบค้น เกิดกิจกรรมความร่วมมือกัน สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2556) พบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในชีวิตของการเรียนรู้ ที่นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในความรู้ ทั้งในความรู้ทางวิชาชีพตลอดจนเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 ครูไทยต้องมีลักษณะ มีคุณธรรมนำหน้า และประกอบด้วย เป็นนักเรียนรู้ มีความเป็นผู้นำ ผู้สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ เด็กไทยจะเป็นนักเรียนผู้ มีภาวะผู้นำ เป็นเด็กผู้สร้างผลงานใหม่ หรือเป็นนวัตกรรม

2. การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จากผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ผลของการพัฒนาครู เป็นขั้นตอนการนำชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ไปจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ความรู้ความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา มีความเหมาะสมมาก คือ กิจกรรมในการพัฒนาครูบรรยาย/ปฏิบัติ ชั้นที่ 1 กระตุ้นคิด สนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง ความสามารถของครูปฐมวัยและกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เรียนรู้จากตัวอย่างการจัดประสบการณ์ 4 ชั้น โดยผู้วิจัยได้ส่งเคราะห์ชุดฝึกอบรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดพัฒนาการทางสติปัญญาของ จอง พ้อาเจต์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเจอโรม บรูเนอร์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเล็ฟ ซีมาโนวิช วิกี้อทสกี แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบ และงานวิจัย จึงสรุปชุดฝึกอบรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ ชั้นกระตุ้นเร้า (Stimulus: S) เป็นขั้นที่เด็กปฐมวัยจะต้องได้รับการกระตุ้นเร้าและรับรู้จากการสัมผัสผ่านประสบการณ์ทั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง จาก สถานการณ์ เหตุการณ์ ทัศนศึกษา สิ่งแวดล้อมที่เป็น คน สัตว์ สิ่งของ ชั้นสืบค้น (Search: S) เป็นขั้นค้นคว้า ด้วยวิธีการสืบค้นข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ห้องสมุด และอื่น ๆ อย่างหลากหลาย จากความคิดและจินตนาการ เป็นการแสดงความคิด ความรู้สึกและความต้องการในการทำงาน ชั้นปฏิบัติการ (Action: A) เป็นขั้นเรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยจะได้เรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส เก็บข้อมูลด้วยการทำผลงาน หรือชิ้นงาน อย่างหลากหลายวิธีตามความสนใจ ชั้นแบ่งปัน (Share Ideas: S) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยได้สะท้อนการกระทำในสิ่งที่ค้นพบภายใต้บริบทจากประสบการณ์ของตนเองด้วยวิธีการ เข้าใจ และแก้ปัญหาจากการปฏิบัติงาน มีปฏิสัมพันธ์กับครู เพื่อน เป็นการนำเสนอ แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นและซักถาม หรือทำการเผยแพร่ความรู้ไปยังครอบครัว ชุมชน และ สังคม หรือแม้แต่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการเผยแพร่อาจจัดทำเป็นเอกสาร จัดป้าย นิเทศ จัดกิจกรรม หรือการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น websites Facebook Line You tube หรือสื่อและวิธีการอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภทรตรา พันธุ์สีดา (2551, หน้า 6-7) รูปแบบการเรียนการสอนแบบ SPARPS เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนในชั้นเรียน เพื่อให้เด็กปฐมวัยพัฒนาทักษะทางภาษา 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน กระบวนการจัดการเรียนการสอนนี้เด็กมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการตอบคำถามของครูด้วยการอธิบายความคิด อภิปราย และแสดงความคิดเห็น ส่วนครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องกับประสบการณ์สำคัญและสาระการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นผู้ขยายขอบเขตการเรียนรู้ทางภาษาของเด็กด้วยการถามคำถามที่มีความหลากหลาย ชั้นที่ 2 ชั้นเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ/ออกแบบการจัดกิจกรรมออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 นำเสนอแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 วิพากษ์จากผู้เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ชั้นที่ 3 ชั้นสะท้อนเสียงครู สรุปองค์ความรู้ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้า

ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ เสี่ยงของครูสะท้อนเรื่องราวการได้รับความรู้ใหม่ ๆ ได้รับเทคนิควิธีการกระบวนการสอนคิด ครูได้เป็นผู้ปฏิบัติการเรียนรู้ การคิดก่อนที่จะไปต่อยอดกับเด็กปฐมวัยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในห้องอบรมได้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนครูอย่างหลากหลาย เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัยและแปลกใหม่เพื่อเตรียมกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และผลการประเมินความเป็นไปได้ของการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยระยะเวลาในการฝึกอบรมครู เอกสารและรูปเล่ม โดยมีค่าเฉลี่ย มีความเป็นไปได้มากที่สุด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุ ดังนี้ ก่อนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากครูผู้สอนด้วยแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย จากนั้นศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จากครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนกลุ่มห้วยแก้งปะโค โรงเรียนกลุ่มเมืองกุมภวาปี จำนวน 22 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2562 ด้วยแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและความต้องการของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และนำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดฝึกอบรมและองค์ประกอบของเอกสารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูผู้สอนที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 15 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นเวลา 2 วัน ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการครูทำแบบวัดความรู้ความสามารถของครูปฐมวัย ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยชุดฝึกอบรมครู หลังจากเสร็จสิ้นการอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบวัดความรู้ความสามารถของครูปฐมวัยหลังอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. ผลของการใช้ชุดฝึกอบรมพัฒนาครูเป็นขั้นตอนการนำชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัย ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยได้จัดอบรมการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูปฐมวัยมีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนหลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า ผลของการใช้ชุดฝึกอบรมพัฒนาครูเป็นขั้นตอนการนำชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 นำไปจัดอบรมเชิงปฏิบัติการครูปฐมวัยมีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม เพื่อให้เกิดประสิทธิผล ผู้วิจัยเสนอแนะ ดังนี้ 1) ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควรเพิ่มขั้นตอนและเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการในช่วงปิดภาคเรียน 2) ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการควรมีนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาครูในกลุ่มตัวอย่างในสังกัดอื่น ๆ เช่น สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัย พบว่า ผลของการใช้ชุดฝึกอบรมพัฒนาครูเป็นขั้นตอนการนำชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูปฐมวัยมีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม จึงควรศึกษาความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะแบบอื่นด้วย เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะทางภาษา

2.2 จากการวิจัย พบว่า ผลของการใช้ชุดฝึกอบรมพัฒนาครูเป็นขั้นตอนการนำชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูปฐมวัยมีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ครูปฐมวัยมีความสามารถในออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 คือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านเจตคติ 3) ด้านทักษะ จึงควรศึกษาความสามารถของครูปฐมวัยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะแบบอื่นด้วย เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะทางภาษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *ลูกเอ๋ยลูกศิษย์ คู่มือครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- ชนาธิป พรกุล. (2552). *การออกแบบการสอน : การบูรณาการการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา ขมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพรีนธ์.
- ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2555). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ภัทรตรา พันธุ์สีดา. (2551). *การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบ SPARPS เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2556). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนอิงมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2553). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพรีนธ์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2516). *ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับสอนในระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการใหม่ทางการศึกษาระดับต้นๆต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2550). *การสอนโครงการ*. กรุงเทพฯ: วีพรีนธ์ (1991) จำกัด.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุธีรา สุริยวงศ์. (2555). *การบริหารและการจัดการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2553*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *นโยบายปีงบประมาณ 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัญชลี ไสยวรรณ. (2554). *การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนการสืบค้นเป็นกลุ่ม ในรายวิชา การพัฒนาทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อรุณศรี จันทร์ทรง. (2553). *คู่มือครูปฐมวัยยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สาราเด็ก.
- Morrison, G. S. (1995). *Early Childhood education today*. (6th ed). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Robertson, C. (2003). *Safety nutrition and health in early education*. 2^{ed} Canada: Delmar Learning.
- Smith, Patricia L., & Raşan, Tillman J. (2005). *Instructional Design*. John Wiley & Sons, Inc.

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

TEACHERS' OPINIONS ON ETHICAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SCHOOL NETWORK GROUP
47 UNDER SUAN LUANG DISTRICT OFFICE, BANGKOK METROPOLIS

นันทนา อ่อนพุฒา* และ อำนวย ทองโปร่ง

Nimnapa Onputta* and Amnuay Thongprong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240

Program in Education Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240, Thailand

*Corresponding author: Email: Krunim.95@gmail.com

รับบทความ 28 ธันวาคม 2563 แก้ไขบทความ 29 มีนาคม 2564 ตอรับบทความ 26 เมษายน 2564 เผยแพรบทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .615 ถึง .905 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe's

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ครูที่ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ครูที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการเป็นผู้ให้บริการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) พบความแตกต่าง 1 คู่ โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนเครือข่ายที่ 47

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine and compare teachers' opinions on ethical leadership among school administrators in School Network Group 47 under Suan Luang District Office, Bangkok Metropolis, classified by education level and work experience. The sample of this research included teachers, obtained through stratified random sampling, from eight selected schools in School Network Group 47 under Suan Luang District Office, Bangkok Metropolis. The instrument was a set of 5-rating scale questionnaires with the discriminative power from .615 to .905 and the reliability of .987. The statistics for data collection were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test for Independent Samples, One-Way ANOVA, and Scheffe method.

The results of this research revealed as follows:

1. The teachers' opinions about ethical leadership of school administrators in schools of School Network Group 47 under Suan Luang District Office, Bangkok Metropolis were at a high level.

2. The teachers with different education levels had indifferent opinions about ethical leadership for both overall and individual aspects.

3. The teachers with different work experience had indifferent opinions about ethical leadership of school administrators in schools of School Network Group 47 under Suan Luang District Office, Bangkok Metropolis for both overall and individual aspects. However, in term of being service providers, there were statistically significant differences at the .05 level. When a pairwise comparison was undertaken with Scheffe's post hoc comparison on each pair, the only significant difference was found. The teachers with over 10 years of work experience expressed higher level of opinions on the ethical leadership of school administrators than those with less than 5 years of work experience.

Keywords: Ethical Leadership, School Administrators, School Network Group 47

บทนำ

ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากในการบริหารสถานศึกษาและเป็นบุคคลสำคัญที่ขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทยให้พัฒนาการศึกษาของไทย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมโดยแสดงพฤติกรรมคุณลักษณะเฉพาะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกในการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในหลักของคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ (ธนิภา กรีธาพล, 2556, หน้า 216) ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองในด้านการบริหารสถานศึกษา ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาไม่มาปฏิบัติงานในเวลาราชการมีการใช้เวลาราชการไปทำธุระข้างนอกสถานศึกษา เพื่อหาเงินงบประมาณจากผู้มีอิทธิพลจากภายนอกมาส่งเสริมการพัฒนาศึกษาเพื่อให้เพียงพอในด้านวัสดุอุปกรณ์ และต้นทุน หรือตัวเงินที่สถานศึกษามีไม่เพียงพอ เนื่องจากสถานศึกษามีนักเรียนจำนวนน้อยรายได้จากงบประมาณรายหัวที่รัฐบาลจัดสรรให้จึงมีเพียงพอในการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคปัจจุบันสังคมไทยจะเห็นว่ารัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมากที่ถูกเรียกร้องให้ดำรงอยู่ในการดำเนินกิจกรรมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนประเทศไทยยังมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของผู้นำมาตลอดระยะเวลายาวนานจนถึงปัจจุบัน (สุกัญญา รอดกระกา, 2561, หน้า 575) จากปัญหาผู้บริหารขาดคุณธรรมจริยธรรมทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสถานศึกษาที่เป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นระยะเวลานานและมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ จนยากจะแก้ไขกลายเป็นปัญหาของสังคมไทย สะท้อนให้เห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมที่เสื่อมถอยลงไปเรื่อย ๆ จากปัญหาดังกล่าวเกิดจากพฤติกรรมของผู้บริหารของรัฐขาดคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากการถูกครอบงำด้วยกิเลสตกเป็นทาสของความโลภ ความโกรธ ความหลง เกรงกลัวต่ออิทธิพลของการเมือง และความเจริญทางด้านวัตถุสื่อเทคโนโลยีเข้ามาเป็นแรงยั่วยุจิตใจทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการแยกแยะ ขาดความรับผิดชอบในตำแหน่งในหน้าที่การงานที่ไม่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของส่วนรวมทำงานเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม (รัตติกรณ จงวิศาล, 2556, หน้า 63) ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันการขาดคุณธรรมจริยธรรมควรให้ความสำคัญในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการของรัฐ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บังคับบัญชาหน่วยงานภาครัฐ หากให้ความสำคัญและตระหนักในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น เริ่มจากการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยนำหลักธรรมต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การขาดคุณธรรมจริยธรรม เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการของรัฐหรือผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เด็กและเยาวชนก็จะเลียนแบบ ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมก็จะได้รับการแก้ไขป้องกันไปที่ละน้อย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550, หน้า 4) เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและ จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในปัจจุบัน พบว่า สถานศึกษาหลายแห่งประสบปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในวงการการศึกษามีแพร่หลายให้เห็นตามข่าวต่าง ๆ มากมายไม่เว้นในแต่ละปี จะเห็นว่าการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านจริยธรรมของคนในสังคมทุกระดับซึ่งสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่พึงประพฤติปฏิบัติ จากปัญหาด้านการทุจริตยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครยังขาดคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ขาดความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ที่ไว้วางใจหน้าที่ในทางที่ผิดจรรยาบรรณวิชาชีพที่ผู้บริหารสถานศึกษา

พึงประพฤติปฏิบัติทำให้เกิดความเสียหายเกิดกับสถานศึกษาอย่างมากทำให้เกิดความวุ่นวาย เกิดความขัดแย้งภายในองค์กร เนื่องจากผู้นำขาดคุณธรรมจริยธรรมยึดนำจิตใจของตนเอง ขาดความยุติธรรมในการบริหารงานทำให้บุคลากรมีความอิจฉาริษยากัน ขาดวิสัยทัศน์ไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่องค์กรที่มีคุณภาพในด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารที่ขาดคุณลักษณะผู้นำเชิงจริยธรรมก็จะทำให้องค์กรไม่พัฒนาและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ผู้นำขาดความน่าเชื่อถือ ศรัทธา ไม่มีความสามัคคีปรองดองกันทำให้สถานศึกษาไม่มีความสงบเรียบร้อย ขาดทิศทางในการบริหารงานอย่างเป็นทางการ

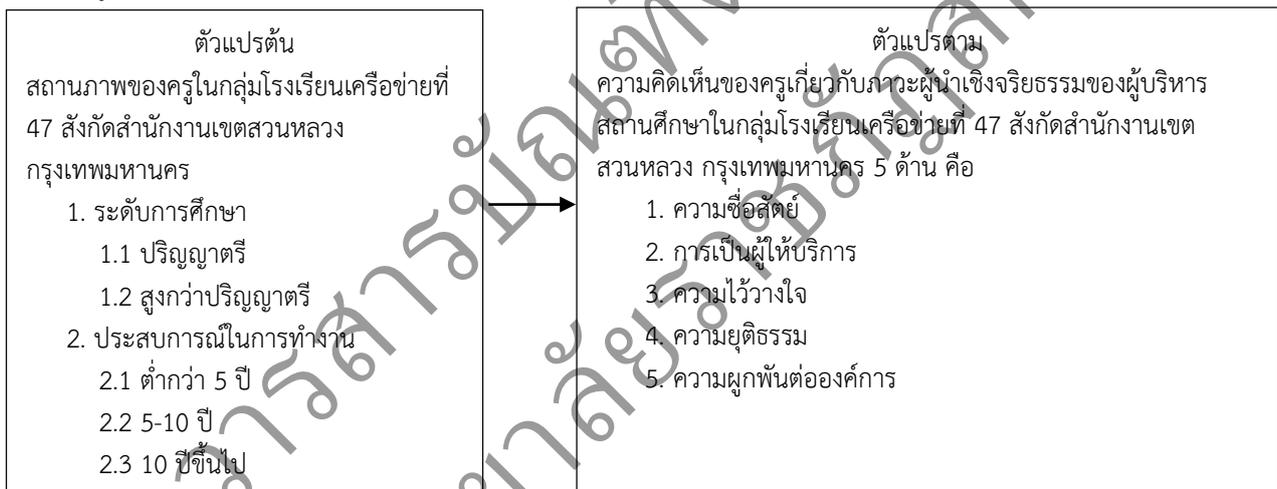
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ผ่านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืนและสมดุลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 274 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 160 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (สมชาย วรจิเกษมสกุล, 2554, หน้า 163) และได้ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากเว็บไซต์บริการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Creative Research Systems (www.surveysystem.com)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .615 ถึง .905

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .987

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้รับคืน 160 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

4.1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent Samples.

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of variance) หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ครูที่ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการเป็นผู้ให้บริการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) พบความแตกต่าง 1 คู่ โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบผลการศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเข้มจากหน่วยงานต้นสังกัดก่อนดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ด้านความผูกพันขององค์กร ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบข้อบังคับและวัฒนธรรมที่ดีของสถานศึกษา ค่านิยม ความภาคภูมิใจ การเป็นผู้บริหารที่มีความเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพและต่อสถานศึกษาสามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามและเป็นแบบอย่างที่ดีรวมทั้งการยอมรับฟังความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา การให้เกียรติกัน นับถือและเอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงใจ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ มีความซื่อตรง เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดไว้การเป็นผู้ให้บริการที่ดี ทั้งต่อตนเอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน นักเรียน เครือข่ายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีความไว้วางใจ ในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาและแสดงถึงความไว้วางใจ มีความยุติธรรมต่อตนเองและต่อผู้ใต้บังคับบัญชาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐริดา นิพนธ์ (2563) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กนกวรรณ บุญเรือง (2560) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ได้กล่าวว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตามทัศนะของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นผู้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเข้มในก่อนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าคุณครูมีความประพฤติซื่อตรง อดทน อดกลั้น ประพฤติตนน่าเชื่อถืออยู่เสมอ มีระเบียบวินัยในการบริหารตนเอง มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์ต่อตนเองและในวิชาชีพ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องตามศีลธรรมของสถานศึกษาสอดคล้องกับ สุทธิพงษ์ ทะกอง (2561) ได้ศึกษา ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมระดับมาก ได้กล่าวว่า ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ มีองค์ประกอบ คือ การเปิดเผยความจริง การรักษาสัญญาและการเคารพผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา กาญจนพันธ์ (2560) ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีระดับความต้องการมาก คือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม สอดคล้องกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพหรือสภาพหรือสภาวะการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงเหตุผล-เทคนิค และในระบอบราชการ อยู่ในระดับความต้องการต่ำ ได้ศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของเซอร์จิอวานนิ กล่าวว่าการตอบสนองต่อหน้าที่ ภาระงาน สามารถตอบสนองต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามธรรมชาติของมนุษย์ กล่าวถึงขอบเขตของผู้นำเชิงจริยธรรมไว้ว่า ผู้นำเชิงจริยธรรม เกิดจากความต้องการผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ นำเคารพ เชื่อถือ สร้างความไว้วางใจแก่องค์กร เป็นผู้นำที่ตระหนักต่อวัตถุประสงค์และแบบอย่างที่ดีในการยึดค่านิยมหลักขององค์กร และการให้บริการที่ดีต่อส่วนรวมและสามารถจูงใจให้ผู้ตามเห็นประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.2 ด้านการเป็นผู้ให้บริการ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกลมุ่งอนาคต มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเสียสละ มีน้ำใจและไม่เบียดเบียนผู้ใต้บังคับบัญชา ประพฤติตน น่าเชื่อถือรักษาคำพูดความซื่อสัตย์อยู่เสมอ รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นอย่างไม่ลำเอียง มีความรู้ ด้านจิตวิทยา สามารถโน้มน้าวใจในการทำงาน ดูแลเอาใจใส่ ซึ่งกันและกัน มีเหตุผล แนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา ร่วมทั้งการบริหารสถานศึกษา การกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชน เครือข่าย

คณะกรรมการสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเป็นภาพลักษณ์ที่ดีและดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมและการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยที่ระดับ 3.83 เนื่องจากการเป็นผู้ให้บริการเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องรับนโยบายต่าง ๆ จากกระทรวงศึกษาธิการ ให้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการเรียนการสอน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาทักษะด้านการเป็นผู้ให้บริการ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตระหนักถึงบทบาทของตนเอง จรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อผู้ร่วมงาน และจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ และสอดคล้องกับ กนกวรรณ บุญเรือง (2560) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตามทัศนะของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความไว้วางใจ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญและคุณลักษณะที่เหมาะสมในตำแหน่งหน้าที่ มีความมั่นคงทางอารมณ์ สื่อสารที่ตรงไปตรงมานำไว้วางใจ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการทำงานเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ภาวิตา ธาตุศรีสุทธิ (2542) กล่าวถึง ทฤษฎี Y ไว้ว่า คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ปฏิบัติงานด้วยความไว้วางใจ มีความคิดริเริ่มถ้ามีการจูงใจอย่างถูกต้องและคนจะหาวิธีการทำงานและมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองในองค์กรมากขึ้นต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกันในกลุ่ม สอดคล้องกับ ณัฐริดา นิพนธ์ (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ที่ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเหมือนกับ สุรัตน์ ไชยชมภู (2557) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะรอบด้านรวมถึงมีคุณธรรมจริยธรรมสูงเมื่อผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีจริยธรรมแล้วย่อมได้รับความไว้วางใจ เชื่อมั่นศรัทธา ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานเต็มตามความสามารถของตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่ผู้นำทางการศึกษาจะต้องยึดถือตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลเอาใจใส่ ต่อสถานศึกษาและชุมชน ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมส่งผลต่อคุณภาพของครูและนักเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.4 ด้านความยุติธรรม พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้รับการพัฒนาอย่างเข้มงวดที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาเปิดเผยจริงใจไม่ปิดเบื้องข้อเท็จจริง ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างเป็นกลาง มีความยุติธรรม กระทำโดยปราศจากความลำเอียง ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมบุคลากรในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมให้บุคลากรยึดหลักของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ความสามัคคีปรองดองและการยกย่องให้รางวัลผู้มีพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ หนูไกร มาเชค (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความยุติธรรมประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง การรักษาสัญญาและความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์นั้นต้องแสดงออกถึงการหาข้อมูลที่มีความเป็นกลางเปิดเผยและไม่ลำเอียงมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไว้เพื่อการตัดสินใจอย่างถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในอนาคตมีเหตุผลไม่มีอคติหรือความชอบส่วนตัวเข้ามาตัดสินใจและต้องรู้วิธีแก้ไขข้อผิดพลาดอย่างทันทีทันใดไม่เอาเปรียบผู้อื่นหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและสอดคล้องกับ ธนิกา กริธาพล (2560) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1-7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรายด้านอยู่ในระดับมากคือ ความยุติธรรม ความมีเหตุผล การรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา และการตัดสินใจสั่งการที่ถูกต้อง

1.5 ด้านความผูกพันองค์กร พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรยึดหลักของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน สามัคคีปรองดอง เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา มีการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาเปิดเผยจริงใจ ไม่ปิดเบื้องข้อเท็จจริงมีความยุติธรรมและกล้าที่จะดำรงความยุติธรรมไว้ ตัดสินใจอย่างเป็นระบบ

อย่างเป็นกลาง ตัดสินใจด้วยความถูกต้อง ให้คำปรึกษากับครูเป็นรายบุคคล ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมีเหตุผล มอบหมายงานที่เหมาะสมตามความสามารถของแต่ละบุคคล สร้างความสามัคคี ความเป็นธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม แยกย่อยให้รางวัลผู้มีพฤติกรรมทางจริยธรรมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุพัตรา สิทธิคงตั้ง (2563) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับความผูกพันในองค์กรของครูโรงเรียนคริสเตียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย พบว่า โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้กล่าวว่าผู้บริหารจะต้องมีความผูกพันต่อองค์การในด้านทัศนคติใหม่แก่องค์การ ความสามารถของตนเอง ส่งเสริมงานในองค์กรแม้ว่างานไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบและปกป้องชื่อเสียงองค์การอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ดวงฤดี ศิริพันธ์ (2556) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการประพฤติปฏิบัติต่อองค์การด้วยความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่ในงานที่ทำไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากที่ได้รับและไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นและอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและสอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2556) ได้ศึกษา โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถเป็นบุคคลที่แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ วางตัวที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นได้ขยันปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ วางตัวเป็นกลาง มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ทั้งต่อหน้าและลับหลังเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่น ศรัทธาและยึดมั่นในหลักธรรมคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้อื่นได้ขยันปฏิบัติแสดงออกทางความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ได้ให้ขวัญและกำลังใจต่อผู้อื่นได้ขยันปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับ หงษา วังจูปา (2559) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับ ดวงฤดี ศิริพันธ์ (2556) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านเกือบทุกด้าน มีแตกต่างเพียงด้านเดียวคือด้านการเป็นผู้ให้บริการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะครูที่มีประสบการณ์ต่างกันทุกคนได้มีโอกาสทำงานกับผู้บริหารสถานศึกษาคนเดียวกันที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกในด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเหมือนกันทุกคน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความผูกพันต่อองค์การเรื่องสร้างเกณฑ์มาตรฐานด้านพฤติกรรมทางคุณธรรมสำหรับทุกคนเพื่อประโยชน์ในสถานศึกษา มีความเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพในการเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา มีความภูมิใจ ค่านิยมในตนเองและสถานศึกษาที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้พัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความซื่อสัตย์ ครูมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซื่อตรง ตรงต่อเวลา ยึดมั่นรักษาคำมั่นสัญญา มีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารอย่างครบถ้วน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะด้านความไว้วางใจ และความยุติธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาเกิดความรัก สามัคคี ทำงานเป็นทีมและเพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษาในกลุ่มครูด้วยกันแม้ว่าประสบการณ์ในการทำงานไม่เท่ากันก็ตาม สอดคล้องกับ ณัฐริดา นิพนธ์ (2563) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ที่ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านคุณธรรมจริยธรรมอันเหมาะสม ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความเอื้ออาทร ความไว้วางใจ ความเคารพครองตนและประพฤติปฏิบัติตามหลักความถูกต้องตามบริบทของการจัดการศึกษาของ

ประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 มาตรา 19 ระบุไว้ว่า “ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี” โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติงานอุทิศตน เสียสละเวลาให้สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องจึงต้องมีพฤติกรรมดังนี้ มีความเมตตากรุณา มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีการครองตนที่ดีไม่มีนิสัยส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้อง กับอบายมุขและสิ่งเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและแต่รายด้านเกือบทุกด้าน มีแตกต่างเพียงด้านเดียว คือ ด้านการเป็นผู้ให้บริการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความคิดเห็นของครูที่เกี่ยวกับภาวะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันโดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้ให้บริการผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ในการทำงานมองการณ์ไกลมุ่งอนาคตของสถานศึกษา สามารถติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชน เครือข่ายผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถานศึกษาประพฤติตน นำเชิ้อถือรักษาคำพูดมีความซื่อสัตย์อยู่เสมอมีความรู้และชำนาญในการปฏิบัติงานมีคุณธรรมจริยธรรมปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองด้านความรู้คู่คุณธรรมอยู่เสมอ ฝึกฝนตนเอง เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ในด้านความยุติธรรมเพราะภาวะผู้นำดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะ ความยุติธรรมเป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะครูในสถานศึกษาได้อบรมและสร้างความเป็นภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมภายในองค์กร ในด้านความไว้วางใจ เพราะความไว้วางใจ น่าเชื่อของผู้บริหารสถานศึกษาจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างเต็มที่และเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักในด้านการให้บริการ ที่สถานศึกษามีหน้าที่จะต้องให้บริการแก่สังคม รวมไปถึงการประสานงานความร่วมมือกันระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาสร้างด้านความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญด้านความผูกพันต่อองค์การของครูมีการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ให้มีความรัก ศรัทธาในองค์การเพื่อให้ทำงานให้กับองค์การอย่างมีความสุขและเต็มความสามารถของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาในเรื่องความยุติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของงานต่อไป

2.2 ควรนำผลการวิจัยไปศึกษา ด้านการเป็นผู้ให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของงานนำผลการวิจัยไปพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาด้านความไว้วางใจของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาจัดทำกรอบบทกษะทางด้านภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำนักงานเขตจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ บุญเรือง. (2560). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3.

วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 10(10), 1409-1426.

ณัฐริดา นิพนธ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1.

วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์, 7(5), 158-171.

- ดวงฤดี ศิริพันธ์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา*. ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9 (หน้า 1160-1173). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2556). *โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น*. ในโครงการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 13 (หน้า 114-127). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนิภา กวีธำพล. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 13(2), 214-225.
- ภาวิตา ธาธาศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรินญา เดชาวัตธนโชติ. (2563). *แนวทางการสร้างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 7(1), 71-89.
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร*. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 7(3), 17-25.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีการวิจัยและแนวทางการพัฒนา = LEADERSHIP Theories, Research, and Approaches to Development*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา รอดระกา. (2561). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0*. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018” (หน้า 575-579). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุทธิพงษ์ ทะกอง. (2561). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(1), 49-58.
- สุพัตรา สิทธิคงตั้ง. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารกับความผูกพันในองค์กรของครูโรงเรียน คริสเตียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยเขตจังหวัดเชียงราย-เชียงใหม่*. *วารสารสังคมวิชาการ*, 13(1), 178-193.
- สุรัตน์ ไชยชมพู่. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษา*. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 8(2), 1-15.
- สมชาย วรภิเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- หนูไกร มาเชค. (2559). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ป.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หงษา วงจำปา. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ป.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Creative Research Systems. (1982). *Sample Size Calculator*. Retrieved from <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>. October 10th, 2020.

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก
DEVELOPING CREATIVITY OF EARLY CHILDHOOD THROUGH STEM BASED LEARNING EXPERIENCE
COMBINED WITH THE FAIRY TALES FOR CHILDREN

จิราพร ใจห่าว* อารี สาริปา และ จิราภรณ์ เหมพันธ์

Jiraporn Jaihow*, Aree Saripa and Jiraporn Hemphan

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

Program in Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education,
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat 80280, Thailand

*Corresponding author: Email: g.tik612@gmail.com

รับบทความ 9 กุมภาพันธ์ 2564 แก้ไขบทความ 28 เมษายน 2564 ตอรับบทความ 17 พฤษภาคม 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก และ 2) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุ 5 ปี ที่กำลังเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนในเครือข่ายเทศบาล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 1 ห้องเรียน เด็ก 22 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก 8 แผน จำนวน 20 ชั่วโมง แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์การต่อเติมภาพ TCT DP (The Test for Creative Thinking Drawing Production) จำนวน 1 ชุด แบบประเมินผลงาน และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น
2. คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์, การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to develop creativity of early childhood through a STEM based learning experience combined with fairy tales for children, and 2) to compare early childhood's creativity before and after the intervention. The sample consisted of a mixed-gender group of 22 early childhood students at the age of 5 years attending the second year of kindergarten in the first semester of the academic year 2020 at a school in the Tha Sala Network 2 under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4. The sample was obtained through simple random sampling; and their class was employed as the sampling unit. The research instruments consisted of eight lesson plans with 20 hours, a set of the Test for Creative Thinking Drawing Production (TCT DP), a product evaluation form, and a learning behavior observation form. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and t-test for Dependent Samples.

The research results were as follows:

1. The creativity features were more highly developed in early childhood students who experienced the class of the STEM based learning experience combined with the fairy tales for children.
2. The posttest scores of early childhood students' creativity after the intervention were higher than the pretest scores at the .05 level of significance.

Keywords: Creativity, STEM Based Learning Experience Combined with Fairy Tales for Children, Early Childhood

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการออกแบบ วางแผน ผลิต นำเสนอสิ่งใหม่ ที่แตกต่างไปจากเดิม (ทวิตต์ดี จินดานุรักษ์, 2558, หน้า 101) การพัฒนาสมองของเด็กผ่านการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความจำเป็นอย่างมากในปัจจุบัน และควรจัดอย่างสมดุล ให้มีการพัฒนาสมองทั้งสองซีกไปด้วยกัน ในเวลาเดียวกัน เพื่อให้เด็กเกิดความสุขในการคิด ไม่ยึดติดกับเหตุผลมากเกินไปและไม่ใช้คิดแบบจินตนาการเพื่อฝันมากเกินไป จนไม่มีความสมเหตุสมผล ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถนำมาปฏิบัติให้เป็นจริงได้ ดังนั้นเด็กจึงไม่เพียงแต่ต้องมีความเข้าใจในกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังต้องการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งต้องให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้นด้วย ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ต้องมีความแปลกใหม่ และต้องผ่านกระบวนการความคิดมาแล้วให้ออกมาเป็นผลงานหรือชิ้นงานต่าง ๆ ของตัวเอง มีประโยชน์ มีคุณค่าเป็นความคิดหรือการกระทำที่แก้ปัญหาได้และต้องคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คิดหลาย ๆ แนวทาง ๆ ทาง คนที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นจะเป็นคนที่มีความคิดที่แปลกใหม่ต่างจากความคิดธรรมดาของคนทั่ว ๆ ไป มีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายทิศทางหลายแง่มุม เป็นการมองปัญหาในแนวกว้าง สามารถคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว รวดเร็ว ได้คำตอบมากที่สุดในเวลาที่จำกัด และแตกต่างความคิดหลักให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (สุวรรณ ก้อนทอง, 2547, หน้า 30)

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและการพัฒนาการทุกด้าน เป็นช่วงของการสร้างเสริมพัฒนาการที่ดี เด็กวัยนี้สมองจะเติบโตและพัฒนาเร็วที่สุด เหมาะแก่การนำสิ่งต่าง ๆ มาใช้พัฒนาสมองผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ให้กับเด็ก ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูในช่วงระยะนี้มีผลต่อคุณภาพของคนตลอดชีวิต เพื่อวางรากฐานของการพัฒนาความเจริญเติบโตทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสมวัย เด็กในวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้ดูแลเด็กหรือครูจะต้องดูแลให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด มีความเข้าใจพัฒนาการและความต้องการของเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และซึมซับสิ่งดีดีในชีวิต เมื่อเติบโตก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และมีบทบาทในการพัฒนาประเทศชาติได้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมด้านพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กปฐมวัยต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่แตกต่างไปจากเด็กวัยอื่น ๆ ฉะนั้น การจัดการเรียนของเด็กปฐมวัยจึงเน้นการจัดการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการเสริมประสบการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ในหลายทักษะมากกว่าการเรียนแบบรายวิชา ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนทางเลือกเกิดขึ้นมากมายที่เน้นการจัดการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะ และกระบวนการคิด โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่เป็นมาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มุ่งส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย การวางรากฐานการคิดสร้างสรรค์ในวัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในอนาคต

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ยิ่งเด็กได้ใช้ความคิดมากเท่าไร โยประสาทก็จะยิ่งเจริญเติบโตมากขึ้น คุณครูสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กได้โดยการตั้งคำถามปลายเปิดต่าง ๆ การใช้คำถามกับเด็กเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิดทั้งในด้านเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรม ครูจะต้องใช้คำถามอยู่เสมอและคำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามที่มีประสิทธิภาพ ใช้สนองความต้องการเพื่อให้เด็กเกิดทักษะเกิดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งคำตอบที่หลากหลายของเด็ก ๆ แสดงถึงทักษะการคิดในทิศทางต่าง ๆ กัน ซึ่งส่งเสริมเด็กได้ง่าย เพราะเด็กแต่ละคนใช้ทักษะในด้านความคิดแตกต่างกัน ใช้องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการตั้งคำถามให้เด็กตอบแล้วช่วยชี้แนะให้เด็กฝึกคิดอย่างรอบด้านเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นอย่างดี คุณครูจะต้องช่วยกันพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างจริงจัง โดยการกระตุ้นให้เด็กได้ลองคิด และทำสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เพื่อฝึกคิดให้กว้างไกลหลายทิศทางซึ่งเป็นการสร้างฐานพลังทางความคิดอันนำไปสู่การรู้จักคิดอย่างสร้างสรรค์ต่อไป (สุวรรณ ก้อนทอง, 2547, หน้า 30)

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นผลมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีการฝึกฝนตั้งแต่วัยทารก การให้เด็กได้เรียนจากการปฏิบัติจริงและเด็กต้องได้เรียนรู้จากสิ่งที่มีอิทธิพลใกล้ตัว ได้แก่ สภาพแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์ ความต้องการและความสนใจของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการมีความสำคัญเป็นการสร้างการเรียนรู้และช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ โดยลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องเป็นแบบเปิดกว้าง เรียนรู้แบบปฏิบัติจริงโดยการใช้ประสาทสัมผัสกระทำกับวัตถุด้วยความอยากรู้อยากเห็นได้ทดลองสร้างสิ่งใหม่ ๆ เด็กจะเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และเป็นรายบุคคล การให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นทำให้เด็กได้ตรวจสอบความคิดของตนแต่เมื่อมีปัญหาเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ และควรให้เด็กได้เรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นตัวตั้ง มีการเชื่อมโยงหลากหลายสาขาวิชาและการใช้สื่อต่าง ๆ มาเป็นส่วนช่วยในการสร้างจินตนาการ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อเด็กต้องการและให้การสนับสนุนอย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาปฐมวัยในยุคปัจจุบันได้มีการนำการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการจัดสภาพการณ์ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบสะเต็มมีหลายรูปแบบสามารถนำมาบูรณาการประยุกต์ใช้กับเด็กได้ทุกเรื่องโดยการเรียนรู้จากปฏิบัติจริงซึ่งใช้การเชื่อมโยงสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ แต่มีเน้นการท่องจำเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการคิด ให้เกิดการค้นพบใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ครูปฐมวัยสามารถนำกระบวนการบูรณาการศาสตร์ตามแนวสะเต็มมาใช้ให้เหมาะสมกับหัวข้อเรื่องและระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และบริบทของโรงเรียน การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มเน้นส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถาม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กระบวนการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นหัวข้อเรื่องในชีวิตจริงของเด็กสอดคล้องกับปรัชญา และแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการกล้าแสดงออก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีทักษะการคิดเพื่อเติบโตเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยเน้นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ มากกว่าการเรียนการสอนแบบรายวิชา โดยแต่ละวันเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการเล่น ผ่านกิจกรรมหลัก ๆ 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้านให้กับเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และทุกครั้งครูต้องจัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การบูรณาการสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ หรือสะเต็ม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต้องมีเป้าหมายจากสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรปฐมวัยและสาระสำคัญของ 4 วิชาในสะเต็ม ครูปฐมวัยต้องมีการวางแผนและออกแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีจุดประสงค์เพื่อเน้นการสร้างความเข้าใจสิ่งรอบตัวและประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ครูต้องมีความเข้าใจว่าแต่ละกิจกรรมเชื่อมโยงสอดคล้องกับองค์ประกอบใดของสะเต็ม 2) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะส่งเสริมการสืบเสาะหาความรู้ เนื่องจากเด็กเล็ก ๆ มีความสงสัยอยู่ตลอดเวลาตามธรรมชาติสอดคล้องกับรากฐานของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คือ การตั้งคำถาม และการสำรวจซึ่งเป็นพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนง การสงสัย การตั้งคำถาม และการสำรวจล้วนเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ของวัยเด็ก การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไม่ควรเกิดขึ้นในช่วงเวลาว่างแต่ควรบูรณาการในทุกกิจกรรมการเล่นของเด็กอย่างเป็นรูปธรรม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในระดับปฐมวัยจะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อครูจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม กิจกรรมประจำวัน และสื่ออุปกรณ์และให้ความเอาใจใส่ต่อการดำเนินการเรียนรู้และใช้สื่อต่าง ๆ ครูเป็นผู้จัดหาโอกาส เวลา สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูต้องสังเกตฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้คำถามปลายเปิดให้เด็กคิดหาคำตอบและแก้ปัญหาได้ตามวัย ทั้งนี้การเรียนรู้ต้องเป็นไปอย่างบูรณาการตามความสนใจของเด็ก และคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน อีกทั้งต้องเป็นไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ใกล้ตัวจับต้องได้มากที่สุด 3) การเชื่อมโยงสะเต็มเข้าสู่การพัฒนาการเพื่อเสริมสร้างสติปัญญา การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างปัญญาเป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผล การตั้งสมมติฐาน การคาดคะเนทำนายการใช้ทฤษฎีหรือกำหนดทฤษฎี เป็นต้น 4) การออกแบบการจัดกิจกรรมที่ใช้กระบวนการเทคโนโลยีและการออกแบบเชิงวิศวกรรม ครูควรคำนึงถึงศักยภาพและระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนและอาจมีการปรับขั้นตอนต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม (ยศวีร์ สายฟ้า, 2556)

นิทานเป็นสื่อสำคัญในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การนำหนังสือมาอ่านให้เด็กฟังเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การใช้หนังสือนิทาน 1 เล่ม สามารถส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กได้มากกว่า 1 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เนื้อหานิทานสามารถนำมาจัดกิจกรรมต่อยอดการเรียนรู้อย่างสนุกสนานให้กับเด็ก ส่งเสริมให้เด็กคิดจินตนาการตาม

เรื่องราวของนิทานที่ได้ฟัง หนังสือนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาความคิดและจินตนาการ (อารีย์ พันธุ์มณี, 2547)

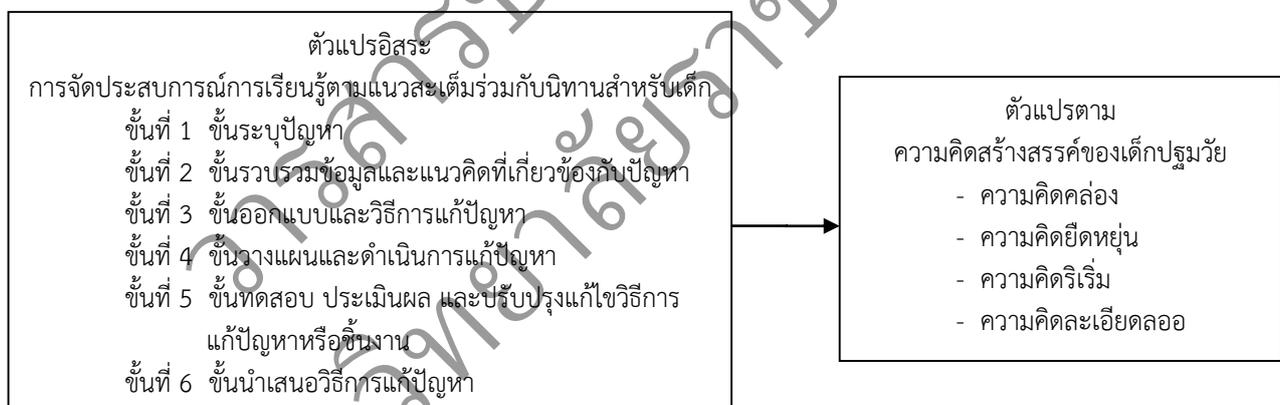
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับหนังสือนิทานสำหรับเด็ก เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำมาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จากสาระที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ สาระเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก สาระเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ สาระธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสาระสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก อย่างบูรณาการผ่านการจัดกิจกรรมตามแนวสะเต็มที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กโดยมีนิทานมาเชื่อมโยงให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน และมีจินตนาการในการสร้างชิ้นงานตามเรื่องราวในนิทานมากขึ้น ทำให้เด็กได้รู้จักบูรณาการความรู้ เพื่อนำมาสู่การออกแบบและสร้างชิ้นงานภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2553, หน้า 12) กล่าวว่า เส้นใยประสาท ที่เป็นตัวเชื่อมโยงสมองซีกซ้ายและขวาของเด็ก ยังก่อตัวไม่สมบูรณ์ สมองซีกซ้ายยังทำหน้าที่เฉพาะของตนเอง ไม่ได้ครบถ้วน ดังนั้นเด็กเล็ก ๆ จึงไม่ชอบการคิดหรือคำสอนที่เต็มไปด้วยเหตุผล การคิดตามธรรมชาติจำเป็นต้องคิดด้วยสมองซีกขวา ซึ่งเป็นการคิดแบบจินตนาการและความคิดคำนึงฝันอิมเมจ ซึ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี โดยนิทานสำหรับเด็กควรที่จะเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสั้น ๆ ง่าย ๆ มีการเคลื่อนไหวของเรื่องราวและตัวละครที่ไม่จำเจ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทำได้อย่างไร ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์หรือไม่ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยจะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุ 5 ปี ที่กำลังเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในเครือข่ายท่าศาลา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 2 โรงเรียน เด็ก 41 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุ 5 ปี ที่กำลังเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนในเครือข่ายท่าศาลา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 1 ห้องเรียน เด็ก 22 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก นำมาใช้บูรณาการร่วมกับสาระสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แบ่งเป็น 2 หน่วย คือ หน่วยวัสดุเหลือใช้และหน่วยของเล่นของใช้ 8 แผน จำนวน 20 ชั่วโมง ใช้สอน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที แผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมด้านเนื้อหา จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมและขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์และการประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 3.51 ถึง 5.00 ซึ่งถือว่ามีค่าความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์การต่อเติมภาพ TCT DP (The Test for Creative Thinking Drawing Production) จำนวน 1 ชุด ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอโดยใช้ทดสอบเป็นรายบุคคลจัดเตรียมไว้เป็นรูปกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าใหญ่ เด็กสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการโดยการต่อเติมภาพขึ้นมาภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ตามเกณฑ์การประเมินผลของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยการต่อเติมภาพ TCT DP (The Test for Creative Thinking Drawing Production) (Jellen & Urban, 1986) ดังนี้ ระดับ 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการวิเคราะห์คุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อสอบกับนิยามศัพท์และเกณฑ์การให้คะแนน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.0

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติ ได้แก่

2.3.1 แบบประเมินผลงาน เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลงานที่เด็กปฏิบัติตามรายการที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้เกณฑ์ 3 ระดับ คือ ระดับ 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นเครื่องมือที่ใช้สังเกตพฤติกรรมของเด็กด้านการช่วยเหลือแบ่งปัน ด้านการเป็นผู้นำผู้ตาม ด้านความรับผิดชอบ และด้านการแก้ปัญหา โดยการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมตามรายการที่ได้ตั้งไว้ ใช้เกณฑ์ 3 ระดับ คือ ระดับ 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง

4. วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ก่อนการทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก ผู้วิจัยวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์การต่อเติมภาพ TCT DP (The Test for Creative Thinking Drawing Production) เพื่อเก็บคะแนนเป็นข้อมูลไว้สำหรับการเปรียบเทียบหลังการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 หน่วย โดยสอนสัปดาห์ละ 5 วัน เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ วันละ 50 นาที

4.3 ประเมินคุณภาพชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้นในหน่วยที่ 1 และ หน่วยที่ 2 โดยนำชิ้นงานของเด็กแต่ละคนมาตรวจให้คะแนนตามแบบการประเมินผลงาน

4.4 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์การต่อเติมภาพ TCT DP (The Test for Creative Thinking Drawing Production) ชุดเดิม เพื่อเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์กัน (t-test for dependent samples)

สรุปผลการวิจัย

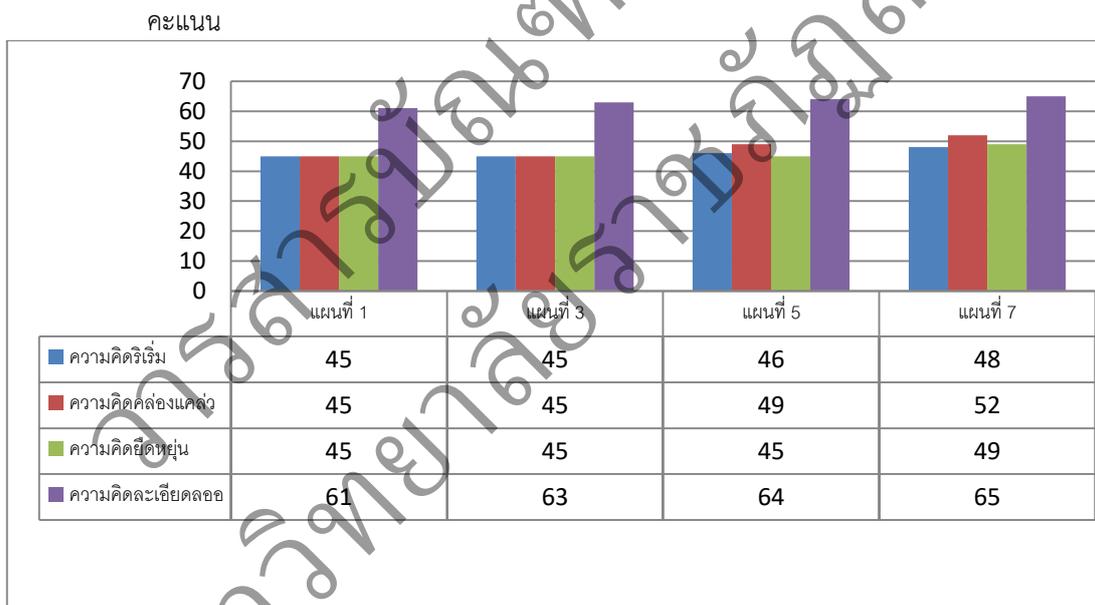
1. ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสูงขึ้น และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์จากการประเมินผลงานของเด็กปฐมวัยตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแผนที่ 1, 3, 5 และ 7 ดังนี้

ตาราง 1 คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก (N = 22)

แผนการจัดประสบการณ์ที่	คะแนนความคิดสร้างสรรค์				รวม	ร้อยละ
	ความคิดริเริ่ม	ความคิดคล่องแคล่ว	ความคิดยืดหยุ่น	ความคิดละเอียดลออ		
	66	66	66	66	264	100.00
1	45	45	45	61	196	74.24
3	45	45	45	63	198	75.00
5	46	49	45	64	204	77.27
7	48	52	49	65	214	81.06
รวม	184	191	184	253	812	76.89
ร้อยละ	56.06	72.34	69.70	95.83	76.89	76.89

จากตาราง 1 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์จากผลงานของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก ทุกแผนมีคะแนนมากกว่าร้อยละ 70 โดยแผนที่ 7 มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.06 รองลงมา คือ แผนที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 77.27 แผนที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 75.00 และแผนที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 74.24 เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ด้านความคิดละเอียดลออมีคะแนนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.83 รองลงมา คือ ความคิดคล่องแคล่ว คิดเป็นร้อยละ 72.34 ความคิดยืดหยุ่น คิดเป็นร้อยละ 69.70 และความคิดริเริ่ม คิดเป็นร้อยละ 56.06

แผนภูมิคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก

จากแผนภูมิคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทาน พบว่า คะแนนองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละแผนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น และความคิดละเอียดลออมีคะแนนมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์	N	ความคิดสร้างสรรค์ (คะแนนเต็ม 12 คะแนน)				t
		ก่อนการจัดประสบการณ์		หลังการจัดประสบการณ์		
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ความคิดริเริ่ม	22	1.27	0.19	2.41	0.35	9.14*
ความคิดคล่องแคล่ว	22	1.14	0.09	2.23	0.26	9.14*
ความคิดยืดหยุ่น	22	1.05	0.04	2.14	0.29	9.65*
ความคิดละเอียดลออ	22	1.55	0.26	2.55	0.26	10.25*
ภาพรวม	22	4.90	1.02	9.23	1.59	18.65*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ก่อนการจัดประสบการณ์ เท่ากับ 4.90 และหลังการจัดประสบการณ์ เท่ากับ 9.23 เมื่อเปรียบเทียบ พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ในทุกๆ องค์ประกอบหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก การศึกษา พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์มีพัฒนาการสูงขึ้น และด้านความคิดละเอียดลออมีคะแนนรวมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ตามกระบวนการและผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก ทำให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกการทำงานร่วมกัน ในแผนที่ ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และได้สร้างชิ้นงานตามแนวสะเต็มจากการจัดกิจกรรมตามแผนที่ 1, 3, 5, 7 อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้พัฒนาการของเด็กมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ขึ้นตามลำดับ โดยแผนที่ 1 เป็นแผนที่เด็กเพิ่งเริ่มกระบวนการคิดประดิษฐ์ชิ้นงาน แผนที่ 3 เป็นแผนที่เด็กกำลังเกิดการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ และแผนที่ 7 ทำให้เด็กมีการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออมากที่สุด การจัดประสบการณ์ดังกล่าวทำให้เด็กต้องคิดใหม่ ทำให้แปลกใหม่ต้องต่างจากคนอื่น และรู้จักการเลือกใช้วัสดุหรือการเลือกชิ้นส่วนมาประกอบชิ้นงานที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการตกแต่งหรือทำให้เกิดความสวยงามของชิ้นงานมากที่สุด การจัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็กเป็นการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กโดยมีนิทาน 4 เรื่อง คือ ตึกตึกกับตุ๊กตาทอง หนูน้อยหมวกแดง แดงกว่าเก็บของเล่น และรถไฟ ซึ่งมีเนื้อหาสั้น ๆ ง่าย ๆ มีการเคลื่อนไหวของเรื่องราวและตัวละครที่ไม่จำเจมาเชื่อมโยงให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และมีจินตนาการในการสร้างชิ้นงานตามเรื่องราวในนิทานมากขึ้น ทำให้เด็กได้รู้จักบูรณาการความรู้ เพื่อนำมาสู่การออกแบบและสร้างชิ้นงานภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด เป็นการส่งเสริมการคิดตามธรรมชาติ ด้วยสมองซีกขวา ซึ่งเป็นกรคิดแบบจินตนาการและความคิดทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2553, หน้า 12)

ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ จำปาวัตตะ ภาดทอง ปานศุภวัชร และนิตติธาร ชูทรัพย์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วัสดุและวัตถุ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง วัสดุและวัตถุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.70/78.46 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 2) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วัสดุและวัตถุ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วัสดุและวัตถุ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง วัสดุและวัตถุ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ เสาวภากุล จันทร ทิพย์ (2556) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะการปั้นดินน้ำมันแบบธรรมชาติเน้นการใช้คำถามที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และพฤติกรรมกลุ่มของเด็กปฐมวัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการปั้นดินน้ำมันแบบธรรมชาติเน้นการใช้คำถามมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 87.79 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกลุ่มของเด็กในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 80

2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็ม ใช้กิจกรรมศิลปะ การใช้คำถาม การบูรณาการความรู้ ซึ่งการตั้งคำถามให้เด็กตอบ แล้วช่วยชี้แนะให้เด็กฝึกคิดอย่างรอบด้านเป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นอย่างดี (สุวรรณ ก้อนทอง, 2547, หน้า 30) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำถึงความสนใจของผู้เรียนโดยให้เด็กได้คิดสร้างชิ้นงานร่วมกัน ได้แก่ ตุ๊กตา ตะกร้า ที่เก็บดินสอ และรถไฟ ซึ่งบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ ตามความสนใจของเด็ก และเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ใกล้ตัวจับต้องได้มากที่สุด ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงสะเต็มเข้าสู่การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสติปัญญา (ยศวีร์ สายฟ้า, 2556)

จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มร่วมกับนิทานสำหรับเด็ก พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ จำปาวัตตะ ภาดทอง ปานศุภวัชร และนิธิตา ชูทรัพย์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วัสดุและวัตถุ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วัสดุและวัตถุโดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ เบญจกัญญา ไสละม้าย และชลาลัย สมานิติ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ระยะเวลาทำกิจกรรมค่อนข้างนานจึงควรมีการยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดซึ่งแต่ละขั้นตอนควรสลับไปมาหรือย้อนกลับขั้นตอนได้ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงจึงควรมีครูช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกอีกทั้งยังมุ่งให้เด็กได้คิดหาวิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากการประดิษฐ์ชิ้นงาน ดังนั้น สื่อและอุปกรณ์จึงมีความสำคัญ ควรเตรียมให้หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของเด็กสิ่งที่ควรปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การคัดเลือกนิทาน ควรคำนึงถึงประเภทของนิทานให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ถ้าหากนิทานเป็นเรื่องยาว ครูผู้สอนควรแบ่งนิทานเป็นตอน ๆ ทั้งนี้เพราะการตัดตอนเรื่อง หรือข้อความให้สั้นลง เพื่อช่วยให้เด็กสามารถจดจำข้อมูลที่เป็นความคิดรวบยอด และรายละเอียดได้ดีกว่าเรื่องหรือข้อความที่ยาว นอกจากนี้การแบ่งนิทานออกเป็นตอน ๆ ทำให้ผู้สอนสะดวกในการจัดเตรียมเนื้อหา และภารกิจกรรมการฟังได้อย่างเหมาะสม

1.2 ในการปฏิบัติกิจกรรม ครูควรอธิบายให้เด็กเข้าใจถึงวิธีการอย่างชัดเจน มีการสาธิตและตรวจสอบความเข้าใจ เพื่อให้เด็กเข้าใจและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ครูผู้สอนควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงเรื่องการจัดหาอุปกรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ และด้านสังคม และที่มีผลต่อการคิดด้านการคิดรวบยอด ด้านการคิดเชิงเหตุผล เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มร่วมกับกิจกรรมอื่นที่สามารถนำมาบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของเด็ก และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้ เช่น การจัดการเรียนรู้ที่ต้นศึกษาแบบสะเต็ม สะเต็มกลางแจ้ง สะเต็มอย่างง่าย สะเต็มในกิจกรรมทำอาหาร สะเต็มในการตบถลอก สะเต็มในกิจกรรมศิลปะ และสะเต็มในกิจกรรมดนตรี เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาแบบเปรียบเทียบระหว่างห้องที่จัดและไม่จัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มร่วมกับหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา. เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2553). *สอนให้เป็นอัจฉริยะตามแนวนีโอฮิวแมนนิส*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ชลาลัย สมานิติ. (2557). *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์สำหรับปฐมวัย*. เมื่อวันที่ 18 มกราคม และ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ณ สมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ผ่านการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(3), 177-184.
- ทวีศักดิ์ จินดาบุรุษ. (2558). *การคิดสร้างสรรค์ในศาสตร์การคิด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เบญจกาญจน์ ไส้ละม้าย และชลาลัย สมานิติ. (2558). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา. *วารสารวิทยบริการ*, 26(2), 104-110.
- ยศวีร สายฟ้า. (2556). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ STEM*. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาประถมศึกษา, กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ ก้อนทอง. (2547). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะประกอบเสียงดนตรีคลาสสิกที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโท ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวภากุล จันทร์ทิพย์. (2556). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปะ การปั้นดินน้ำมันแบบธรรมชาติเน้นการใช้คำถามที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ และพฤติกรรมกลุ่ม ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อมรรัตน์ จำปาวัตตะ ถาดทอง ปานศุภวัชร และนิติธาร ชูทรัพย์. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วัสดุและวัตถุ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 11(31), 59-70.
- Guilford, J. P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw-Hill.
- Jellen, H. and Urban, K.K. (1986). The TCT-DP (Test for Creative Thinking - Drawing Production): An instrument that can be applied to most age and ability groups. *Creative Child and Adult Quarterly*, 11, 138-155.

จิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

PSYCHOLOGICAL AND SITUATIONAL CHARACTERISTICS AFFECTING INQUIRY LEARNING BEHAVIORS OF STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY, KAMPHAENG SAEN CAMPUS

ทิพย์วิภา เพ็งศรี* สุภาสินี นุ่มเนียม และ สันติ ศรีสวนแตง

Tipwipa Pengsri*, Supharsinee Numniem and Sunti Srisuantang

ภาควิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 73140

Department of Human and Community Resource Development, Faculty of Education and Development Sciences, Kamphaengsaen Campus, Nakhon Pathom 73140, Thailand

*Corresponding author: Email: oo.tipwipa@gmail.com

รับบทความ 9 เมษายน 2564 แก้ไขบทความ 25 พฤษภาคม 2564 ตอรับบทความ 28 พฤษภาคม 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน และ 2) เพื่อศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ตั้งแต่ 0.33–0.72 ค่าความเชื่อมั่น (Alpha Coefficient ของ Cronbach's) ตั้งแต่ 0.842–0.964 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ตัวแปรทางจิตลักษณะและสถานการณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตทุกตัวแปร และ

2. ผลการศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ 5 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทางจิตลักษณะ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง การเรียน ทักษะการคิดที่ติดต่อพฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสุขภาพจิตดี ส่วนตัวแปรทางสถานการณ์ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและครู

คำสำคัญ: จิตลักษณะ, สถานการณ์, พฤติกรรมการใฝ่เรียนใฝ่รู้

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to examine the relationship between psychological and situational characteristics and inquiry learning behaviors of students at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus; and 2) to identify the psychological characteristics and situations affecting students' inquiry learning behaviors. The samples were 390 undergraduate students studying at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. The research tool for data collection was a set of questionnaires with the discriminative power from 0.33 to 0.72, and the Cronbach's Alpha Coefficient from 0.842 to 0.964. The statistics for data analysis were mean, percentage, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The results of the research revealed that:

1. the relationship between psychological characteristics and situations of undergraduate students at Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus was positively and significantly correlated with all variables of students' inquiry learning behaviors.

2. Regarding the perceived psychological characteristics and situations, there were five variables that could significantly predict students' inquiry learning behaviors, namely the psychological variables: future oriented and self-control of study, positive attitudes toward inquiry learning behaviors, achievement motivation, and good mental health, and the situational variable: social support from surrounding people and family members.

Keywords: Psychological Characteristics, Situations, Inquiry Learning Behaviors

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความรู้ หลายประเทศทั่วโลกได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศของตนเองโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างความรู้เพื่อพัฒนาคนและสังคม ขณะเดียวกันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่เว้นแม้แต่ระบบการศึกษาก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกดังกล่าวเพื่อก่อให้เกิดความทันสมัยในองค์ความรู้ที่จะย้อนกลับมาสู่การพัฒนาประเทศต่าง ๆ ดังนั้น การแสวงหาความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สำหรับประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาของประเทศครั้งสำคัญที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายถึง รวมถึง กลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุกกันดาร ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติและพลเมืองโลกที่ดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสังคมให้มีคุณภาพ มีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นที่จะให้เยาวชนเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ รู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้เกิดประโยชน์ อันนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประการหนึ่งที่ว่า มุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน รักการค้นคว้า

คุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อผู้เรียน ที่ควรส่งเสริมผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ ชอบศึกษาหาความรู้และตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว อยากรู้อย่างกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อทำให้ชีวิตของผู้เรียน รับผิดชอบงาน รับผิดชอบชีวิตของตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันสมัย ทันโลกและทันต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (อารี มณีพันธ์, 2546) นอกจากนี้คุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้เป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่ง ที่สร้างศักยภาพในการนำชีวิตไปสู่ความสำเร็จ เป็นคุณลักษณะที่พบเห็นโดยทั่วไปในแถบประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลกแต่แทบจะไม่มีในสังคมไทย รากฐานความรู้ของคนไทยจึงอ่อนแอไม่สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2540)

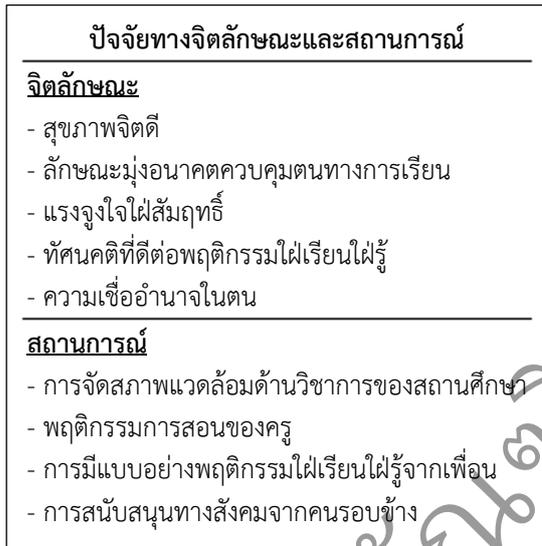
จากความจำเป็นและสภาพปัญหาดังกล่าว รวมทั้งความต้องการบุคลากรที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทำให้ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะของประชากรให้เป็นผู้มีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ การมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของตัวเองทำให้เกิดพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ ซึ่งปัจจุบันมีความสนใจในการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวบ้างแล้วในระดับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาภาคบังคับ ดังปรากฏอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มีตัวบ่งชี้ที่ผู้เรียนจะมีความใฝ่รู้และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากการอ่านและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับผู้อื่นทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานมาตรฐานคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2555)

การพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงคุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้สำหรับผู้ที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ผลิตบุคลากรไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มีวิสัยทัศน์ ที่ต้องการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับสากลและพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม มีโลกทัศน์ที่เป็นสากล มีภาวะผู้นำ จิตสาธารณะ มีทักษะด้านการวิจัยและวิชาชีพ เป็นที่ต้องการของตลาดงาน และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, 2559) การพัฒนานิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติตามที่มหาวิทยาลัยคาดหวังดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ตัวนิสิตเองจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ คือเป็นผู้มีพฤติกรรมในลักษณะการแสดงความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมไม่เรียนไม่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
2. เพื่อศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนไม่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

กรอบแนวคิดการวิจัย

พฤติกรรมไม่เรียนไม่รู้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2563 จำนวน 7 คณะ คือ คณะประมง คณะเกษตรกำแพงแสน คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิศวกรรมศาสตร์กำแพงแสน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ มีนิตจำนวน 14,358 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนที่ลงทะเบียนเรียนภาคปกติในปีการศึกษา 2563 จำนวน 7 คณะ คือ คณะประมง คณะเกษตรกำแพงแสน คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิศวกรรมศาสตร์กำแพงแสน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ จำนวน 390 คน กำหนดขนาดกลุ่มโดยมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละคณะ รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

คณะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่างที่กำหนด	กลุ่มตัวอย่างที่ได้
ประมง	311	8	24
เกษตร กำแพงแสน	1,644	45	48
วิทยาศาสตร์การกีฬา	538	15	18
วิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน	2,003	54	57
ศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์	1,311	36	37
ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์	8,180	222	227
สัตวแพทยศาสตร์	371	10	11
รวม	14,358	390	422

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) สุขภาพจิตดี 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองในการเรียน 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ 5) ความเชื่ออำนาจในตน 6) การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษา 7) พฤติกรรมการสอนของครู 8) การมีแบบอย่างพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้จากเพื่อน และ 9) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและครอบครัว

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามในส่วนนี้เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และเติมคำข้อความประกอบด้วย เพศ คณะ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย รายได้ของผู้ปกครอง จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2) แบบสอบถามระดับพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต 3) แบบสอบถามจิตลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต 4) แบบสอบถามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต แบบสอบถามในส่วนที่ 2-4 เป็นแบบสอบถามชนิดแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นหาความเที่ยงตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ ด้านโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบวัด รวมทั้งการใช้ถ้อยคำ ภาษาเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบและสามารถวัดค่าตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนด ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ในช่วง 0.5 ขึ้นไป

2. ปรับปรุงเครื่องมือตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ

3. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าไปหาค่าอำนาจจำแนก และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha Coefficient) มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลำดับ	ชุดแบบสอบถาม	ค่าอำนาจจำแนก	Cronbach's Alpha
1	พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้	0.52-0.63	.933
2	สุขภาพจิตดี	0.33-0.62	.917
3	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองในการเรียน	0.42-0.62	.842
4	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	0.39-0.70	.931
5	ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้	0.52-0.71	.933
6	เชื่ออำนาจในตน	0.41-0.67	.842
7	การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษา	0.61-0.72	.964
8	พฤติกรรมการสอนของครู	0.56-0.68	.922
9	การมีแบบอย่างพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้จากเพื่อน	0.37-0.64	.932
10	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและครอบครัว	0.34-0.68	.865

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ จำนวน 7 คณะ คือ คณะประมง คณะเกษตรกำแพงแสน คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะวิศวกรรมศาสตร์กำแพงแสน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับนิสิตต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์โดยใช้สถิติดังนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนจากการติดตามด้วยตนเอง คิดเป็น 100% ตามขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้จากนั้น จึงตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องจิตลักษณะและสถานการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ซึ่งมีสมมุติฐานการวิจัย 2 ประการ ได้แก่ 1. จิตลักษณะ 5 ตัวแปร และสถานการณ์ 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้อย่างน้อย 2 ตัวแปร 2. จิตลักษณะ 5 ตัวแปร และสถานการณ์ 4 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้อย่างน้อย 2 ตัวแปร มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต จำนวน 390 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 76.8) จำนวนพี่น้อง (รวมทั้งตนเอง) 2 คน ในสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 49.8) รองลงมาเป็นบุตรคนเดียว (ร้อยละ 23.9) เกิดเป็นลำดับที่ 1 รวมทั้งเป็นบุตรคนเดียว (ร้อยละ 48.8) ในสัดส่วนสูงสุด รองลงมา ลำดับที่ 2 (ร้อยละ 37.9) กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 ในสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 39.8) รองลงมา ระดับชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 30.3) ขณะที่กำลังศึกษาคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 53.8) รองลงมาคณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน (ร้อยละ 13.5) ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย ในสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 21.3) รองลงมา ลูกจ้างรัฐ/เอกชน (ร้อยละ 17.8) ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสัดส่วนสูงสุด (ร้อยละ 24.4) รองลงมาจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 23.7)

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะและสถานการณ์กับพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตฯ

ลำดับความสัมพันธ์	ปัจจัยทางจิตลักษณะและสถานการณ์	ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตฯ
1	ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองทางการเรียน	.732**
2	ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้	.712**
3	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.700**
4	การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างและครอบครัว	.680**
5	ความเชื่ออำนาจในตน	.665**
6	การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษา	.603**
7	การมีแบบอย่างพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้จากเพื่อน	.588**
8	สุขภาพจิตดี	.585**
9	พฤติกรรมการสอนของครู	.572**

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 จิตลักษณะ 5 ตัวแปร และสถานการณ์ 4 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อย่างน้อย 2 ตัวแปร ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรจิตลักษณะและสถานการณ์ทั้ง 9 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร ซึ่งหมายความว่ายิ่งนิสิตมีจิตลักษณะเหล่านี้มากขึ้น คือ มีสุขภาพจิตดีมากขึ้น มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองทางการเรียนมากขึ้น มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้มากขึ้น มีความเชื่ออำนาจในตนมากขึ้น จะมีพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้มากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันถ้า นิสิตได้รับสถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น คือ มีการจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษามากขึ้น ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ส่งเสริมการใฝ่เรียนใฝ่รู้มากขึ้น มีเพื่อนที่มีแบบอย่างพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้มากขึ้น ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างและครอบครัวมากขึ้น นิสิตก็จะมีพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้มากขึ้นไปด้วย โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองทางการเรียน ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 4 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉
Y	1.000	.582**								
X ₁	.585**	1.000								
X ₂	.732**	.575**	1.000							
X ₃	.700**	.631**	.704**	1.000						
X ₄	.712**	.519**	.684**	.720**	1.000					
X ₅	.665**	.568**	.692**	.751**	.770**	1.000				
X ₆	.603**	.470**	.642**	.608**	.640**	.669**	1.000			
X ₇	.572**	.488**	.629**	.596**	.669**	.678**	.773**	1.000		
X ₈	.588**	.422**	.544**	.495**	.623**	.543**	.644**	.681**	1.000	
X ₉	.680**	.555**	.652**	.646**	.628**	.612**	.636**	.682**	.678**	1.000

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, **มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัญลักษณ์และความหมายมีดังต่อไปนี้

X ₁ สุขภาพจิตดี	X ₆ การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษา
X ₂ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองทางการเรียน	X ₇ พฤติกรรมการสอนของครู
X ₃ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	X ₈ การมีแบบอย่างพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้จากเพื่อน
X ₄ ทักษะคิดที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้	X ₉ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและครูปรับ
X ₅ เชื่ออำนาจในตนเอง	y พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 จิตลักษณะและสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้อย่างน้อย 1 ตัวแปร มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง 0.422 ถึง 0.773 ดังตาราง 4 และ ผลการศึกษาค่า Tolerance ของตัวแปรที่เข้าทำนายพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ได้ อยู่ระหว่าง 0.343-0.550 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.820-2.919 เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ค่า Tolerance มีค่าใกล้ 1 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก หรือ multicollinearity (กัลยานิชย์บัญชา, 2561) เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 5 แสดงสมการพยากรณ์พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จากปัจจัยจิตลักษณะและสถานการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

Model	Predictors	R	R ²	R ² Adjusted	Std. Error of the Estimate	F	Sig.
1	X ₂	.732	.536	.534	9.065	484.269	.000*
2	X ₂ X ₄	.787	.620	.618	8.212	341.370	.000*
3	X ₂ X ₄ X ₉	.808	.653	.650	7.856	261.998	.000*
4	X ₂ X ₄ X ₉ X ₃	.814	.663	.660	7.746	205.358	.000*
5	X ₂ X ₄ X ₉ X ₃ X ₁	.818	.669	.665	7.690	168.092	.000*

หมายเหตุ: * p < .05

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จากปัจจัยจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 9 ตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พบว่า มีตัวแปรด้านจิตลักษณะและสถานการณ์สามารถเข้าทำนายพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตได้ 5 ตัวแปร เรียง

ตามลำดับตัวแปรเข้าทำนายตั้งแต่ลำดับที่ 1 ถึง 5 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียน (x_2) ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรม
ใฝ่เรียนใฝ่รู้ (x_4) การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างและครอบครัว (x_9) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (x_3) และ สุขภาพจิตดี (x_1) สามารถ
ร่วมกันทำนาย หรือ อธิบายความผันแปรของพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถ
ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 66.9 ($R^2 = .669$, $R^2_{Adjusted} = .665$) เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ จิตลักษณะและสถานการณ์สามารถ
ทำนายพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้อย่างน้อย 1 ตัวแปร ดังตาราง 5

ตาราง 6 แสดงสมการพยากรณ์พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จากปัจจัยจิตลักษณะ
และสถานการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ตัวแปรพยากรณ์	B	SD.	Beta	T	Sig.	Tolerance	VIF
1. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ทางการเรียน (X_2)	.462	.073	.283	6.290	.000*	.394	2.541
2. ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรม ใฝ่เรียนใฝ่รู้ (X_4)	.328	.059	.243	5.574	.000*	.402	2.487
3. การสนับสนุนทางสังคมจากคน รอบข้างและครอบครัว (X_9)	.295	.061	.200	4.868	.000*	.470	2.128
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_3)	.161	.060	.129	2.668	.008*	.343	2.919
5. สุขภาพจิตดี (X_1)	.122	.046	.101	2.659	.008*	.550	1.820
ค่าคงที่ 4.387							

หมายเหตุ: * $p < .05$

เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรที่ใช้พยากรณ์พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สามารถอธิบายได้ ดังนี้ ถ้าให้ความสำคัญกับลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการ
เรียน 1 หน่วย พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตจะเพิ่มขึ้น 0.462 หน่วย ($B = 0.462$) ถ้าให้ความสำคัญกับทักษะที่ดีต่อพฤติกรรม
ใฝ่เรียนใฝ่รู้ 1 หน่วย พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตจะเพิ่มขึ้น 0.328 หน่วย ($B = 0.328$) ถ้าให้ความสำคัญกับการสนับสนุนทางสังคม
จากคนรอบข้างและครอบครัว 1 หน่วย พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตจะเพิ่มขึ้น 0.295 หน่วย ($B = 0.295$) ถ้าให้ความสำคัญกับ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 1 หน่วย พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตจะเพิ่มขึ้น 0.161 หน่วย ($B = 0.161$) และถ้าให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตดี
1 หน่วย พฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตจะเพิ่มขึ้น 0.122 หน่วย ($B = 0.122$) นำมาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 4.387 + 0.462 (\text{ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียน}) + 0.328 (\text{ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้})$$

$$+ 0.295 (\text{การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างและครอบครัว}) + 0.161 (\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + 0.122 (\text{สุขภาพจิตดี}) \text{ หรือ}$$

$$\hat{Y} = 4.387 + 0.462 (X_2) + 0.328 (X_4) + 0.295 (X_9) + 0.161 (X_3) + 0.122 (X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.283 (\text{ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียน}) + 0.243 (\text{ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้}) + 0.200$$

$$(\text{การสนับสนุนทางสังคมจากคนรอบข้างและครอบครัว}) + 0.129 (\text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์}) + 0.101 (\text{สุขภาพจิตดี}) \text{ หรือ}$$

$$Z = 0.283 (Z_2) + 0.243 (Z_4) + 0.200 (Z_9) + 0.129 (Z_3) + 0.101 (Z_1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
หมายความว่ายิ่งนิสิตมีจิตลักษณะเหล่านี้มากขึ้น คือ มีสุขภาพจิตดีมากขึ้น มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียนมากขึ้น
มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้น มีทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้มากขึ้น มีความเชื่ออำนาจในตนมากขึ้น จะมีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้
มากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันถ้านิสิตได้รับสถานการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น คือ มีการจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษามากขึ้น
ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ส่งเสริมการใฝ่เรียนใฝ่รู้มากขึ้น มีเพื่อนที่มีแบบอย่างพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้มากขึ้น ได้รับการสนับสนุนทาง
สังคมจากคนรอบข้างและครอบครัวมากขึ้น นิสิตก็จะมีพฤติกรรมใฝ่เรียนใฝ่รู้มากตามไปด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ น้ำเพชร

สุขเพ็ญ (2558, หน้า 14) วิจัย เรื่อง จิตลักษณะความมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน ทักษะที่ดีต่อการทำงาน และ พฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการในข้าราชการทหาร พบว่า จิตลักษณะความมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน และทักษะที่ดีต่อการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการ ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .580, .376, .498$ ตามลำดับ, $p < .01$) ทำให้กล่าวได้ว่า ข้าราชการที่มีจิตลักษณะดังกล่าวมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการตามไปด้วย และ พบว่า มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .457, .275, .315$ ตามลำดับ $p < .01$)

2. ผลการวิจัย พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ร่วมกันทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า ตัวแปรด้านจิตลักษณะและสถานการณ์สามารถเข้าทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตได้ 5 ตัวแปร เรียงตามลำดับตัวแปรเข้าทำนายตั้งแต่ลำดับที่ 1 ถึง 5 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการ ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ สุขภาพจิตดี สามารถร่วมกันทำนาย หรืออธิบายความผันแปรของพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิต ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ และเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ จิตลักษณะและสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้อย่างน้อย 1 ตัวแปร สอดคล้องกับการวิจัยของ อนันต์ แยมเยือน (2559, 100) ศึกษา เรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตพอเพียง จิตลักษณะ สถานการณ์ กับพฤติกรรมรักษสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในชุมชน ที่พบว่าตัวแปรทางจิตลักษณะ (จิตพอเพียง จิตเต็ม จิตลักษณะตามสถานการณ์) และสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปร ร่วมกันทำนายพฤติกรรมรักษสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในชุมชนได้ ร้อยละ 32.4 และผลการวิจัยที่พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตทางการเรียน เป็นตัวแปรลำดับแรกในการทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ น้ำเพชร สุขเพ็ญ (2558, หน้า 15) ที่พบว่า จิตลักษณะความมุ่งอนาคตควบคุมตน สามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการได้สูงที่สุด (ร้อยละ 33.1)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ผลการวิจัยพบตรงกันทั้งการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการทำนายโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตได้มากที่สุด คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียน โดยมีตัวแปรสถานการณ์ที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ในที่นี้ คือ ครอบครัว และเพื่อน ดังนั้น ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่หล่อหลอมพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้แก่สมาชิกของสังคมควรเสริมสร้างจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียนให้แก่บัณฑิตโดยเริ่มตั้งแต่เยาว์วัยจนถึงวัยเรียนระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการจัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์ที่สนับสนุนให้นิสิตเกิดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนทางการเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะแม้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการของสถานศึกษาจะไม่สามารถทำนายพฤติกรรมได้ แต่ยังมี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ประการแรก พฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้เป็นพฤติกรรมที่สำคัญที่จะทำให้ นิสิตประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และในการทำงานในอนาคต แม้ว่างานวิจัยนี้ตัวแปรจิตลักษณะและสถานการณ์สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมดังกล่าวได้ถึงร้อยละ 66.5 แต่ยังมีจิตลักษณะและสถานการณ์อื่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ที่ไม่ได้นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ จึงควรมีการวิจัยโดยใช้ตัวแปรจิตลักษณะและสถานการณ์ในการแสวงหาสาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าวต่อไป โดยเฉพาะตัวแปรทางสถานการณ์ที่ยกมาในงานวิจัยนี้ยังเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ได้เพียงตัวแปรเดียว ดังนั้นควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ส่งเสริมพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ให้มากขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มหาวิทยาลัย สามารถนำผลวิจัยไปหาแนวทางในการสร้างเสริมสถานการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวต่อไป

ประการที่สอง ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นตัวทำนายที่สำคัญอันดับแรกของพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ และมีค่าทำนายได้ค่อนข้างสูงร้อยละ 53.4 ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อนำตัวแปรดังกล่าวไปทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมไม่เรียนใฝ่รู้ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วนิชย์บัญชา และฐาตา วาณิชย์บัญชา. (2561). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2540). *ลักษณะชีวิตสู่ความสำเร็จ 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- งานมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด*. เข้าได้ถึงจาก https://www.pld.rmutt.ac.th/?wpfb_dl=210. 4 กันยายน 2563.
- น้ำเพชร สุขเพ็ง. (2558). จิตลักษณะความมุ่งมั่นอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน ทักษะที่ดีต่อการทำงาน และพฤติกรรมการทำงานตามค่านิยม 12 ประการในข้าราชการทหาร. *HROD Journal*, 7(1), 4-17.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2559). *ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ*. เข้าได้ถึงจาก www.ku.ac.th/th/philosophy-vision-mission. 13 ตุลาคม 2559.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. เข้าได้ถึงจาก https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OB_ECPolicy62.pdf. 2 กันยายน 2563.
- อนันต์ แยมเยือน. (2559). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตพอเพียง จิตลักษณะ สถานการณ์ กับพฤติกรรมรักสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในชุมชน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 5(2), 92-104.
- อารี พันธมณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไยโหมเอ็ดดิเคท.
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2544). *หัวใจปฏิรูปการศึกษา*. สงขลา: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

THE STUDY OF PROBLEM-SOLVING ABILITIES ON ADDITION AND SUBTRACTION USING POLYA'S PROBLEM SOLVING CONCEPT WITH BAR MODEL TECHNIQUE FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS

ดารณี เกตุประกอบ¹ สมคิด อินเทพ^{2*} และ อรรณพ แก้วขาว²

Darane Ketprakob¹, Somkid Intep^{2*} and Annop Kaewkhao²

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program Mathematics Education, Faculty of Science, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

²Department of Mathematics, Faculty of Science, Burapha University, Chonburi 20131, Thailand

*Corresponding author: Email: intep@buu.ac.th

รับบทความ 29 เมษายน 2564 แก้ไขบทความ 21 พฤษภาคม 2564 ตอรับบทความ 1 มิถุนายน 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 60 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบ้านพระแอะ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน และสถิติการทดสอบด้วยเครื่องหมาย (sign test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีค่ามัธยฐานของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เท่ากับ 38.00 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ เท่ากับ 14.00 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา, เทคนิคบาร์โมเดล, โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to compare students' problem-solving abilities on Addition and Subtraction after learning through the developed instructional activities using Polya's conceptual problem-solving process with a bar model technique with a 60 percent criterion, and 2) to compare students' learning achievement in solving problems on Addition and Subtraction after the intervention with a 60 percent criterion. The sample, obtained through cluster random sampling, consisted of 29 primary school students in Prathomsuksa 4/2 at Ban Praae School in the first semester of the academic year 2020. Research tools included lesson plans, a test of students' abilities in solving problems, and a learning achievement test. The statistics for data analysis were mean, median and sign test.

The results of this study were as follows:

1. after the intervention, students' problem-solving abilities on Addition and Subtraction were 38.00 points, which were significantly higher than the 60 percent criterion at the .05 level of significance.
2. after the intervention, students' learning achievement scores in the topic of addition and subtraction problem solving were 14.00 points, which were significantly higher than the 60 percent criterion at the .05 level of significance.

Keywords: Problem Solving Skills, Learning Achievement, Polya' Problem Solving Process, Bar Model Technique, Addition and Subtraction Problems

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้การวางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ ดังนั้น การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

การเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมที่จะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาหรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

จากรายงานผลการประเมินด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนปีการศึกษา 2561 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านพระแอะ โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.55 นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงร้อยละ 1.54 พอใช้ร้อยละ 40.00 ดีร้อยละ 40.00 ดีมากร้อยละ 18.46 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.38 นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงร้อยละ 25.76 พอใช้ร้อยละ 62.12 ดี ร้อยละ 9.09 ดีมาก ร้อยละ 1.52 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.84 นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงร้อยละ 4.69 พอใช้ร้อยละ 78.13 ดีร้อยละ 15.63 ดีมากร้อยละ 1.56 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.32 นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงร้อยละ 37.88 พอใช้ ร้อยละ 53.03 ดีร้อยละ 9.09 ดีมาก ร้อยละ 0.00 (โรงเรียนบ้านพระแอะ, 2561, หน้า 16) จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผลการประเมินด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน ปีการศึกษา 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 33.38 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ และต่ำเป็นอันดับที่ 2 จากการสอบทั้งหมด 4 วิชา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งมีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ร้อยละ 62.12 และอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงถึงร้อยละ 25.76 นอกจากนี้ จากข้อมูลคะแนนรายจุดประสงค์ย้อนหลัง 3 ปีการศึกษา ของโรงเรียนบ้านพระแอะ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ ในปีการศึกษา 2560-2562 ได้คะแนนเฉลี่ยเป็น 42.86, 34.17 และ 32.50 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหา เขียนประโยคสัญลักษณ์และแสดงวิธีทำไม่ได้ หรืออาจกล่าวได้ว่านักเรียนยังขาดทักษะและกระบวนการคณิตศาสตร์ที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว และเนื้อหาที่นักเรียนยังขาดทักษะและกระบวนการคิด คือ การแก้โจทย์ปัญหาในทุกๆระดับชั้น ดังนั้น ถ้าครูผู้สอนมีวิธีการสอนที่เหมาะสม น่าสนใจ และเข้าใจได้ง่าย จะช่วยให้ นักเรียนสามารถเข้าใจและแก้โจทย์ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น แนวคิดที่น่าสนใจแนวคิดหนึ่งในการแก้โจทย์ปัญหาคือ กระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของ Polya (Polya, 1957, pp. 16-17) อ้างถึงใน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท), 2553, หน้า 6) โดยได้เสนอขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน และนำมาใช้เป็นกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการตามแผน ขั้นที่ 4 ขั้นการตรวจสอบย้อนกลับ การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของ Polya ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลมาใช้ในขั้นตอนกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ วิธีการแก้โจทย์ปัญหาอย่างมีระบบ มีขั้นตอน วิเคราะห์โจทย์ออกมาเป็นภาพเพื่อช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาให้ง่ายขึ้น กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เป็นยุทธวิธีการทำโจทย์ปัญหาอย่างหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับความคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจได้ง่ายเกิดความคิดรวบยอดและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถทำโจทย์ปัญหาได้อย่างง่าย และถูกต้อง (กรองทอง ไครีรี, 2554, หน้า 1-2)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าเทคนิคบาร์โมเดล (Bar Model) ช่วยให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยง ข้อมูลที่มีโดยเขียนเป็นภาพบาร์โมเดล นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ซึ่งเทคนิคบาร์โมเดลสามารถใช้ได้กับโจทย์ปัญหาทุกเรื่องทั้งในเรื่องการบวก ลบ คูณ หาร การชั่ง ตวง วัด และเวลา การจัดการเรียนการสอนในประเทศสิงคโปร์ใช้เทคนิคบาร์โมเดล การวาดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแต่ละแห่งใช้สีที่แตกต่างกัน จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเหมือน และความแตกต่างได้มากขึ้น อีกทั้งยังทำให้เด็กผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสอนด้วยเทคนิคนี้ ทำให้นักเรียนสามารถคิดแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต้น ๆ ของการจัดและประเมินผลระดับนานาชาติ (ศรีนัย เปรมปรีดา, 2557, หน้า 3)

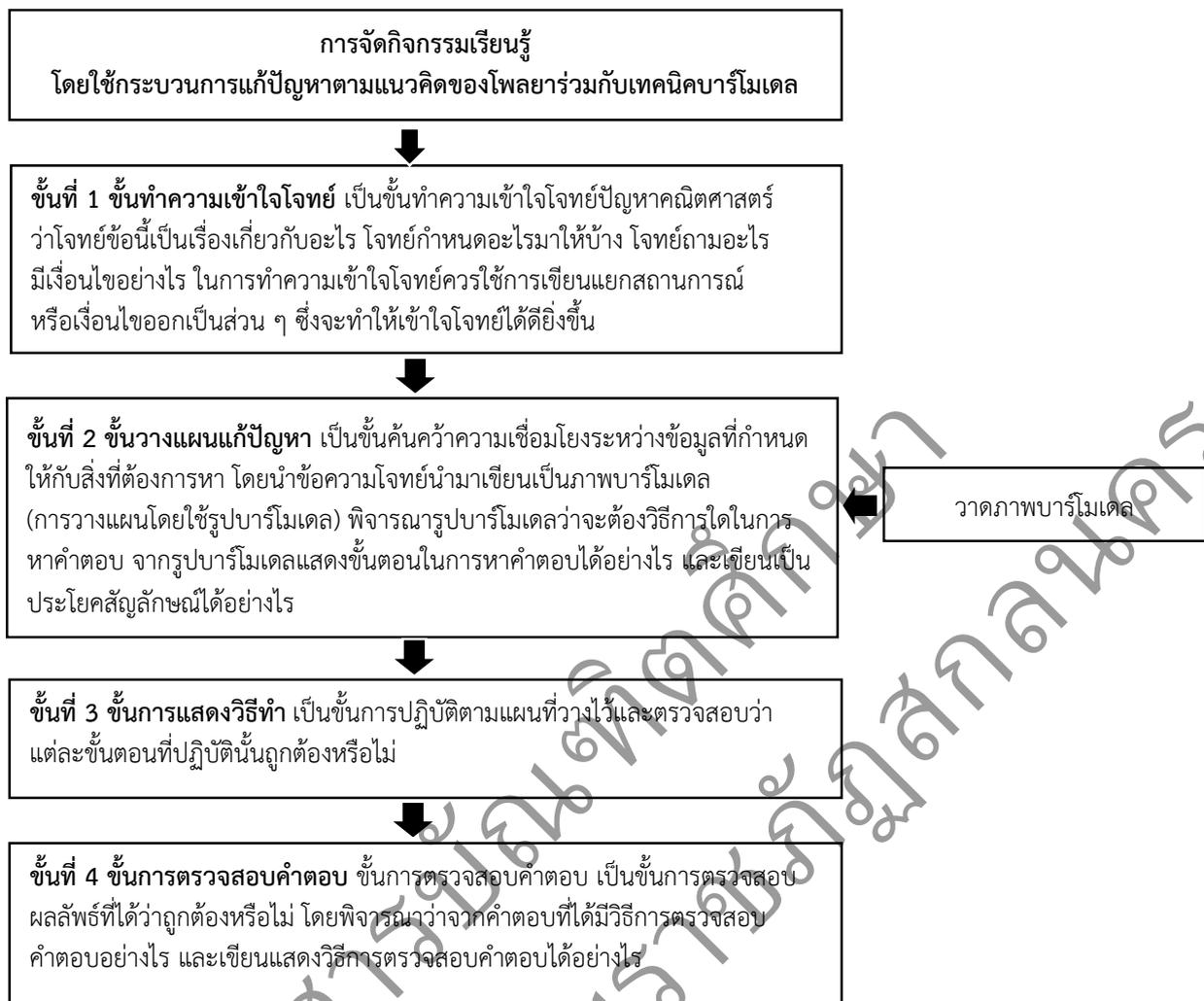
การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ตามกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล จะช่วยให้ครูถ่ายทอดเนื้อหาประสบการณ์ที่มีความซับซ้อนให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาโจทย์ปัญหาที่ขึ้น กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เป็นยุทธวิธีการทำโจทย์ปัญหาอย่างหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ข้อความจากโจทย์ปัญหา นำมาเชื่อมโยงกับความคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแล้ววาดออกมาเป็นรูปบาร์โมเดล ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจเกิดความคิดรวบยอดและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถทำโจทย์ปัญหาได้อย่างง่ายและถูกต้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ ตามกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya โดยนำเทคนิคบาร์โมเดลมาใช้ในขั้นตอนกระบวนการแก้โจทย์ปัญหา เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการแก้โจทย์ปัญหาอย่างมีระบบ มีขั้นตอน วิเคราะห์โจทย์ออกมาเป็นภาพเพื่อช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาให้ง่ายขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนเต็ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยเลือกการแก้โจทย์ปัญหาตามกระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล ซึ่งได้เสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน คือ **ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจโจทย์** เป็นขั้นทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ว่าโจทย์ข้อนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง โจทย์ถามอะไร มีเงื่อนไขอย่างไร ในการทำความเข้าใจโจทย์ควรใช้การเขียนแยกสถานการณ์ หรือเงื่อนไขออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจโจทย์ได้ดียิ่งขึ้น **ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนแก้ปัญหา** เป็นขั้นค้นคว้าความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่กำหนดให้กับสิ่งที่ต้องการหา โดยนำข้อความโจทย์นำมาเขียนเป็นภาพบาร์โมเดล (การวางแผนโดยใช้รูปบาร์โมเดล) พิจารณารูปบาร์โมเดลว่าจะต้องวิธีการใดในการหาคำตอบ จากรูปบาร์โมเดลแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบได้อย่างไร และเขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้อย่างไร **ขั้นที่ 3 ขั้นการแสดงวิธีทำ** เป็นขั้นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และตรวจสอบว่า แต่ละขั้นตอนที่ปฏิบัตินั้นถูกต้องหรือไม่ **ขั้นที่ 4 ขั้นการตรวจสอบคำตอบ** เป็นขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ว่าถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาว่าจากคำตอบที่ได้มีวิธีการตรวจสอบคำตอบอย่างไร และเขียนแสดงวิธีการตรวจสอบคำตอบได้อย่างไร โดยมีแผนภาพกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านพระแอะ ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะกูด จังหวัดกระบี่ จำนวน 2 ห้องเรียน คือ ห้อง ป.4/1 จำนวน 33 คน และห้อง ป.4/2 จำนวน 29 คน โดยทั้งสองห้องมีการจัดนักเรียนแบบคละความสามารถทางวิชาการเหมือน ๆ กัน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 29 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านพระแอะ ตำบลศาลาด่าน อำเภอเกาะกูด จังหวัดกระบี่ ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีแผนการจัดการเรียนรู้ 7 แผน ใช้เวลาสอนทั้งหมด 10 ชั่วโมง จากการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.79 โดยเป็นคะแนนเฉลี่ยด้านสาระสำคัญเท่ากับ 5.00 ด้านจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้เท่ากับ 5.00 ด้านเนื้อหาเท่ากับ 4.80 ด้านการจัดการเรียนรู้ 4.40 ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ (ใบกิจกรรม) 4.56 และด้านการวัดและประเมินผลเท่ากับ 5.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบแสดงวิธีทำ จำนวน 5 ข้อ โดยข้อสอบมีค่าความยากง่าย (D) ตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.28 ถึง 0.47 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, หน้า 218) มีค่าเท่ากับ 0.78

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยข้อสอบมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.25 ถึง 0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.75 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2541, หน้า 225-226) มีค่าเท่ากับ 0.85

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนกลุ่มตัวอย่างให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหามาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ จำนวน 7 แผน เป็นเวลา 10 ชั่วโมง
3. ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีการทำใบกิจกรรมในชั่วโมงเรียน
4. หลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้เสร็จ เว้นระยะเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง และให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง
5. ตรวจสอบแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดัง ตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การพิจารณา
1. ชั้นทำความเข้าใจโจทย์	2	- ระบุได้ว่าโจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง และโจทย์ถามอะไร
	1	- ระบุได้ว่าโจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง และโจทย์ถามอะไรได้ถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน หรือ - ระบุได้ว่าโจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง และโจทย์ถามอะไรถูกต้องบางส่วน
	0	- ระบุได้ว่าโจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง และโจทย์ถามอะไรได้ไม่ถูกต้อง หรือ - ไม่ระบุว่าโจทย์เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง และโจทย์ถามอะไร
2. ชั้นวางแผนแก้ปัญหา	3	- วาดภาพบาร์โมเดลได้ถูกต้องครบถ้วน และเขียนประโยคสัญลักษณ์ได้ถูกต้อง
	2	- วาดภาพบาร์โมเดลได้ถูกต้องบางส่วน และเขียนประโยคสัญลักษณ์ได้ถูกต้อง หรือ - วาดภาพบาร์โมเดลได้ถูกต้องครบถ้วน แต่เขียนประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง
	1	- วาดภาพบาร์โมเดลได้ถูกต้องบางส่วน แต่เขียนประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง หรือ - วาดภาพบาร์โมเดลได้ไม่ถูกต้อง แต่เขียนประโยคสัญลักษณ์ถูกต้อง หรือ
	0	- วาดภาพบาร์โมเดลไม่ถูกต้อง และเขียนประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง
3. ชั้นการแสดงวิธีทำ	3	- ดำเนินการแสดงวิธีทำได้ถูกต้อง แสดงเป็นลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจนตามแผนที่วางไว้
	2	- ดำเนินการแสดงวิธีทำได้ถูกต้อง แสดงเป็นลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน แต่ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือ - ดำเนินการแสดงวิธีทำได้ถูกต้องบางส่วน แสดงเป็นลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน
	1	- ดำเนินการแสดงวิธีทำได้ถูกต้องบางส่วน และแสดงเป็นลำดับขั้นตอนไม่ชัดเจน
	0	- ดำเนินการแสดงวิธีทำไม่ได้ถูกต้อง - ไม่มีร่องรอยการแสดงวิธีทำ

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การพิจารณา
4. ชั้นการตรวจสอบคำตอบ	2	- แสดงการตรวจสอบคำตอบถูกต้อง มีการสรุปคำตอบอย่างถูกต้อง
	1	- แสดงการตรวจสอบคำตอบถูกต้อง แต่ไม่มีการสรุปคำตอบ หรือ - แสดงการตรวจสอบคำตอบถูกต้องบางส่วน แต่มีการสรุปคำตอบอย่างถูกต้อง
	0	- ไม่มีการแสดงการตรวจสอบคำตอบ และการสรุปคำตอบ

6. ตรวจสอบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ คำตอบที่ถูกต้องข้อละ 1 คะแนน และคำตอบที่ผิดข้อละ 0 คะแนน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา (IOC)

2.2 ความยากง่าย (D) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

2.3 ความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 ค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา

2.5 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค

2.7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณจากสูตร KR - 20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบการแจกแจงของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 และเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยการทดสอบด้วยเครื่องหมาย (sign test)

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีค่ามัธยฐานของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา (Med) เท่ากับ 38.00 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (30 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา กับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	n (คน)	คะแนนเต็ม	med ₀ (เกณฑ์)	Med	P
คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา	29	50	30	38.00	0.012*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล พบว่า นักเรียนมีค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Med) เท่ากับ 14.00 คะแนน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (12 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

การทดสอบ	n (คน)	คะแนนเต็ม	med_0 (เกณฑ์)	Med	P
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	29	20	12	14.00	0.026*

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับของผลการวิจัยในครั้งนี้

1. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่ามัธยฐานของคะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเท่ากับ 38.00 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (30 คะแนน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ทั้ง 4 ขั้นตอน ช่วยฝึกกระบวนการคิดของนักเรียนให้เป็นระบบแบบแผน และ การใช้เทคนิคบาร์โมเดลเพิ่มเติมเข้าไปในขั้นตอนที่ 2 ก็เป็นการช่วยให้นักเรียนมองปัญหาออกมาเป็นรูปภาพ (บาร์) ได้ง่ายขึ้น โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามแนวคิดของ Polya 4 ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลมี ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจโจทย์ เป็นขั้นทำความเข้าใจโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ว่าโจทย์ข้อนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร โจทย์กำหนดอะไรมาให้บ้าง โจทย์ถามอะไร มีเงื่อนไขอย่างไร ในการทำความเข้าใจโจทย์ควรใช้การเขียนแยกสถานการณ์ หรือเงื่อนไขออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจโจทย์ได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนแก้ปัญหา เป็นขั้นค้นคว้าความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่กำหนดให้กับสิ่งที่ต้องการหา โดยนำข้อความโจทย์นำมาเขียนเป็นภาพบาร์โมเดล (การวางแผนโดยใช้รูปบาร์โมเดล) พิจารณารูปบาร์โมเดลว่าจะต้องมีวิธีการใดในการหาคำตอบ จากรูปบาร์โมเดลแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบได้อย่างไร และเขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์ได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นการแสดงวิธีทำ เป็นขั้นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และตรวจสอบว่า แต่ละขั้นตอนที่ปฏิบัตินั้นถูกต้องหรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นการตรวจสอบคำตอบ เป็นขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ว่าถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาว่าจากคำตอบที่ได้มีวิธีการตรวจสอบคำตอบอย่างไร และเขียนแสดงวิธีการตรวจสอบคำตอบได้อย่างไร

หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า ในขั้นทำความเข้าใจโจทย์นักเรียนมากกว่าร้อยละ 93 เข้าใจและจำแนกออกมาได้ว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่โจทย์กำหนดมาให้ และสิ่งใดเป็นสิ่งที่โจทย์ต้องการถาม ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้ข้อมูลชุดนี้ในการทำขั้นตอนต่อไปซึ่งก็คือ การวางแผนแก้ปัญหา ในขั้นตอนนี้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาเขียนเป็นภาพบาร์โมเดลได้ถูกต้องและนำไปสู่การเขียนประโยคสัญลักษณ์ได้ถูกต้อง ซึ่งนักเรียนกล่าวว่าการใช้แผนภาพบาร์โมเดลช่วยให้เขาเปลี่ยนผ่านจากนามธรรมมาเป็นรูปธรรมที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นซึ่งช่วยให้เขาเข้าใจปัญหาและเขียนประโยคสัญลักษณ์ได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนนี้ยังมีนักเรียนบางส่วนที่เขียนแผนภาพไม่ถูกต้อง เช่น การวางแผนภาพผิดตำแหน่งจึงส่งผลต่อการสร้างประโยคสัญลักษณ์ที่ผิดพลาดตามมา เมื่อนักเรียนได้ประโยคสัญลักษณ์มาแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ทำการแสดงวิธีทำได้ถูกต้องสมบูรณ์ แต่ก็ยังมีนักเรียนส่วนน้อยที่เขียนประโยคสัญลักษณ์ถูกต้องแต่ในขั้นตอนนี้ทำการบวกหรือลบตัวเลขผิดพลาดจึงนำไปสู่คำตอบที่ผิดในท้ายที่สุด และในขั้นตอนสุดท้าย คือการตรวจสอบคำตอบ นักเรียนที่ได้คำตอบถูกต้องทุกคนสามารถแสดงการตรวจคำตอบได้ถูกต้องและสมบูรณ์ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคบาร์โมเดลดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ อรรถชาติ (2553, หน้า 74-75) ที่ว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่องการบวกลบคูณและหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของโพลยา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.37 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของคะแนนทดสอบ เป็นจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 75.86 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ธนาวิรัตน์ คุปตวุฒินันท์ (2558, หน้า 87-88) ที่ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล มีค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 14.00 คะแนน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (12 คะแนน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Polya 4 ขั้นตอน ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดลในขั้นตอนที่ 2 นั้น ทำให้นักเรียนมีทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการแก้โจทย์ปัญหา เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์สิ่งที่โจทย์กำหนดให้ สิ่งที่โจทย์ต้องการหา มีวิธีการสร้างประโยคสัญลักษณ์ที่ง่ายขึ้นจากการใช้แผนภาพบาร์โมเดล ตลอดจนการหาคำตอบและการตรวจสอบ โดยกระบวนการเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจและมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา จึงเป็นผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ทองน้อย (2553, หน้า 102-103) ที่ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหาตามขั้นตอนของโพลยา โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่งานวิจัยของ นิรัชรา ชัยชนะอุดมกุล (2556, หน้า 76-77) ซึ่งให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลฤทัย ลาพาแหว (2558, หน้า 69-70) ที่ว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ จำนวน 8 แผน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เฉลี่ยร้อยละ 87.67 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละก่อนเรียนที่มีค่าเท่ากับ 57.67

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้เวลานักเรียนในการทำแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบให้เพียงพอ เนื่องจากนักเรียนหลายคนเขียนช้าทำให้ส่งผลต่อคะแนนสอบของนักเรียน

1.2 ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมแก้ปัญหาการบวกและการลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมแก้ปัญหาในหลาย ๆ ปัญหา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นขั้นตอนการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล กับนักเรียนชั้นอื่น ๆ และในเนื้อหาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาข้อบกพร่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นขั้นตอนการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรองทอง ไครีรี. (2554). *แบบฝึกการฝึกซ่อมหลักสูตรโดยใช้บาร์โมเดลชั้นเรียนปีที่ 4*. กรุงเทพฯ: เอทีเอ็มบิสซิเนส.

ธนาวิทย์รัต คุปตวุฒินันท์. (2558). *การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิค Bar Model*. วิทยานิพนธ์. วท.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

นวลฤทัย ลาพาแหว. (2558). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

นิรัชรา ชัยชนะอุดมกุล. (2556). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม: ตักศิลาการพิมพ์.
- โรงเรียนบ้านพระแอะ. (2561). *รายงานการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2561*. ระเบียบ: โรงเรียนบ้านพระแอะ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2541). *เทคนิคการสร้างและสอบ ข้อสอบความถนัดทางการเรียนและความสามารถทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรัณย์ เปรมปรีดา. (2557). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยทฤษฎีบาร์โมเดลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ธนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2553). *เอกสารสำหรับผู้รับการอบรมครูผู้สอนคณิตศาสตร์ที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6*. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของ สกสศ.
- สุวิทย์ อรรคฮาด. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการสอนแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของโพลยา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อรทัย ทองน้อย. (2553). *การพัฒนากิจกรรมการแก้โจทย์ปัญหา ตามขั้นตอนของโพลยาโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง บทประยุกต์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND
THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 21

วิรัช บุญรักษ์* และ วิเชียร รุ้ยยืนยง

Wirat Boonrak* and Wichian Rooyuenyong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น 40000

Program in Educational Administration, Faculty of Education, North Eastern University, Khon Kaen 40000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: wiratboonrak123@gmail.com

รับบทความ 20 เมษายน 2564 แก้ไขบทความ 31 พฤษภาคม 2564 ตอรับบทความ 4 มิถุนายน 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นการวิจัยแบบสำรวจ โดยกลุ่มประชากรตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,208 คน รวมทั้งสิ้น 2,264 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane จากนั้นใช้ตารางของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2562 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 328 คน รวมทั้งสิ้น 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการวัดแบบ Likert Scale วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐานของค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ ด้านการคาดคะเนจากอนาคต ด้านการคิดเชิงปฏิบัติ ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ตามลำดับ
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ดังนี้ โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($r = 0.76$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($r = 0.76$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ($r = 0.65$) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ($r = 0.65$) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ($r = 0.60$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this survey research were: 1) to investigate the strategic leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office 21, 2) to examine the effectiveness of schools under the

Secondary Educational Service Area Office 21 and 3) to identify the relationship between the strategic leadership of school administrators and the effectiveness of schools under the Secondary Educational Service Area Office 21. The population group included 56 school administrators and 2,208 teachers, yielding a total of 2,264 people. The sample size was determined by Taro Yamane's tables. The sample, obtained through stratified random sampling, consisted of 12 school administrators and 328 teachers, yielding a total of 340 participants working in schools under the Secondary Educational Service Area Office 21 in the academic year 2019. The research instrument consisted of a 5-level rating scale questionnaire based on the Likert scale method. The statistics for data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research results were found that:

1. The strategic leadership of school administrators, in overall, was rated at a high level. When the aspects were individually considered, they could be ranked in descending order of their mean as follows: gathering factors for strategy formulation, followed by forecasting the future, revolutionary thinking, critical thinking ability, and creating a vision, respectively.

2. The school effectiveness, in overall, was rated at a high level. When the aspects were individually considered, they could be ranked in descending order of their mean as follows: the ability to solve problems within schools, followed by the ability to transform and develop schools, the ability to produce students with high academic achievement, and the ability to develop students' positive attitudes, respectively.

3. The relationship between the strategic leadership of school administrators and the school effectiveness, in overall, was found at the highest level ($r = 0.76$) with the 0.01 level of significance. When the relationship of each aspect was considered, the correlation coefficient values of those aspects could be ranked in descending order as follows: the ability to produce students with high academic achievement ($r = 0.76$), followed by the ability to develop students' positive attitudes ($r = 0.65$), the ability to transform and develop schools ($r = 0.65$) and the ability to solve problems within schools ($r = 0.60$), respectively.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrators, School Effectiveness

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ มาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน และการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ต้องพัฒนาที่การศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มวัยมีคุณภาพมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีความเป็นพลเมืองที่ดีตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ (สภาการศึกษา, 2560) ภายใต้กระแสสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นยุคที่มีการปรับเปลี่ยนการบริหารงานแบบดั้งเดิมไปสู่การบริหารจัดการสมัยใหม่ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นที่ตั้ง ต้องตอบสนองนโยบายของประเทศและทันต่อกระแส การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมีความคล่องตัวมีกลไกการตรวจสอบคุณภาพลดต้นทุนการใช้จ่ายแต่คงคุณภาพและประสิทธิภาพการบริการไว้ ดังนั้น ผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงมาตรฐานเพราะการพัฒนาในองค์กรรวมจะให้ความสำคัญในเรื่องของโครงสร้างองค์การและกระบวนการพัฒนาระบบความคิด ซึ่งส่งผลในระยะยาวต่อการยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นจึงต้องมีการพัฒนากลยุทธ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริหารงานตามมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการกำหนด

ทิศทางและกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กรในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรอยู่รอดมีความก้าวหน้าและได้มาตรฐาน โดยผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับสามารถนำมาตรฐานการบริหารไปประยุกต์ใช้ (ไชยา ภาวะบุตร, 2561)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) คือ ผู้นำที่มีกระบวนการในการบริหารงานอย่างมีระบบอย่างเป็นแบบแผน เพื่อพัฒนาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จให้บรรลุผลสำเร็จของทีมและองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายวิสัยทัศน์เดียวกัน ซึ่งตระหนักถึงการวางแผนการปฏิบัติและการควบคุมดูแลของผู้นำเป็นหลักสำคัญซึ่งภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กรเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาการบริหารงานและมีการดำเนินงานที่มีการวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เปิดกว้างทางความคิด (เกศรา สิทธิแก้ว, 2558) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นเรื่องของความซับซ้อนทางลักษณะบุคลิกภาพ รูปแบบของวิธีคิด และการบริหารที่มีประสิทธิผลซึ่งเป็นเรื่องของความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่าประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะพฤติกรรมและแนวทางการปฏิบัติโดยรวมคุณลักษณะทั้งของภาวะผู้นำที่มีความสามารถพิเศษและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้าด้วยกัน โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ 1) มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง (High-level cognitive activity) 2) สามารถนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ (Gathering multiple inputs) 3) มีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (Anticipating and creating a future) 4) มีวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง (Revolutionary thinking) 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ (Creating a vision) (Dubrin, 2007) บทบาทของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ แบ่งได้ ดังนี้ คือ 1) กำหนดทิศทาง 2) คิดเชิงกลยุทธ์ 3) มองโอกาสมากกว่าปัญหา 4) สื่อสาร 5) สร้างแรงบันดาลใจ 6) สร้างความเชื่อมั่นและจริงใจ 7) สร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม ดังนั้น บทบาทของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นจะต้องมีความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งต่อการกำหนดทิศทางให้แก่องค์กรที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบมานานก็มักจะมียุทธศาสตร์ในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ในกรณีนี้ผู้นำอาจมีบทบาทสำคัญเพียงเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ลงสู่การปฏิบัติเพียงอย่างเดียวเท่านั้น บทบาทคู่ขนานของผู้นำเป็นทั้งผู้กำหนดกลยุทธ์และบทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์ลงสู่การปฏิบัติ (ชัยพัชร เลิศลักษณ์วิกุล, ออนไลน์, 2561)

การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ปัญหาที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษานั้น คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาและทบทวนผลการศึกษาวิจัย ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนทบทวนผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการทดสอบและสำรวจไว้จากแหล่งอ้างอิงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้สรุปปัญหาของระบบการศึกษาของประเทศได้โดยย่อ ดังนี้ 1) ปัญหาของระบบการศึกษาของไทยมีความซับซ้อนสูง 2) คุณภาพของการศึกษาดำ 3) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง 4) ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 5) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ 6) การกำกับดูแลและการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐในด้านธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาลงสู่การปฏิบัติ 7) บริบทของประเทศและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินว่าการบริหารของหน่วยงานหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับและผลสำเร็จของงานมีความเกี่ยวข้องกับผลงานที่องค์กรพึงประสงค์ สถานศึกษาที่มีประสิทธิผล คือ สถานศึกษาที่มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ถึงจุดสูงสุด สามารถออกไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพ กระบวนการบริหารมีส่วนสำคัญยิ่ง ในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ประสพผลสำเร็จ เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาได้นั้นได้เสนอแนวคิด 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนให้มีเจตคติทางบวก 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน (Mott, 1972) ดังนั้น สถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือประสพความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน โดยผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผล คือ ผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาเป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา (Seyfarth, 1991) โดยภาพรวมในการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ซึ่งจากผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมามีปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียน มีปัญหาที่ต้องแก้ไขในการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ต่ำลง เป็นเหตุให้คุณภาพผู้เรียนนั้นปรากฏอยู่ในระดับที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ และจากผลการ

ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปี การศึกษา 2561 ทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 43.86 กลุ่มสาระวิชาภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 27.99 กลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 28.01 กลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 35.19 ผลการประเมิน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา เมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยระดับเขตปีการศึกษา 2560 มีกลุ่มสาระที่ได้ค่าคะแนนสูงขึ้นร้อยละ 5 ได้แก่ วิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2561 ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระวิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 43.79 กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 33.34 กลุ่มสาระวิชาภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ย 27.27 กลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 25.46 กลุ่มสาระวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 28.54 ผลการประเมิน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา เมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยระดับเขตปีการศึกษา 2560 มีกลุ่มสาระที่ได้ค่าคะแนนสูงขึ้นร้อยละ 5 ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ โดยภาพรวมยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของโรงเรียนเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลที่ผู้ปกครอง มองว่าไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนที่ผ่านมา ดังนั้น สถานศึกษาของรัฐบาลจึงจำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชนต่อไป ตัวชี้วัดที่เป็นเครื่องตัดสินถึงความสำเร็จในการบริหารองค์การต้องอาศัยกระบวนการที่ชัดเจน ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย และการที่จะสามารถทำให้บุคลากรในองค์กรมีการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ผู้บริหารอาจต้องใช้หลักปัจจัยการบริหารเข้ามาสนับสนุนปัจจัยการบริหารจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ 21, 2562)

ความสัมพันธ์ คือ ความคาดหวัง ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นร่วมกันสรุปความสัมพันธ์เกิดจาก 1) มีบุคคล 2 ฝ่ายต่างรับรู้และมีความคาดหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากกัน 2) มีการแลกเปลี่ยนและการพึ่งพาอาศัยเกิดขึ้นระหว่างกัน 3) พฤติกรรมของแต่ละฝ่ายส่งผลต่ออีกฝ่ายหนึ่งเสมอ 4) ความต้องการความเข้าใจและผลประโยชน์ร่วมกัน 5) มีการกำหนดข้อตกลงบางอย่างร่วมกันถึงลักษณะของความสัมพันธ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะของความสัมพันธ์ จากการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (นพวรรณ บุญเจริญสุข, 2561) และงานวิจัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (เพ็ชรชมพู พิชญ์พันธ์เดชา, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมมีการส่งเสริมสนับสนุน และช่วยเหลือการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งในด้านสนับสนุนงบประมาณบุคลากร และวัสดุข้อย่อยและไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีภาวะความเป็นผู้นำเพื่อที่จะสามารถบริหารงานของสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ นำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทั้งวิธีการบริหารจัดการ หรือจัดกระบวนการเรียนการสอน ความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานของสถานศึกษา และสามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมได้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการวางแผนในกระบวนการทำงานค่อนข้างน้อย โดยสาเหตุมาจากมีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารการศึกษาบ่อย ส่งผลให้นโยบายมีการปรับเปลี่ยน บุคลากรมีการโอนย้ายและบรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่งใหม่ เกิดการปฏิบัติงานไม่ไปอย่างต่อเนื่อง และยังคงอยู่ในช่วงเวลาการปฏิรูปกระทรวงศึกษา ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้ที่มารับตำแหน่งผู้บริหารต้องมีการพัฒนาตนเองแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตมัธยมศึกษา เขต 21 ยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกโดยอย่างยิ่ง การพัฒนาความมีภาวะผู้นำและพร้อมเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น การดำเนินงานภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารของตนให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา สร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นในตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสถานศึกษาจนทำให้เกิดความสำเร็จของสถานศึกษา หรือประสิทธิผลของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2562)

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับของประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และผลการวิจัยจะนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ให้เป็นไปตามมาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน
1. ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์
2. ด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์
3. ด้านการคาดคะเนจากอนาคต
4. ด้านการคิดเชิงปฏิกิริยา
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

ประสิทธิผลของสถานศึกษา 4 ด้าน
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 2,264 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamana) จากนั้นใช้ตารางของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 340 คน จำแนกได้ ดังนี้

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เล็ก	33	694	727	7	103	110
กลาง	13	440	453	3	65	68
ใหญ่	7	558	565	1	83	84
ใหญ่พิเศษ	3	516	519	1	77	78
รวม	56	2,208	2,264	12	328	340

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออก ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 5 ข้อ
2. การรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ จำนวน 5 ข้อ
3. การคาดคะเนอนาคต จำนวน 6 ข้อ
4. การคิดเชิงปฏิกิริยา จำนวน 7 ข้อ
5. การกำหนดวิสัยทัศน์ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ จำนวน 22 ข้อ รายละเอียด ดังนี้

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 5 ข้อ
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก จำนวน 5 ข้อ
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ

3. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการนำหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อขอความอนุเคราะห์ จัดเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือการวิจัยถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืนมา 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 340 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการทดสอบสมมติฐานการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สถิติที่ใช้ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สถิติที่ใช้ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 สถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปรากฏ ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการ

รวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ ด้านการคาดคะเนจากอนาคต ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปรากฏ ดังนี้

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ตามลำดับ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปรากฏ ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($r = 0.76$) อย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($r = 0.76$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ($r = 0.65$) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ($r = 0.65$) ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ($r = 0.60$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีนโยบายส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์เพื่อให้เห็นวิสัยทัศน์ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารมีมุมมองที่หลากหลายในระยะยาว และบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตามนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มันทนา กองเงิน (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเขต 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ ทองดี (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผล ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเขต 5 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 รายด้าน พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1.1 ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการทำงานในการบริหารสถานศึกษาทั้งหมดโดยมีการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ การวางแผนงาน กำหนดแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารสามารถบริหารงานให้คนในองค์กรทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนได้ และยังมีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนโดยนำความรู้ ความเข้าใจที่มีไปใช้ในการแก้ปัญหอย่างมีวิจารณ์ญาณและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2006, pp. 393-396) ที่กล่าวไว้ว่าในแต่ละองค์การจะประสบความสำเร็จได้นั้นต่อเมื่อองค์การนั้นมีผู้นำที่มีความสามารถในด้านความคิด ความเข้าใจ และเรื่องของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยในการกำหนดทางเลือกปฏิบัติเพื่อกำหนดทิศทางขององค์การที่จะดำเนินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา ธาณิธร (2553, หน้า 102) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการใช้ความคิดความเข้าใจในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องงานวิจัยของ สุพรรณ ประศรี (2555, หน้า 102) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีความคิดความเข้าใจในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก

1.2 ด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโรงเรียนเพื่อเก็บเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน โดยมีการจัดการข้อมูลโดยจัดเป็นข้อมูลสารสนเทศ มีการรายงานผลแผนงานและโครงการเพื่อนำเป็นข้อมูลในการพัฒนางานแต่ละฝ่าย มีการคิดเชิงประยุกต์นำความรู้ที่เก็บรวบรวมได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ DuBrin (2006, pp. 393-396) ที่กล่าวว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์ สามารถกำหนดอนาคตได้ในทางปฏิบัติแล้วผู้นำก็จะปรึกษาหารือกับบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายซึ่งเป็นลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์ (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านความสามารถในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการคาดคะเนจากอนาคต โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ใช้กลยุทธ์ในการวางแผนการทำงานและขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน มองเห็นเป้าหมายของโรงเรียน มีการทำงานเชิงรุกใช้ปฏิสัมพันธ์ในการบริหารจัดการการทำงาน และสามารถคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2548, หน้า 107) ได้กล่าวว่าผู้นำระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและการบริหารแบบใหม่ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการคิดเชิงรุก เป็นสิ่งสำคัญต่อผู้นำเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นการเห็นปัญหาหรือโอกาสพร้อมทั้ง ลงมือจัดการกับปัญหานั้น ๆ หรือให้โอกาสที่เกิดขึ้นให้เป็นประโยชน์ต่องานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญประภา สาริภา (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการคัดหัว้งและสร้างโอกาสสำหรับอนาคตของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการคิดเชิงปฏิวัติโดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการคิดเชิงบูรณาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการคิดแบบองค์รวม เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน มีทัศนคติเชิงบวกกับปัญหายอมรับปัญหาและพร้อมที่จะแก้ไข ภายใต้กรอบการทำงานอย่างมีระบบ มีการวางแผนอย่างชัดเจน มีความเข้าใจหลักการพัฒนาสถานศึกษาแบบยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ ประศรี (2555, หน้า 102) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการคิดเชิงปฏิวัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์ (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านการมีความคิดเชิงปฏิวัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้มีการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยผู้บริหารได้แสดงศักยภาพของการเป็นผู้นำเพื่อพาองค์กรสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ มองเห็นภาพรวมในอนาคตขององค์กรที่ต้องการที่จะให้เป็นได้อย่างชัดเจน โดยภาพนั้นกับเป้าหมายขององค์กร มีความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์และสามารถมองเป็นวิธีการที่จะนำองค์กรให้บรรลุความต้องการนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันวิสาข์ ทองติง (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์ (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูดำเนินงานโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายที่ใช้ในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์และการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ดี ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถผลิตนักเรียนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น พัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ตลอดจนพัฒนาให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล โสวาปี (2556) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล สุภาทอง (2550, หน้า 107) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.1 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการบริหารจัดการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีการพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถผลิตนักเรียนส่วนใหญ่ให้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยสูงขึ้น นักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนมีความรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามสถานการณ์ ปัจจุบันจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจัดบรรยายภาคทฤษฎีและการให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Mott (1972) ที่ได้กล่าวว่า ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งด้านการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ เห็นความสำคัญของงานวิชาการในโรงเรียนหาแนวทางการส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพของครูผู้สอน วางแผนพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมปรับพฤติกรรมการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ จนสามารถผลิตนักเรียนส่วนใหญ่ให้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุดา พรหมกุล (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ เกตุอุดม (2554, หน้า 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันธยา อาแพงพันธ์ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาชลบุรี เขต 1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกโดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการดำเนินงาน ด้านการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนัก และเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม เช่น ความกตัญญูกตเวที และมีการส่งเสริมผู้เรียนให้คิดเชิงบวก คิดดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อการเรียนรู้และต่อโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมในทางที่ดีงามเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาลำเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุดา พรหมกุล (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ เกตุอุดม (2554, หน้า 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลของการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการดำเนินงานด้านการบริหารด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารและครูมีการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยมีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ใช้เทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม โดยครูมีการสร้างกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทั้งนี้เนื้อหาวิชาและคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับแนวคิดของ วันวิสาข์ ทองดี (2555) ที่ได้กล่าวว่า ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารและครูสามารถในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนเจริญก้าวหน้า ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนของครูมีความกระตือรือร้น ปรับปรุงวิธีการสอน นำความรู้และประสบการณ์จากการอบรมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนวัตกรรมและสื่อการสอนใหม่ ๆ มีการค้นคว้าและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์การสอนอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันธยา อาแพงพันธ์ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้สนับสนุนกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนให้เห็นวิธีการหรือแนวทางในการแก้ปัญหาส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นมองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ โดยให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน และดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือ ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ ปกครองนักเรียนให้ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ เกตุอุดม (2554, หน้า 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันธยา อาแพงพันธ์ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัย ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทำให้สามารถวางแผนการดำเนินงานและบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ ทองดี (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภางกร เสริมศรี (2557) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรมีการเสริมสร้าง ดังนี้

- 1.1.1 ผู้บริหารควรกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมาย
- 1.1.2 ผู้บริหารควรนำข้อมูลมาวางแผนจัดสรรทรัพยากรจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ
- 1.1.3 ผู้บริหารควรกระตุ้นเพื่อนร่วมงานให้มีการทำงานเชิงรุกมีการวางแผนงานล่วงหน้าอย่างละเอียดรอบคอบ
- 1.1.4 ผู้บริหารควรมีความสามารถในการหาเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน
- 1.1.5 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนด้วย
- 1.2 จากผลการวิจัย ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ควรมีการเสริมสร้าง ดังนี้
  - 1.2.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าคัดเลือกศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอและส่งเสริมให้ครูปรับปรุงวิธีการสอน เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ สร้างเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง
  - 1.2.2 ผู้บริหารและครูควรร่วมกันกับโรงเรียนปลูกฝังให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความสนใจใฝ่รู้ และกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้
  - 1.2.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการบริหารวิชาการการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าเป็นเลิศทางวิชาการ
  - 1.2.4 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายแผนงานโครงการโรงเรียนและกิจกรรมให้ครอบคลุมต่อการพัฒนาการศึกษา
- 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
  - 1.3.1 ผู้บริหารควรกระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนตามความต้องการของนักเรียนเพื่อไปสู่การบรรลุถึงผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้นอย่างภาคภูมิใจ
  - 1.3.2 ผู้บริหารควรมีวิธีการอย่างสร้างสรรค์ในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กมล ไสวาปี. (2556). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. เข้าถึงได้จาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1699>. 8 มกราคม 2562.
- เกศรา สิทธิแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มุกดาหาร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ขวัญใจ เกตุอุดม. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- คชาภรณ์ เสริมศรี. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งามตา ธาณิวรรณ. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยพัชร์ เลิศลักษณ์วิกุล. (2561). บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. เข้าถึงได้จาก http://old.deonetraining.com/team_member.11 กุมภาพันธ์ 2561. 25 มกราคม 2562.

- ไชยา ภาวะบุตร ละม้าย กิตติพร และณัฐยาภรณ์ เล็กสิงห์โต. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของแม่ที่ตาผ้าคราม. *วารสารการบริหาร การศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(24), 1-6.
- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล สุภาทอง. (2550). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรสุดา พรหมกุล. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ชรชมพู พิษญ์พันธ์เดชา. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารบริหารการศึกษา มศว.*, 15(28), 26-35.
- เพ็ญประภา สาริกา. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มันทนา กองเงิน. (2554). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาระยองศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันวิสาข์ ทองดี. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาระยองศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศิริเพ็ญ สุกุลสิทธิ์. (2556). ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สันธยา อาแพงพันธ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัย ราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2562). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2562*. เข้าถึงได้จาก <http://www.Spm21.com> e-mail : Secondary๒๑.go.th@obec.go.th. 17 พฤษภาคม 2563.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์ และศิลป์ สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วีรตันเอดดูเคชัน .
- สุพรรณ ประศรี. (2555). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Adair, J. (2002). *Effective strategic leadership*. London: Pan Macmillan.
- DuBrin, A. J. (2007). *Leadership: Research findings practice and skills*. (5th ed.). Boston MA: Houghton Mifflin
- Mott, P. E. (1972). *The characteristics of efficient organization*. New York: Harper and Row.
- Seyfarth, J. T. (1991). *Personnel manager for effective schools*. Boston: Allyn and Bacon.

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

A STUDY OF CONDITIONS AND GUIDELINES IN ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION
OF SCHOOLS UNDER THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN NORTHERN THAILAND

ปิยะนาถ ไชยวุฒิ* และ นิรดา เวชชาลักษณ์

Piyanart Chaiwut* and Nirada Wechayaluck

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 65000

Program in Master of Education Field in Education Administration Pibulsongkram Rajabhat University,
Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding author: Email: Bt.9934@Gmail.com

รับบทความ 17 เมษายน 2563 แก้ไขบทความ 5 เมษายน 2564 ตอรับบทความ 8 มิถุนายน 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 254 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analyses)

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ส่วนแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรควรมีการทบทวน การวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอโดยยึดสภาพบริบทของโรงเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนควรวางแผน กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู 3) ด้านการนิเทศการศึกษาควรสร้างระบบและเครือข่ายการนิเทศ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ควรออกแบบการประเมินให้เหมาะสมกับนักเรียน และ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ครูและผู้บริหารควรวางแผนการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ABSTRACT

The propose of this research was to study conditions and guidelines for academic affairs administration in schools under the Provincial Administrative Organization in Northern Thailand. The sample, obtained through simple random sampling, consisted of school administrators, vice school administrators and teachers in the academic year 2018, yielding a total of 254 participants. The research instrument was a set of 5 -level rating scale questionnaires with the reliability of 0.96. Data were analyzed by using mean and standard deviation. Seven specialists as key informants were interviewed for developing the proposed guidelines. The research instrument was interview forms. The content analysis was then employed for data analysis.

The result revealed that the conditions of academic affairs administration in schools under the Provincial Administrative Organization (PAO) in Northern Thailand were overall at a high level. When considering each aspect, the highest average level was instructional management, and the lowest average level was educational supervision. In addition, the guidelines for improving academic affairs administration in schools under the PAO in Northern Thailand were as follows: 1) Curriculum Development, schools should review and develop curriculums in a regular

basis and in accordance with school contexts, 2) Instructional Management, schools should plan, monitor, and follow up teachers' instructional management, 3) Educational Supervision, schools should create supervision system and network, 4) Measurement and evaluation, school should design appropriate assessments for students, and 5) Classroom Research, teachers and administrators should jointly plan for conducting classroom research.

Keywords: School Academic Affairs Administration

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่มีประชากรได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง ประเทศนั้นจะประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทุกด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าด้านใดก็ตาม ต้องอาศัยคุณภาพของคนเป็นปัจจัยสำคัญและการพัฒนาคุณภาพของคนนั้นจำเป็นอย่างไรก็ต้องผ่านกระบวนการทางการบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพ การบริหารงานในระดับต่าง ๆ โรงเรียนจึงเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา โดยสร้างความเสมอภาคให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ มุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญกับสถานการณ์ ประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหาฝึกปฏิบัติให้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ผลผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนเหมาะสม ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม

ปัญหาการศึกษาไทยที่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ในเร็ววันมีซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น คุณภาพการศึกษาพื้นฐานตกต่ำในการจัดการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-Net) ในทุก ๆ ปี นั่นคือ เด็กไทยที่มีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอยู่เสมอ ๆ หรือแม้แต่การศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา พบว่า นักเรียนไทยที่จัดได้ว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียง 1% เท่านั้นเอง ทั้ง ๆ ที่เราใช้เวลาในการเรียนการสอนมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน นอกจากนี้ PISA ยังพบว่า เด็กไทย 74% อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คือมีตั้งแต่อ่านไม่ออกอ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ แต่เรากลับมองสภาพเหล่านี้ด้วยความเคยชิน และยังเชื่อว่าลูกหลานของเราจะต้องได้รับการพัฒนาโดยการจัดการศึกษาแบบเดิม ๆ อย่างทุกวันนี้

การดำเนินงานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพและให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติดังกล่าวข้างต้น ต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนและการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญซึ่งเป็นหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จากมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาจะปรากฏชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จการบริหารงานวิชาการนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงานในโรงเรียน นอกจากนี้งานวิชาการยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ โดยดูที่ผลผลิตการศึกษาคือตัวนักเรียนว่ามีคุณภาพเพียงใด เป็นที่ยอมรับชื่นชมของสังคมหรือไม่อย่างไร โรงเรียนจะมีชื่อเสียงหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แตกต่างจากงานอื่น ๆ ในโรงเรียนที่เป็นงานสนับสนุนและเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอันดับรอง ผู้บริหารและครูจึงควรให้ความสนใจและทุ่มเทให้กับการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุดด้วย จากเหตุผลข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร การศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) : พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจน การวัดผล ประเมินผลรวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การบริหารในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือจะมีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่ให้สถานศึกษาจะต้องปรับตัวอย่างมาก ผู้บริหารจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

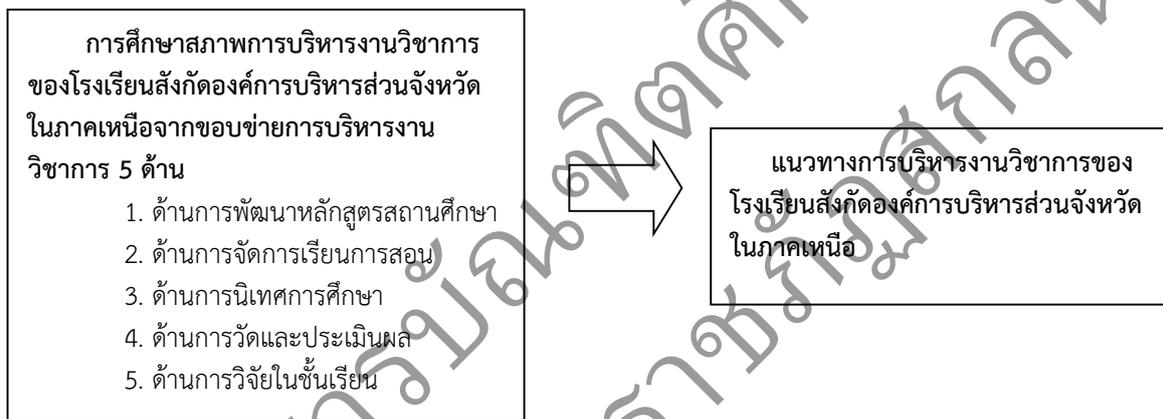
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น การบริหารงานด้านวิชาการควรได้รับการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา โดยจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม ทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามหลักสูตรที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ จำนวน 19 โรงเรียน ซึ่งมีบุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครูผู้สอน จำนวน 710 คน รวมทั้งสิ้น 742 คน
2. ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ จำนวน 254 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยเปิดตารางเกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986, p. 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 43)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ตามขอบข่ายองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการนิเทศการศึกษา
4. ด้านการวัดและประเมินผล
5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด
2. นำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามากำหนดแนวทางการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามโดยมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายการบริการงานวิชาการ 5 ด้าน คือ
  - 3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
  - 3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
  - 3.3 ด้านการนิเทศการศึกษา
  - 3.4 ด้านการวัดและประเมินผล
  - 3.5 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อความเพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบแบบสอบถามและครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (Index of Item Objective Congruence: IOC) 0.05 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 71)
6. นำแบบสอบถามมาหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา IOC (Index of Item Objective Congruence) นำตารางวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วอยู่ระหว่าง 0.6–1.00
7. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
8. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ Try-Out กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครพิษณุโลก จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ว่าตัวอย่าง วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกพบว่ามีความจำแนกอยู่ระหว่าง 0.49–0.83 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96
9. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ดำเนินการออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ เพื่อขอความร่วมมือในการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารการสถานศึกษา ครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยแบ่งเป็น แจกแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 ฉบับ และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 ฉบับ ครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 222 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 254 ฉบับ
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการส่งแบบสอบถามทั้งหมดทางไปรษณีย์แล้วเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้ รวมทั้งสิ้น 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.95 แบ่งเป็นแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 ฉบับ และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 ฉบับ ครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 202 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนอีกครั้งหนึ่ง
2. การวิเคราะห์หาค่าด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) จากแบบสอบถามผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านศึกษา และความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ทำงานมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ขั้นตอนที่ 1 ในภาพรวมด้านที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด และรายชื่อในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด มาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 นำประเด็นในข้อคำถามในการสัมภาษณ์ มากำหนดในการสร้างคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ และเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยโดยสัมภาษณ์ตามวันเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็น โดยยึดกรอบบริหารงานวิชาการตามมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำข้อมูลเสนอเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายและขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 3 สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 5 สถานศึกษาจัดการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 2 สถานศึกษาส่งเสริมครูจัดทำแผนการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 6 สถานศึกษามีการดำเนินการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 6 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำผลและคำแนะนำที่ได้จากการนิเทศศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 5 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการนิเทศการเรียนการสอนกับสถานศึกษาอื่นอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 7 ครูนำผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมออยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 4 ครูประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ครูนำไปใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนก่อนนำไปใช้จริงเสมออยู่ในระดับมาก

5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ 7 สถานศึกษาจัดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูร่วมกันวางแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อที่ 2 สถานศึกษากำหนดแนวทางให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนโดยมีผู้อำนวยการและครูมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องงานด้านการศึกษาสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ผู้วิจัยได้นำเสนอในภาพรวม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทุกด้าน เพื่อหาแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยมีแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยภาพรวม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนิเทศศึกษามีแนวทางการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. ควรหาผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง เช่น ศึกษาพิเศษ และจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

2. ทำให้เกิดการดำเนินงานเป็นทีมในโรงเรียนกับกองการศึกษาและขอความร่วมมือกับทีมศึกษานิเทศก์จากศึกษาธิการจังหวัด

3. ควรสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของการนิเทศคอยสนับสนุนช่วยเหลือช่วยวางแผน ติดตามผล จัดให้มีการนิเทศอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีแบบแผน

ในรายด้านตาม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อที่ 5 สถานศึกษาจัดการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

มีการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษาการวิเคราะห์การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปิดภาคเรียนเมื่อจัดทำหลักสูตรแล้วจะต้องทำให้ใช้ได้จริงในโรงเรียนจริง โดยคำนึงถึงสภาพบริบทของโรงเรียนเป็นหลัก จัดให้มีการนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เตรียมการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู เห็นความสำคัญของการใช้หลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตรอย่างชัดเจน ร่วมกันหาแนวทางในการใช้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่ 6 สถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารดำเนินการวางแผนในการกำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู โดยการนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียน ว่าครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดของหลักสูตรหรือไม่ผู้บริหารประเมินผลเรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูได้รับทราบผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาเชื่อมโยงไปถึงเรื่องขวัญกำลังใจ เช่น รางวัล และควรจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูภายในโรงเรียนและต่างโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระจัดให้มีการนิเทศ ติดตามให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้คอยติดตาม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน

ด้านกรนิเทศการศึกษา

ข้อที่ 5 สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการนิเทศการเรียนการสอนกับสถานศึกษาอื่น

ให้ความร่วมมือการสร้างเครือข่าย ในการเรียนการสอนโดยการสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้แลกเปลี่ยนกันสร้างบุคลากรของเราที่มีความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญที่อยู่องค์กรเดียวกันมาช่วยแนะนำ และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เทศบาล อบจ อบต อื่น ๆ โดยจัดให้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูต่างโรงเรียนกันเพื่อเปิดมุมมองใหม่ ๆ ดึงเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การติดต่อกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต การส่งข้อมูล การแชร์ความรู้ของแต่ละคนเพื่อความสะดวกรวดเร็ว

ด้านการวัดและการประเมินผล

ข้อที่ 4 ครูประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ครูนำไปใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนก่อนนำไปใช้จริงเสมอ

สร้างแรงบันดาลใจให้ครูเห็นความสำคัญในการวัดประเมินผลสนับสนุนให้มีการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือเพื่อปรับปรุงเครื่องมือการวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดควรมีการดึงโลกออนไลน์มาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพเพื่อให้ครูทุกคนคิดว่ามันไม่มีความยุ่งยากก่อนนำไปใช้จริงในชั้นเรียนจัดให้มีการจัดประชุม อบรม ขั้นตอนกระบวนการ การใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผล เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอนและสามารถวัดผลประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ข้อที่ 2 สถานศึกษากำหนดแนวทางให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนโดยมีผู้อำนวยการและครูมีส่วนร่วมในการวางแผน

ผู้บริหารควรเล็งเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ร่วมสนับสนุน วางแผน การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนกับครู ให้ครูนำเสนอผลงานให้ครูเกิดกำลังใจ และภูมิใจในผลงาน โดยผู้บริหารให้ความช่วยเหลือครูอย่างเต็มที่และส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญของการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลัก โดยให้ครูนำผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผล และคำแนะนำที่ได้จากการนิเทศศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และจัดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาครู ร่วมกันวางแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับ สุนันทา อุชาติ (2554, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 พบว่าความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก คือ ด้านการจัดหลักสูตรและการนำไปใช้ รองลงมา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน ด้านการจัดการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลัก ให้ครูใช้สื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการโดย

ผสมผสานหลักสูตรความรู้ในวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สถานศึกษามีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดของผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดการเรียนการสอน จากสถานศึกษา สอดคล้องกับ ทัศนคติ ม่วงแจ่ม (2559, หน้า 85) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ระดับการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาปรับใช้กับการเรียนการสอน และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางในการจัดทำหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและสอดคล้องกับการบริหารหลักสูตร

2. ด้านวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูร่วมวางแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียนและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการปฏิบัติการสอนตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านการนิเทศภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางการใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน

5. ด้านวัดผล ประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำการประเมินก่อนสอนและหลังสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางในการวัดผล ประเมินผลและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปรับวิธีการวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน

6. ด้านการประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแนวทางการจัดโครงสร้างการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ผลการประเมินมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูนำผลและคำแนะนำที่ได้จากการนิเทศการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน กำหนดให้ฝ่ายวิชาการ กำกับ ติดตาม การนิเทศ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ครูในสถานศึกษานิเทศการสอนซึ่งกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการวางแผนการนิเทศการศึกษา กำหนดแนวทางการใช้กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่หลากหลาย มีสร้างเครือข่ายการนิเทศการเรียนการสอนกับสถานศึกษาอื่น สอดคล้องกับ ทวี จันทรมนตรี (2550) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษาตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

ภาพรวมประเด็น ด้านการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า 1) ควรหาผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง เช่น ศึกษานิเทศก์ และจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ 2) ทำให้เกิดการดำเนินงานเป็นทีมในโรงเรียนกับกองการศึกษาและขอความร่วมมือกับทีมศึกษานิเทศก์จากศึกษาธิการจังหวัด 3) การนิเทศการศึกษา ควรดำเนินการต่อเนื่องเป็นขั้นตอน มีการวางแผนการดำเนินการ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญในการนิเทศ นำผลการนิเทศมาปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน และนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา 4) ควรสร้างความตระหนักให้ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของการนิเทศคอยสนับสนุนช่วยเหลือช่วย

วางแผน ติดตามผล จัดให้มีการนิเทศอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีแบบแผนและนำผลการนิเทศมาประเมินผลปรับปรุงและพัฒนา
อาจเนื่องมาจาก การนิเทศการศึกษาช่วยให้ครูและผู้บริหาร ทราบถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนแล้วสามารถนำผลการประเมินมา
แก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล (2553) ได้กล่าวถึง หลักการนิเทศภายในของการศึกษา
นอกระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและผู้บริหาร มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาครูให้
ปฏิบัติงานให้สามารถจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างมีคุณภาพ
การนิเทศ คือ การเคารพกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีบรรยากาศแห่งความเป็นกัลยาณมิตร คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมี
ความรับผิดชอบร่วมกันเริ่มตั้งแต่ร่วมวางแผนการนิเทศ ร่วมดำเนินการนิเทศ ร่วมประเมินการนิเทศ นำผลการนิเทศมาร่วมกับ
ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ส่วนการนิเทศจะสำเร็จได้มีผลดีเพียงใดนั้น มีองค์ประกอบหลายประการ
เช่น ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ รูปแบบ การนิเทศ วิธีการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้รับการ
นิเทศ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประเด็นสัมมนาหลักสูตรสถานศึกษาจัดการนิเทศใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่าง
สม่ำเสมอ สรุปได้ว่า 1) มีการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา การวิเคราะห์ การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงปีภาคเรียน เมื่อ
จัดทำหลักสูตรแล้วจะต้องทำให้ใช้ได้จริงในโรงเรียนจริงโดยคำนึงถึงสภาพบริบทของโรงเรียนเป็นหลัก 2) จัดให้มีการนิเทศการใช้หลักสูตร
อย่างสม่ำเสมอโดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เตรียมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นหลักสูตรมาใช้จริง 3) ส่งเสริมให้
ผู้บริหาร ครู เห็นความสำคัญของการใช้หลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตรอย่างชัดเจน ร่วมกันหาแนวทางในการใช้ และมีการติดตาม
ผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ 4) มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาโดยวิเคราะห์โครงสร้างคำอธิบาย
รายวิชา ซึ่งทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อจะได้ทราบว่า การเรียนการสอนตรงกับจุดประสงค์และตัวชี้วัดที่เราตั้งไว้หรือไม่โดยจะต้อง
จัดให้มีการนิเทศการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องมาจากครูไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และขาดการกำกับ ติดตาม
ตรวจสอบ คำแนะนำ จากผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ จริฎญา ภาชะวรรณ (2556, หน้า 57-58) ได้ศึกษา สภาพปัจจุบัน
ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการศึกษา
สรุปได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้าน
การวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มีการ
วางแผนการใช้หลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียน ควรพัฒนาการจัดการอบรมแลกเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้
ภายในและภายนอกโรงเรียนสามารถแนะนำและช่วยเหลือครูได้ ให้ครูวัดผลประเมินผลนักเรียนและให้ครูวิเคราะห์ผลการเรียนของ
นักเรียนเพื่อหาทางช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ประเด็นสัมมนาหลักสูตรสถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล
การจัดการเรียนการสอน สรุปได้ว่า 1) มีการนิเทศภายในตลอดเวลาเพื่อให้ครูมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา จัดให้ครูเกิดการ ทำงาน
เป็นทีม ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2) ผู้บริหารประเมินผลเรื่องการจัดการเรียนการ
สอน โดยให้ครูได้รับทราบผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาเชื่อมโยงไปถึงเรื่องขวัญกำลังใจ เช่น รางวัล 3) ผู้บริหารดำเนินการวางแผนในการ
กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนของครู โดยการนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียน ว่าครูจัดการเรียน
การสอนได้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดของหลักสูตรหรือไม่ 4) ควรจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในการ
จัดการครูภายในโรงเรียนและต่างโรงเรียนการสอนแบบบูรณาการในทุกกลุ่มสาระจัดให้มีการนิเทศ ติดตามให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง
กันและกันโดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้คอยติดตาม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจาก ครูยังขาด
คำแนะนำ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนจากผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการที่จำเป็นจะต้องติดตาม ตรวจสอบ
ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ธนภัทร
จงหมุ่ง (2549) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในอำเภอ
ปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ จัดสรรวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและสร้างความสำคัญระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
สำหรับปัญหาที่พบขาดงบประมาณในการดำเนินการพัฒนา บุคลากร วัสดุ สื่ออุปกรณ์ ราคาแพงไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

3. ด้านการนิเทศการศึกษา ประเด็นสัมภาษณ์สถานศึกษาสร้างเครือข่ายการนิเทศการเรียนการสอนกับสถานศึกษาอื่น สรุปได้ว่า 1) ให้ความร่วมมือการสร้างเครือข่ายในการเรียนการสอนโดยการสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้แลกเปลี่ยนกัน เช่น เทศบาล อบจ. อปท. อื่น ๆ เช่น สร้างบุคลากรของเราที่มีความรู้ที่มีความเชี่ยวชาญที่อยู่องค์กรเดียวกันมาช่วยแนะนำ 2) มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูต่างโรงเรียนกันเพื่อเปิดมุมมองใหม่ ๆ ดึงเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การติดต่อกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต การส่งข้อมูล เพื่อความสะดวกรวดเร็วอาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดต้องการการบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่ไม่มีทีมศึกษานิเทศก์ดูแลครบทุกโรงเรียนเพราะบาง อบจ. ไม่มีศึกษานิเทศก์แต่ใช้นักวิชาการการศึกษาดูแลโรงเรียนแทนจึงสามารถดูแล และแนะนำได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 9-10) การนิเทศแบบที่เลี้ยงเป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยนักวิชาการหรือผู้นิเทศที่มีประสบการณ์ทำงานร่วมกับครูที่มีประสบการณ์น้อย เพื่อให้คำปรึกษาหารือ แนะนำช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนและมีศักยภาพการทำงานสูงขึ้นโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การรวมกลุ่มครูโดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง กำหนดประเด็นในการประชุมหรือพบปะกัน ให้ครูที่เป็นสมาชิกในกลุ่มได้บอกเล่าปัญหาการทำงาน โดยที่เลี้ยงรับฟังอย่างตั้งใจ เห็นอกเห็นใจและเป็นมิตร

3.2 พี่เลี้ยงในคำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูล หรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายแก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม รวมทั้งกระตุ้นให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้เพิ่มขึ้น

3.3 สมาชิกในกลุ่มตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานด้วยตนเองและนำไปสู่การลงมือปฏิบัติจริง

3.4 พี่เลี้ยงให้คำปรึกษาเมื่อกลุ่มต้องการและสนับสนุนให้สมาชิกมีเครือข่ายกับกลุ่มบุคคลอื่นหรือกลุ่มงานอื่นที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนางานได้สำเร็จ

4. ด้านการวัดและประเมินผล ประเด็นสัมภาษณ์ครูประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ครูนำไปใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนก่อนนำไปใช้จริงเสมอ สรุปได้ว่า 1) สร้างแรงบันดาลใจให้ครูเห็นความสำคัญในการวัดประเมินผลสนับสนุนให้มีการประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือเพื่อปรับปรุงเครื่องมือการวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด 2) ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการวางแผน การออกแบบการวัดผลและประเมินผล ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 3) มีการจัดประชุม อบรม ขึ้นตอนกระบวนการ การใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผล เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอนและสามารถวัดผลประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ควรมีการดึงโลกออนไลน์มาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพเพื่อให้ครูทุกคนคิดว่ามันไม่มีความยุ่งยากก่อนนำไปใช้จริงในชั้นเรียน อาจเนื่องมาจาก ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการในการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ จิตติมา วรณศรี (2557, หน้า 87-88) การวัดประเมินผลถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อใช้ตรวจสอบว่าหลังจากการจัดการเรียนรู้แล้วผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการลงมือปฏิบัติและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่อย่างไร และได้ข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับปัญหาความต้องการ การวัดและประเมินผลที่ดีมีความน่าเชื่อถือและตรงตามสภาพการณ์จริงย่อมเกิดจากการเลือกใช้ประเภทของเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการวัดและประเมินผลคือ คำถามในเครื่องมือวัดและประเมินผล นอกจากกระตุ้นให้คิดหาคำตอบแล้ว ในขณะเดียวกันคำถามนั้นยังให้ข้อมูล เนื้อหาสาระที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เช่นกัน สอดคล้องกับปรัชญาของการวัดและประเมินผล คือการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น การเลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ มีความตรง ความเที่ยง ความยากง่าย พอเหมาะ มีอำนาจจำแนกและเป็นปรนัยจะช่วยให้สามารถตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ประเด็นสัมภาษณ์สถานศึกษากำหนดแนวทางให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนโดยมีผู้มีอำนาจและครูมีส่วนร่วมในการวางแผน สรุปได้ว่า 1) ครูมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผน การทำวิจัยในชั้นเรียน เมื่อครูมีส่วนร่วมตั้งแต่วางแผนก็จะตระหนักถึงแล้วก็จะลงมือทำ 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนทุกคน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกำหนดแนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียนร่วมกัน และกำหนดแนวทางให้ชัดเจน 4) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูใช้กระบวนการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารจะต้องเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่ครูในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน 5) ผู้บริหารวางแผน สนับสนุน บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการนิเทศ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือครูอย่างเต็มที่และส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) ผู้บริหารควรเล็งเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนร่วมสนับสนุน วางแผน การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนกับครู ให้ครูนำเสนอผลงานให้ครูเกิดกำลังใจ และภูมิใจในผลงาน อาจเนื่องมาจาก

ผู้บริหารและครูยังไม่ค่อยให้ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับ ดุสิต จันทร์ผง (2548, หน้า 53-54) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดลำพูน เขต 1 พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนและได้ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ไม่ได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้เสนอแนะครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้งบประมาณเพียงเล็กน้อยและให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนจัดหางบประมาณ สำหรับการวิจัยในชั้นเรียน แต่ได้จัดตั้งกองทุนหรือกิจกรรมเรียนรู้เพื่อหารายได้มาสนับสนุนงานวิจัยในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ พบว่า ในภาพรวม ด้านที่ 3 ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเทียบกับทุกด้านผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการจัดประชุม ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงบประมาณการจัดการนิเทศการศึกษา จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน และประเมินผลการนิเทศการศึกษา นำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุง พัฒนาอย่างเป็นระบบ

1.2 ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษา มีการจัดอบรมการนิเทศการศึกษาให้แก่ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา การจัดระบบงานนิเทศการศึกษา การติดตามตรวจสอบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนางานด้านการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาพิษณุโลก*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- จริญญา ภาชะวรรณ. (2556). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ดุสิต จันทร์ผง. (2548). *การสนับสนุนงานวิชาการในโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ อำเภอแหง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวี จันทร์มนตรี. (2550). *การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ธนภัทร จองหม่ง. (2549). *การสนับสนุนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภักคินันท์ ม่วงแจ่ม. (2559). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุนันทา อุชาติ. (2554). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล 2 (เมืองเก่าวิทยา)*. สารนิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การนิเทศแนวใหม่ กลไกปฏิบัติการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. (2553). *การดำเนินงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

**การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ
ด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**
THE DEVELOPMENT OF INSTRUCTION KITS BASED ON PQ5R STRATEGY
TO ENHANCE ENGLISH READING COMPREHENSION FOR PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS

ปภัศสรณ์ ไวจันทร* สิริสุดา ทองเฉลิม และ กชกร ธิปัตดี

Papassorn Waijan*, Sirisuda Thongchalerom and Goachagorn Thipatdee

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000
Program in Curriculum and Instructional Development, Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
Ubon Ratchathani University 34000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: icandoit.key@gmail.com

รับบทความ 23 เมษายน 2564 แก้ไขบทความ 18 มิถุนายน 2564 ตอรับบทความ 30 มิถุนายน 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก อำเภอน้ำขุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีความยากระหว่าง .50-.67 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .33-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ชุด เรื่อง Sports, Hurricane, Forests, Healthful Meals, Save the Earth และ Holidays โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความด้วยการแปลความหมาย บอกรายละเอียด ระบุใจความสำคัญ และสรุปความของเนื้อเรื่องที่อ่าน ซึ่งชุดกิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.65/82.92 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ, กลวิธีการสอนแบบ PQ5R

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop the instruction kits using PQ5R strategy to enhance English reading comprehension for Prathomsuksa 6 students to meet the efficiency criteria of 80/80, and to compare the students' learning achievement before and after learning through the developed instruction kits. The sample consisted of 30 Prathomsuksa 6 students studying in the second semester of the academic year 2020 at Bankheelek School, selected through cluster random sampling. The research instruments included six instruction kits and a 40-item learning achievement test made by the researcher, with item difficulty indices ranging from .50 to .67, indices of item discriminative power ranging from .33 to 1.00, and the reliability value of .95. The statistics for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

1. The developed instruction kits consisting of six sets of Sports, Hurricane, Forests, Healthful Meals, Save the Earth, and Holidays aimed to develop the students' English reading comprehension through the PQ5R strategy in terms of interpretation, detail identification, main idea identification, and conclusions. The developed instruction kits had the efficiency values of 81.65/82.92, based on the standardized criteria of 80/80.

2. The students' learning achievement after the intervention was higher than that of before at the .01 level of significance.

Keywords: Instruction kits, English Reading Comprehension, PQ5R Strategy

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีและสารสนเทศ ซึ่งมีระบบการคมนาคมติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เจริญรวดเร็ว ไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการติดต่อ สื่อสาร การศึกษา และการประกอบอาชีพ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล ที่มีผู้นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทั้งยังเป็น เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน สำหรับประเทศที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ หรือในสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาพูดนั้น ทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือ ทักษะการอ่านและการเขียน ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วย ในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยเสริมสร้าง ประสบการณ์และก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540, หน้า 57)

เนื่องจากสังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในการดำเนินชีวิต จึงให้ความสำคัญและความเอาใจใส่ต่อ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่ดีด้านความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้กับ เด็กไทย โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม กัน ซึ่งใน 4 ทักษะนั้นถือได้ว่า ทักษะการอ่านและการเขียนมีบทบาทสำคัญในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเอกสารสิ่งพิมพ์ วารสาร หนังสือ ตำราเรียน ประกาศ ฉลาก คำแนะนำ ในการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ หรือแม้กระทั่ง การค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการใช้ข้อความ ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ การเลือกใช้สำนวนภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม ล้วนแล้วแต่ต้องใช้ทักษะการอ่านและการเขียน เป็นสำคัญ ฉะนั้น ประโยชน์ของทักษะการอ่านและการเขียนนอกจากจะทำให้ผู้อ่านมีความรู้ เกิดความเพลิดเพลินแล้ว ยังมีบทบาท สำคัญต่อการแสวงหาความรู้และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ สอดคล้องกับ ไกรคุง อนันตกุล (2558, หน้า 232) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษว่าเป็นทักษะหลักที่สำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็น ภาษาต่างประเทศภาษาที่สอง (English as a Second Language: ESL) จากผลคะแนน PISA ในทุก ๆ ปี ยังแสดงให้เห็นว่าทักษะ การอ่านและการเขียนของนักเรียนไทยยังต้องมีการพัฒนาให้มากขึ้น ซึ่งสิ่งที่ควรพัฒนา คือ การมุ่งเน้นกลยุทธ์ในการอ่าน ได้แก่ การอ่านจับใจความสำคัญของเรื่อง และการเขียนสรุปความ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ สื่อสาร โดยเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียน โดยกำหนดให้คุณภาพนักเรียนที่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้อง 1) ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง และคำแนะนำที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงประโยค ข้อความ นิทานและบทกลอนสั้น ๆ ถูกต้องตาม หลักการอ่าน เลือก/ระบุประโยคและข้อความตรงตามความหมายของสัญลักษณ์หรือ เครื่องหมายที่อ่าน เขียนสรุปใจความสำคัญ และ ตอบคำถามจากการฟังและอ่านบทสนทนา นิทานง่าย ๆ และเรื่องเล่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4-5) อย่างไรก็ตามผลจาก การทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชีเหล็ก ในการสอบขั้นพื้นฐานระดับชาติ (Ordinary National Education Test: ONET) ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 34.42 ส่วนระดับเขตพื้นที่ ได้คะแนนเฉลี่ย 27.25 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, ออนไลน์, 2562)

จากการสำรวจปัญหา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านชีเหล็ก อำเภอน้ำขุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เปรียบเทียบจากคะแนนการทดสอบทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 วิชาภาษาอังกฤษ พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียน คือ 28.70 ซึ่งต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ คือ 34.42 และจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านและเขียน ภาษาอังกฤษ ไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ในข้อความ ไม่สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ว่าเกี่ยวกับอะไรและไม่สามารถเขียนสรุป

เรื่องที่ทำออกมาเป็นภาษาของตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพพรรณ สอนสอน (2559, หน้า 80) ที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนระดับมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่ำ เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถใช้ทักษะทั้ง 4 ทักษะ โดยเฉพาะทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามและบอกรายละเอียดของเนื้อหาได้ สาเหตุมาจากการที่นักเรียนยังขาดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนสรุปความ จากงานวิจัยของ นราธิป เอกสินธุ์ (2557, หน้า 4-5) ได้ทราบถึงปัญหาส่วนหนึ่งในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า การอ่านอย่างไม่มีจุดหมายและไม่มีความหมายและไม่มีความเข้าใจเนื้อหา ทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์เนื่องจากเด็กอ่านแล้วไม่สามารถตอบคำถามได้ อ่านแต่ไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน และไม่สามารถเขียนสรุปใจความเรื่องที่อ่านได้ ทำให้การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร สุจารี (2553, หน้า 47) ที่ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาการอ่านไว้ว่า ส่วนหนึ่งมาจากวิธีการสอนของครูที่ขาดเทคนิคการจัดการเรียนการสอนมาใช้ และยังยึดการสอนในรูปแบบเดิม คือ อ่านให้นักเรียนฟัง อธิบายความหมายของคำศัพท์และโครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนแล้วให้นักเรียนหาใจความหลักด้วยตัวเอง รวมทั้งมีการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบและทำกิจกรรมเสริมท้ายบทเรียน ซึ่งเทคนิคดังกล่าวไม่ได้ฝึกให้นักเรียนเกิดความชำนาญในการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างแท้จริง

ในการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจสิ่งที่อ่านให้ลึกซึ้ง จำต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ สำหรับองค์ประกอบที่ทำให้การอ่านประสบความสำเร็จนั้น สุนันทามันเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 6-9) ได้กล่าวว่า ความพร้อมของนักเรียนทั้งร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาที่พร้อมจะช่วยให้การอ่านประสบผลสำเร็จ มีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านหลากหลายวิธีที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ หนึ่งในกลยุทธ์นั้นคือ PQ5R จากการศึกษาเอกสารของ สุนันทามันเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 6-9) ที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมาจากวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R โดย Thomas และ Robinson มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นดูก่อนอ่าน (Preview) ขั้นตั้งคำถาม (Question) ขั้นอ่านโดยละเอียด (Read) ขั้นทำความเข้าใจบทอ่าน (Recite) ขั้นทบทวนสิ่งที่อ่าน (Review) และขั้นสะท้อนความคิดเห็น (Reflect) ซึ่งพบว่าวิธีการสอนอ่านแบบ PQ5R ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้น สามารถแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาทักษะการอ่าน การสอนอย่างมีขั้นตอน มีระบบ และช่วยให้นักเรียนได้ฝึกกลวิธีต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้ออมพร โชคสุชาติ (2556, หน้า 94-95) ที่ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนอายุ 9-12 ปีที่มีปัญหาด้านการอ่านจากการสอนอ่านด้วยวิธี PQ5R ร่วมกับเทคนิคแผนที่ความคิด ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในบทอ่านและทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรลัดดา เกิดสุภาพ (2560, หน้า 162-165) ที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความโดยการใช่วิธีการสอนอ่านด้วยเทคนิค PQ5R พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความคิดเห็นต่อการสอนด้วยเทคนิค PQ5R อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในขณะที่เขียนก็เป็นที่ทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากในการเรียนภาษาอังกฤษ สังเกตได้ว่าทักษะการเขียนถูกจัดไว้เป็นลำดับสุดท้ายของทักษะทั้งสี่ ที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า เพราะทักษะการเขียนจัดเป็นทักษะที่ยากที่สุดที่ต้องผ่านกระบวนการคิดหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวมความคิด การเลือกใช้ถ้อยคำถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สามารถสื่อความได้ตรงตามที่ต้องการ ถึงแม้การเขียนจะเป็นทักษะที่ยาก แต่ก็ถือว่ามีความจำเป็นต่อนักเรียนในการถ่ายทอดความคิดและจินตนาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการทางภาษา (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540, หน้า 163) และทักษะการเขียนยังมีความสำคัญในด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนสรุปความ ซึ่งเป็นการเขียนเฉพาะเนื้อหาสำคัญของเรื่องที่อ่านหรือฟังเพื่อให้ได้ใจความครบถ้วน สมบูรณ์ และสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง โดยใช้สำนวนภาษาของตัวเอง ครอบคลุมองค์ประกอบในการเขียน เช่น การเรียบเรียงความคิด การใช้คำและภาษา (รุ่งระวี สาเหล็ก, 2556, หน้า 80) กล่าวว่าทักษะการเขียนสรุปความเป็นทักษะที่เชื่อมโยงกับทักษะการอ่านอันเกิดจากการที่ผู้อ่านได้ประมวลความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่าน โดยการเขียนสรุป เรียบเรียงใหม่ให้กะทัดรัด ได้ใจความสมบูรณ์และสื่อความได้ชัดเจนด้วยภาษาของผู้สรุปเอง อีกทั้งยังช่วยในการสื่อความคิดความเข้าใจของผู้อ่าน อันนำไปสู่การประสบความสำเร็จจากการอ่าน ซึ่งการเขียนสรุปความมีประโยชน์ทั้งในชีวิตประจำวันและทางการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะการเขียนและการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ช่วยในการจดจำข้อมูลได้ง่ายและประหยัดเวลาในการจดบันทึก (เอมอร มีสุนทร, 2550, หน้า 18) การเขียนสรุปความยังช่วยให้ผู้อ่านได้จดจำสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้ฟังและอ่าน เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจความหมายได้ดีขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ต่อไป (กันหา คำหอมกุล, 2548, หน้า 36)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านชีเหล็ก อำเภอน้ำขุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 30 คน โดยการศึกษา

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R และเพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R เสริมสร้างแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาหลัก อำเภอน้ำขุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก โรงเรียนบ้านตาโอง โรงเรียนบ้านหนองดินคำ โรงเรียนบ้านห้วยเสลา โรงเรียนบ้านโนนสวรรค์และโรงเรียนบ้านหนองหัวลิงหนองซอน รวมนักเรียน จำนวน 126 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) คือ สุ่มมาทั้งชั้นเรียน เนื่องจากเป็นนักเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ห้องเรียนมีนักเรียนคละความสามารถ ซึ่งประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน และมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน ดังนั้น นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมดได้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งหมด 6 ชุด จำนวน 12 ชั่วโมง ดังนี้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง Sports ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Hurricane ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Forests ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Healthful Meals ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง Save the Earth และ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง Holidays

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ใช้ทดสอบนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบนักเรียนก่อน (Pre-test) 1 วัน ก่อนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนโรงเรียนบ้านขี้เหล็ก อำเภอน้ำขุ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตรวจสอบและให้คะแนนแล้วเก็บข้อมูลไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียน

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยชี้แจงให้นักเรียนได้ทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อน ชักถามนักเรียนถึงความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมแล้วให้นักเรียนลงมือทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ดำเนินการสอนตามขั้นตอนของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 6 ชุด ใช้เวลาในการสอนชุดละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ตรวจสอบคะแนนบันทึกผลไว้แล้วแจ้งให้นักเรียนทราบทุกครั้ง
4. ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม ตรวจสอบให้คะแนนแล้วบันทึกผลไว้
5. นำคะแนนจากการทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกชุด และคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน นำมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามตอนขั้นตอนดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
  - 2.1 ค่าความเที่ยงตรง (Validity)
  - 2.2 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
  - 2.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
  - 2.4 ค่าความยากง่าย (Difficult)
3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample
4. สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สูตร E_1/E_2 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

สรุปผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ชุด เรื่อง Sports, Hurricane, Forests, Healthful Meals, Save the Earth และ Holidays โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความด้วยการแปลความหมาย บอกรายละเอียด ระบุใจความสำคัญ และสรุปความของเนื้อเรื่องที่อ่าน ซึ่งชุดกิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.65/82.92 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ชุด เรื่อง Sports, Hurricane, Forests, Healthful Meals, Save the Earth และ Holidays ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.65/82.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เหมาะสมแก่การนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากง่ายไปหายาก ฝึกให้นักเรียนได้แปลความหมายบอกรายละเอียด ระบุใจความสำคัญ และสรุปความของเนื้อเรื่องที่อ่าน มีเนื้อหาและบทเรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีคำชี้แจงที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ ได้ใจความและชัดเจน ในการทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งมีความเหมาะสมกับเวลาและความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ วรณ แก้วแพรง (2526, หน้า 33-36) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะของชุดกิจกรรมที่ดีไว้ว่า ลักษณะของชุดกิจกรรมที่ดีนั้นควรมีเนื้อหาและบทเรียนที่หลากหลาย สอดคล้องกับชีวิต ประจำวันของนักเรียน ส่งเสริมให้

นักเรียนได้ใช้ความคิด ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย สั้น กระชับ และได้ใจความ นอกจากนี้ วลี สุมิพันธ์ (2530, หน้า 189-190) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ว่าควรเกี่ยวกับบทเรียนที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว ควรมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถและวัยของนักเรียน และใช้คำชี้แจงที่กะทัดรัดและสื่อสารได้ชัดเจนเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฌภัทร ทิพนามาต (2556, หน้า 86-89) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้กลยุทธ์การสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ วรัญญา สุขตระกูล (2559, หน้า 103-111) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด PQ5R เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหินดาตราษฎร์ราษฎร์บำรุง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 36 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด PQ5R สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการศึกษาพฤติกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด PQ5R พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอนตามรูปแบบกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 (Preview) การอ่านอย่างคร่าว ๆ ภายในเวลาที่จำกัด ขั้นที่ 2 (Questioning) การตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ ขั้นที่ 3 (Reading) การอ่านอย่างละเอียดเพื่อหาใจความสำคัญ ขั้นที่ 4 (Reciting) การทำความเข้าใจในบทอ่าน ขั้นที่ 5 (Reviewing) การทบทวนสิ่งที่ได้อ่านทั้งหมด ขั้นที่ 6 (Reflecting) การสะท้อนความคิดเห็นของตนเอง และขั้นที่ 7 (Writing) การเขียนสรุปความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอื้อมพร โชคสุชาติ (2556, หน้า 94-95) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนอายุ 9-12 ปี ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการสอนอ่านโดยวิธี PQ5R ร่วมกับเทคนิคแผนที่ความคิด ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนหลังจากการสอนอ่านโดยใช้วิธี PQ5R ร่วมกับเทคนิคแผนที่ความคิดอยู่ในระดับดี และความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนหลังจากการสอนด้วยวิธี PQ5R ร่วมกับเทคนิคแผนที่ความคิดสูงขึ้น และ ฉัตรลัดดา เกิดสุภาพ (2560, หน้า 162-165) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาอุปถัมภ์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 34 คน โดยการจัดการเรียนรู้จากการสอนอ่านด้วยเทคนิค PQ5R ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้จากการสอนอ่านด้วยเทคนิค PQ5R สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความเห็นต่อการจัดการเรียนรู้จากการสอนอ่านด้วยเทคนิค PQ5R อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ครูผู้สอนควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีเนื้อหาที่เหมาะสม สั้น กระชับ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตร เป็นชุดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษอย่างเป็นขั้นตอนตามกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.3 ครูผู้สอนต้องอธิบายขั้นตอนของกลยุทธ์การสอนแบบ PQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอน ให้นักเรียนเข้าใจก่อนนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งอธิบายหลักของการเขียนสรุปความจากบทอ่าน ฝึกให้นักเรียนได้รวบรวมใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านแล้วนำมาเรียบเรียงใหม่โดยใช้สำนวนภาษาของตนเองและถ้อยคำที่สละสลวย ครอบคลุมองค์ประกอบของการเขียน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้กลวิธีการสอนแบบ PQ5R ร่วมกับกลวิธีการสอนอื่นเพื่อเป็นการพัฒนาการอ่านจับใจความให้สูงขึ้น เช่น KWL Plus และ CIRC เป็นต้น

2.2 ควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยกลวิธีการสอนแบบ PQ5R ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นและรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ และเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัณฑ์ คำหอมกุล. (2548). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการ เรียนรู้แบบแผนผังความคิด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไกรคุง อนันตกุล. (2558). การอ่านภาษาอังกฤษ: การสอนที่เน้นกลวิธีการอ่าน. *ปัญญาภิวัตน์*, 7(1), 232-234.
- ฉัตรลัดดา เกิดสุภาพ. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ จากการสอนอ่านด้วยเทคนิค PQ4R. *مجلة بوليتيكا*, 3(3), 162-165.
- ณภัทร ทิพนามาศ. (2556). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ทิพาพร สุจารี. (2553). *การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการใช้อยู่ทศศาสตร์การเสริมต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์การอ่านสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นราธิป เอกสินธุ์. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวการสอนอ่านของเมอร์ดีอค (MIA)*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งระวี สาเหล็ม. (2556). *การใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นในการสอนภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL-Plus ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามแบบ 5W1H ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและการเขียนสรุปความของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรรณ แก้วแพรง. (2526). *คู่มือการสอนเขียนชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรัญญา สุขตระกูล. (2559). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด PQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วลี สุมิพันธ์. (2530). *การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนซ่อมเสริมโดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะและเน้นผู้สอน*. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *ระบบประกาศและรายงานผลสอบ O-NET*. เข้าถึงได้จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/MainSch/MainSch.aspx>. 18 กรกฎาคม 2562.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพพรรณ สวนสอน. (2559). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เอมอร มีสุนทร. (2550). *ผลของการสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนสรุปความโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- เอื้อมพร โชคสุชาติ. (2556). *การศึกษาศักยภาพการอ่านจับใจความของนักเรียนอายุ 9-12 ปี ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน จากการสอนอ่านโดยวิธี PQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนที่ความคิด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN LEADERSHIP BEHAVIORS AND GOOD GOVERNANCE MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER NAKHON PHANOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

เบญจพร นาทราย* และ ชาญวิทย์ หาญรินทร์

Benjaporn Nasai* and Chanwit Hanrin

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม 48000

Program in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University,
Nakhon Phanom 48000, Thailand

*Corresponding author: Email: ple.ben@hotmail.com

รับบทความ 5 มีนาคม 2564 แก้ไขบทความ 24 มิถุนายน 2564 ตอรับบทความ 17 กรกฎาคม 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (2) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน และ (4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .32-.90 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกทุกด้าน และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01
4. สมการพยากรณ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน เป็นดังนี้ $Y' = 1.987 + 0.215X_1 + 0.170X_3 + 0.141X_2$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z' = 0.339Z_1 + 0.280Z_3 + 0.242Z_2$

คำสำคัญ: พฤติกรรมภาวะผู้นำ, การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารโรงเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to examine the leadership behaviors of school administrators under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1, 2) to examine good governance management of school administrators, and 3) to identify the relationship between leadership behaviors and good governance management of school administrators, and 4) to create the forecast equation of leadership behaviors in accordance with the good governance management of school administrators. The sample, selected through stratified random sampling, consisted of administrators and teachers in primary schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2019. The instrument for data collection was a set of questionnaires with item discriminant values from .32 to .90 and the reliability of .98. The statistics were percentage, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and Multiple linear regression analysis.

The results showed that:

1. School administrators' leadership behaviors were at a high level in all aspects.
2. School administrators' good governance management was at a high level in overall and individual aspects.
3. The overall relationship between leadership behaviors and school administrators' good governance management was positive in all aspects at the .01 level of significance.
4. The forecast equation between school administrators' leadership behaviors and school administrators' good governance management could be written in raw scores and standardized scores as follows:

$$Y = 1.987 + 0.215X_1 + 0.170X_3 + 0.141X_2$$

$$Z = 0.339X_1 + 0.280X_3 + 0.242X_2$$

Keywords: Leadership Behaviors, Good Governance Management, School Administrators

บทนำ

การบริหารจัดการของผู้บริหารที่เป็นการแสดงออกที่มากกว่าความจงรักภักดีเพราะเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นอน และ ผลักดันให้บุคลากรเต็มใจที่ตนเอง เพื่อสร้างสรรค์ให้สถานศึกษาอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความผูกพันต่อสถานศึกษาจะสามารถรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้อยู่กับสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจ รวมถึงการสร้าง ความผูกพันในสถานศึกษา ซึ่งผลดังกล่าวจะส่งผลให้คนและงานจะเอื้อประโยชน์ต่อกัน เพราะคนเป็นผู้สร้างงานในขณะที่งานเป็นสิ่งที่ใช้ ควบคุมพฤติกรรมของคนให้สอดคล้องกัน ในการทำงานร่วมกันหากบุคลากรในสถานศึกษาได้รับการจูงใจในการทำงานก็จะก่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการทำงานของสถานศึกษา (สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2559, หน้า 71) ซึ่งความผูกพันต่อองค์กร มีความสำคัญต่อ ประสิทธิภาพขององค์กร อีกทั้งยังเป็นตัวทำนายอัตราการลาออกได้ สมาชิกที่มีความผูกพันในระดับสูงสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้ที่มีความผูกพันในระดับต่ำ เนื่องจากความผูกพันต่อองค์กรเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรทำงานได้ดีกว่าผู้ที่มีความผูกพันต่ำเพราะเป็น ความรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าขององค์กรเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเป็นตัวของตัวเองซึ่งมีความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ถ้าองค์กรใดมี บุคลากรที่มีความผูกพันในระดับสูงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ก็จะเป็นไปได้ง่าย สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้นโดยความ ผูกพันต่อองค์กรจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างสมาชิกและองค์กร และเป็นกระตุ้นให้สมาชิกปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่สุด องค์กรก็สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กรสูงจะมีอัตราการขาดงานต่ำสามารถทำนาย อัตราการลาออกหรือเปลี่ยนงานได้ ความผูกพันต่อองค์กรจะมีความสัมพันธ์สูงสุดหรือส่งผลกระทบที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงงาน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงมีความสำคัญกับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นสิ่งที่ช่วยนำพาให้องค์กรมุ่งไปสู่ผลสำเร็จ ของการบริหาร ความเป็นสตรีและบุรุษเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความเห็นที่ค่อนข้างจะขัดแย้งกันระหว่างสตรีกับบุรุษ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ (Gross and Traks, 1987, pp. 92-83 อ้างถึงใน จิราพร แพร่น้อย, 2557, หน้า 65) พบว่า แนวโน้มของผู้บริหารที่เป็นสตรีสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าโรงเรียนที่มีผู้บริหารเป็นบุรุษ และในทำนองเดียวกัน พบส่งผลการเรียนของ นักเรียนที่บริหารการสอนโดยครูสตรีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า (Gross & Traks, 1987, pp. 92-83 อ้างถึงใน จิราพร แพร่น้อย, 2558, หน้า 24) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพในการทำงานก็เป็นตัวแปรที่สำคัญได้ ดังที่ ธงชัย สันติวงษ์ และ (ชัยยศ สันติวงษ์, 2542, หน้า 54) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นตัวแปรสำคัญ เพราะประสิทธิภาพเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรม ของบุคคลในองค์การและ (อาริยา-เมฆาธร, 2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสตรีต้องปรับเปลี่ยนบทบาท และฐานะของตนให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของระบบทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม จำนวนผู้บริหารสตรีมีสัดส่วนน้อยกว่าจำนวนผู้บริหารบุรุษ แต่มีแนวโน้มที่ เพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากความรู้ความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสตรี สามารถพัฒนาสถานศึกษาได้ไม่ยิ่งหย่อนกว่า ผู้บริหารบุรุษ

หลักธรรมาภิบาลมีบทบาทที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยตรงกับความเป็นประชาธิปไตยเป็นหลักการที่นำมาใช้ในการ บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะช่วยส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมให้กับทุกภาคในสังคมรัฐเกิดความเข้มแข็งมั่นคงมีเสถียรภาพและประชาชนเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและเป็นการระดม ความคิดจากส่วนประกอบที่สำคัญของสังคม (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2558, หน้า 2) ในปี พ.ศ. 2559 การบริหารงานภาครัฐได้ยึด หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิผลมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่าเปิดเผย โปร่งใส เน้นการมี

ส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งทำให้ส่วนราชการต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการคิดให้มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางการสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น ในระบบการบริหารราชการไทยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งแนวคิดของธรรมาภิบาลในประเทศไทยมีการสอดแทรกในการบริหารราชการแผ่นดินมานานแล้วแต่ยังไม่ชัดเจนเท่ากับปัจจุบันและได้มีการกล่าวถึงเป็นระยะในช่วงก่อนการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554, หน้า 11) แต่ยังไม่มีความแพร่หลายจนมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559, หน้า 4) กำหนดให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชนระดับภาคและระดับประเทศ ในทุกขั้นตอนของแผนเน้นสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาคเป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556, หน้า 76) ตลอดจนนโยบายรัฐบาลของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ให้การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและบริหารจัดการของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาพัฒนาก้าวหน้าต่อไป

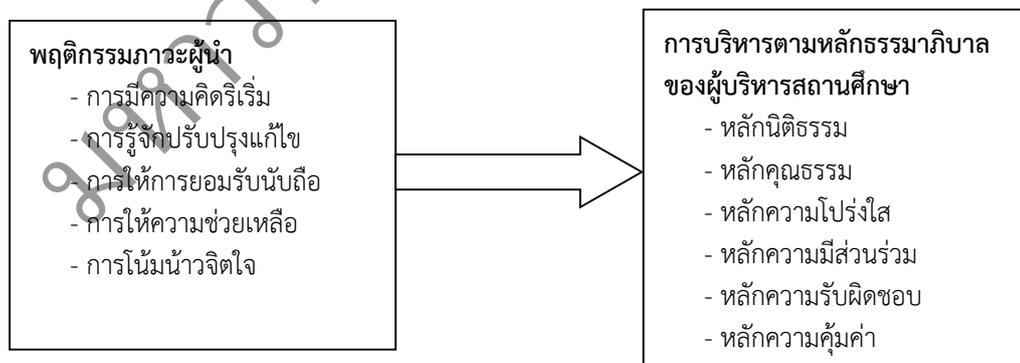
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำตามแนวคิดของ Dubrin (2010), Achua & Lussier (2010), Greenberg & Baron (2010), Karianne Kalshoven (2010), Weiss and Legrand (2011), Horth and Vehar (2012) สามารถสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบแนวคิดประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีความคิดริเริ่ม การรู้จักปรับปรุงแก้ไข การให้การยอมรับนับถือ การให้ความช่วยเหลือ และการโน้มน้าวจิตใจ
2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา (ระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, 2542 อ้างถึงใน อริยธัช แก้วเกาสะบ้า, 2548, หน้า 106-108) ว่าด้วยองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิจัยตามลำดับ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น 2,808 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 249 คน จำแนกเป็นครูในโรงเรียน จำนวน 2,559 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 249 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 78 คน จำแนกเป็นครูในโรงเรียน จำนวน 2,559 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 96 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 174 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนโดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท แบบสอบถามมีการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 0.10 และนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (tryout) กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 แสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างได้

วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนมไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รายละเอียด และประโยชน์ในการทำวิจัย
4. เตรียมแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 174 ชุด ได้แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 174 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Enter

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีความคิดริเริ่ม	4.34	0.55	มาก
2. ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข	4.32	0.63	มาก
3. ด้านการยอมรับนับถือ	4.38	0.65	มาก
4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ	4.22	0.68	มาก
5. ด้านการโน้มน้าวจิตใจ	4.24	0.70	มาก
รวม	4.30	0.64	มาก

จากตาราง 1 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการให้ความช่วยเหลือ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีความคิดริเริ่ม ได้แก่ ผู้บริหารมีความฉับไวในการรับรู้ข่าวและเหตุการณ์ใหม่ ๆ ทางการศึกษา ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ครู ด้านการยอมรับนับถือ ได้แก่ ผู้บริหารยกย่องความสำเร็จในงานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงาน ด้านการให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ ผู้บริหารให้กำลังใจและสนับสนุนผู้ร่วมงานให้เจริญก้าวหน้าในอาชีพ และด้านการโน้มน้าวจิตใจ ได้แก่ ผู้บริหารใช้ภาษาพูดที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.45	0.61	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.39	0.57	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.45	0.61	มาก
4. ด้านหลักความมีส่วนร่วม	4.31	0.64	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.33	0.63	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.37	0.57	มาก
รวม	4.38	0.60	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักความมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ได้แก่ มีการกำหนดระเบียบ การบริหารงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ ผู้บริหารมีการมอบสิ่งของให้แก่ครู นักเรียนและผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้านหลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการทำงานของตนเอง ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นมุ่งผลสำเร็จของงานอย่างเต็มความรู้ และด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ มีการควบคุมกำกับติดตามการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ประหยัดและคุ้มค่า

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
การมีความคิดริเริ่ม (X ₁)	1.00	0.671**	0.432**	0.479**	0.398**	0.660**
การรู้จักปรับปรุงแก้ไข (X ₂)		1.00	0.518**	0.432**	0.470**	0.619**
การให้การยอมรับนับถือ (X ₃)			1.00	0.576**	0.691**	0.487**
การให้ความช่วยเหลือ (X ₄)				1.00	0.496**	0.579**
การโน้มน้าวจิตใจ (X ₅)					1.00	0.430**
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหาร (Y)						1.00
ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม ภาวะผู้นำกับการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาล (X)						0.702**

** sig < .01 (ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01)

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวกทุกด้าน อยู่ในระดับสูงมีค่า ($r_{xy} = 0.702$) และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำในแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยเรียงลำดับจากพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีความสัมพันธ์สูงไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ($r_{xy} = 0.660$) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ($r_{xy} = 0.619$) ด้านการให้ความช่วยเหลือ ($r_{xy} = 0.579$) ด้านการยอมรับนับถือ ($r_{xy} = 0.487$) และด้านการโน้มน้าวจิตใจ ($r_{xy} = .430$)

ตาราง 4 แสดงการทดสอบสมมติฐานสมการพยากรณ์พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	b	Std.Error	β	t	sig
ด้านการมีความคิดริเริ่ม (X ₁)	0.215	0.045	0.339	4.733	0.000**
ด้านการยอมรับนับถือ (X ₃)	0.170	0.040	0.280	4.227	0.000**
ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข (X ₂)	0.141	0.043	0.242	3.290	0.001**

R = 0.750 R² = 0.563 Adj. R² = 0.550 SEE = 0.223 F = 43.303 a = 1.987

** sig < .01 (ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01)

จากตาราง 4 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำที่ส่งผลกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มีพฤติกรรมภาวะผู้นำ ทั้ง 3 ตัวแปร สามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า β สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการมีความคิดริเริ่ม (X₁) ด้านการยอมรับนับถือ (X₃) และด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข (X₂) สามารถพยากรณ์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 56.3 (R² = .563) สามารถเขียนสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เป็นดังนี้ $Y' = 1.987 + 0.215 X_1 + 0.170 X_3 + 0.141 X_2$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z' = 0.339 X_1 + 0.280 X_3 + 0.242 X_2$

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการยอมรับนับถือเป็นตัวแปรสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี และผู้บริหารควรยกย่องความสำเร็จในงานที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของผู้ร่วมงานให้การยอมรับและสนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครู ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของครูและบุคลากร จะทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัย Hester (2011, p. 21) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของโรงเรียนจากมุมมองและความผูกพันต่อองค์กรของครู : การตรวจสอบแหล่งที่มาของฟังก์ชันการเป็นผู้นำ ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของครูมีความสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะมีคุณภาพของความเป็นผู้นำสนับสนุนความร่วมมือภายในทีมเป็นผู้นำและการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมทำให้ การเป็นผู้นำสนับสนุนเป็นบทบาทในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญอย่างแรก คุณภาพของการทำงานเป็นผู้นำการควบคุมดูแลและบทบาทของสมาชิกในทีมเป็นผู้นำในการทำงานนี้ไม่ได้สัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของครู ผลกระทบจากการวิจัยที่ครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมความมุ่งมั่นของครูขององค์กร ควรจะได้รับการสนับสนุนโดยทีมงานที่เป็นผู้นำของเขาและทีมผู้นำที่โดดเด่นด้วยการผสมกลมกลืนความชัดเจนในบทบาทและเป้าหมาย

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ควรเน้นด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าหลักนิติธรรมมีการกำหนดระเบียบ การบริหารงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างถูกต้องตามระเบียบ และด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าหลักความโปร่งใสที่ผู้บริหารมีการมอบสิ่งของให้แก่ครู นักเรียนและผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความเสียสละอุทิศความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และด้านหลักคุณธรรม เพราะผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ทั้งยังมีความอดทนอดกลั้นต่อการถูกกระทบทางด้านจิตใจ เมื่อผู้บริหารปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลจะทำให้องค์กรมีการปกครองอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชิน เรืองบุญสูง (2557, หน้า 22) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวกทุกด้าน และมีความสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากถึงปานกลาง แสดงว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำมีผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เพราะจะทำให้การบริหารงานในองค์กรโรงเรียนมีการทำงานประสานกันได้ดี ทั้งครู นักเรียน และผู้บริหารซึ่งทำให้องค์กรสามารถบริหารงานเดินไปได้อย่างประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา ธารบุตร (2559, หน้า 17) ได้วิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับหลักธรรมาภิบาลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ในระดับสูง

4. สมการพยากรณ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นตัวพยากรณ์ พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำ ด้านการมีความคิดริเริ่ม การยอมรับนับถือ และการรู้จักปรับปรุงแก้ไข มีผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ซึ่งอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 56.3 อำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 56.3 มีสมการพยากรณ์ คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

= 0.339 การคิดริเริ่ม +0.280 การยอมรับนับถือ +0.242 การรู้จักปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรชัย ไชยมงคล (2559, หน้า 15) ได้วิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยรวมแตกต่างกัน 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 5) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 6) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 7) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 8) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านเป็นผู้รู้จักปรับปรุงงานวิชาการด้านเป็นผู้เข้าสังคมได้ดีเพื่อประโยชน์ในงานวิชาการ และด้านเป็นผู้คิดริเริ่มในงานวิชาการมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ด้านการยอมรับนับถือมีค่ามากที่สุด ซึ่งผู้บริหารควรให้การยอมรับนับถือผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีข้อเสนอแนวคิดที่ดีและยอมรับความคิดเห็น ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาและชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครูให้กำลังใจสนับสนุนครูให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริหารควรมีนำหลักด้านความโปร่งใสคือควรมีการมอบสิ่งของให้แก่ ครู นักเรียน และผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นรางวัลในการปฏิบัติตนในแบบอย่างที่ดี โดยไม่หวังผลตอบแทน และควรมีการกำหนดระเบียบ การบริหารงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นอย่างถูกต้อง เพื่อให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทัศนคติของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนโดยเปรียบเทียบตามระดับวุฒิการศึกษาของครู ประสบการณ์ในการทำงาน หรือตัวแปรอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การพัฒนาการบริหาร

2.3 ควรศึกษาเรื่องวิธีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ตามหลักอิทธิบาท 4 กับโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนมที่ยังไม่ได้มีการวิจัย

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม

เอกสารอ้างอิง

จิราพร แพร่น้อย. (2558). ภาวะผู้นำผู้บริหารสตรีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ฉัตรชัย ไชยมงค์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยยศ สันติวงษ์. (2556). *การปฏิรูประบบการบริหารงานภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2558). *ปฏิรูปราชการเพื่อความอยู่รอดของไทยในการปฏิรูประบบราชการยุทธศาสตร์สำคัญของการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะปฏิรูประบบราชการ.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความพึงพอใจและความผูกพันต่อองค์การของพนักงาน : กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชิน เรืองบุญส่ง. (2557). *การศึกษากาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2556). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อริย์ชัย แก้วเกาะสะบ้า. (2548). *ธรรมาภิบาลกับหลักสิทธิเสรีภาพในรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- อาริยา เมฆาธร. (2557). *การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- อัจฉรา ธารบุตร. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวุฒราณี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- Achua, C. F. and Lussier R. N. (2010). *Effective Leadership*. (4th ed). South-Western: Cengage Learning.
- Dubrin, A. J. (2010). *Principles of Leadership*. (6th ed). Toronto: Houghton Mifflin Company.
- Greenberg, J.; & Baron, A. (2010). *Bahaviour in organization: Understanding and managing the human side of work*. (4th ed). Columbus, OH: Merrill.
- Hester, J. P. and Killian, D. R. (2011). The Leader as Moral Agent: Praise, Blame, and the Artificial Person. *The Journal of Values Based Leadership*, 4(1), 93-104.
- Horth, D. M., & Vehar, J. (2012). *Becoming a leader who fosters innovation*. Greensborough, NC: Center for Creative Leadership.
- Karianne Kalshoven (2010). Ethical Leader Behavior and Big Five Factors of Personality. *Journal of Business Ethics*, 100(2), 349-366.
- Weiss, S. D. & Legand, P. C. (2011). *Innovative intelligence*. Ontario: John Wiley & Sons.

การศึกษามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

A STUDY OF MATHEMATICAL LEARNING ACHIEVEMENT BY USING INSTRUCTIONAL PACKAGES TO ENHANCE MATHEMATICAL CALCULATION SKILLS ON THE TOPIC OF INTEGERS FOR PRATHOMSUKSA 1 STUDENTS

ชนิดา รื่นรัมย์¹ สมคิด อินเทพ^{2,*} และ อรรณพ แก้วขาว²

Chanida Ruenrom¹, Somkid Intep^{2,*} and Annop Keawkhao²

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20130

²ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20130

¹Program in Mathematics Education, Faculty of Science, Burapha University, Chonburi 20130, Thailand

²Department of Mathematics, Faculty of Science, Burapha University, Chonburi 20130, Thailand

*Corresponding author: Email: intep@buu.ac.th

รับบทความ 14 พฤษภาคม 2564 แก้ไขบทความ 7 สิงหาคม 2564 ตอรับบทความ 13 สิงหาคม 2564 เผยแพรบทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 และ 2) เพื่อศึกษามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จำนวนเต็ม ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่สมัครใจเรียนในคาบเรียนเสริมคณิตศาสตร์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม มีประสิทธิภาพ 76.31/71.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 70/70
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 0.6

คำสำคัญ: ชุดฝึกเสริมทักษะ, การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์, จำนวนเต็ม

ABSTRACT

This research aimed: 1) to construct instructional packages to enhance mathematical calculation skills on the topic of Integers for Prathomsuksa 1 students to meet the defined efficiency of 70/70, and 2) to examine students' mathematical learning achievements after implementing the developed instructional packages. The samples were 30 Prathomsuksa 1 students who had mathematical learning achievements on the topic of Integers less than 50 percent and voluntarily participated in additional mathematics classes, studying in the academic year 2020 at Chamnansamakhiwittaya School. The research instruments consisted of the developed instructional packages to enhancing mathematical calculation skills on the topic of Integers and a mathematical learning achievement test on the topic of Integers. The data analysis was done through mean, percentage, and standard deviation.

The results showed that:

1. the developed instructional packages to enhance mathematical calculation skills had the efficiency of 76.31/71.17, which was higher than the criteria of 70/70.

2. the effectiveness index (E.I.) of students' mathematical learning achievement was 0.63, which was higher than the set criterion of 0.6.

Keywords: Instructional Packages, Mathematical Calculation Skills, Integers

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) คณิตศาสตร์จึงเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีเหตุผล มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ยิ่งกว่านั้น คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551) และวิชาคณิตศาสตร์ยังเป็นวิทยาการแขนงหนึ่งที่มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นศาสตร์แห่งการคิดและมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพทางสมองในด้านการคิด การให้เหตุผล การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (สุร กัญจนมยุร, 2542) นักเรียนต้องอาศัยความคิดรวบยอด ทักษะการคิดคำนวณ หลักการ กฎ และสูตรต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา (กรมวิชาการ, 2544) ดังนั้น ทักษะการคิดคำนวณ จึงเป็นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อีกอย่างหนึ่งที่นักเรียนควรจะได้เรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย ตลอดจนเป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551)

สภาพปัจจุบันในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม หรือเรื่องอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานของหลักการ บวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็มของนักเรียนโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา มีปัญหาหลาย เพราะนักเรียนลืมหลักการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม ส่งผลให้ไม่สามารถนำไปใช้ในการเรียนขั้นสูงได้ ต้องทบทวนใหม่ก่อนสอนทุกครั้ง เพราะการเรียนมีเวลาจำกัดและเนื้อหาแต่ละชั้นเรียนก็มีมาก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และจากประสบการณ์ในการสอนคณิตศาสตร์และจากการรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนครูที่สอนคณิตศาสตร์ พบว่า ปัญหาหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จนั้น ส่วนหนึ่งมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ชีตความสามารถของตัวนักเรียน และจากแบบฝึกหัดในหนังสือเรียนที่ค่อนข้างยาก สำหรับนักเรียนที่มีขีดความสามารถทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจากผลการทดสอบ เรื่อง จำนวนเต็ม ในปีการศึกษา 2559-2561 ยังพบว่า นักเรียนมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จ สำหรับวิชาคณิตศาสตร์ที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนขณะนี้ไม่ใช่เนื้อหาใหม่ แต่เป็นเนื้อหาที่ได้มีการคิดค้นขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ และได้รับการพัฒนาให้มีความลึกซึ้งมากขึ้นจนกระทั่งปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจะแตกต่างจากในอดีตซึ่งครูเป็นผู้บอกครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แต่ปัจจุบันบทบาทของครูเปลี่ยนไปเป็นผู้ที่คอยชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนทุกคนในการพัฒนาไปตามความรู้ความสามารถของตน และนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญ มีการใช้สื่อรูปธรรม มีการทดลองศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง (สิริพร ทิพย์คง, 2545) การได้ฝึกฝนทำซ้ำ ๆ เป็นขั้นตอนการเรียนโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ซึ่งชุดฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนอีกชนิดหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนได้ฝึกใช้ความคิดเชิงคณิตศาสตร์จากการศึกษาตัวอย่างในการฝึกมาก ๆ และสม่ำเสมอของนักเรียนจะทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจวิธีการคิดคำนวณและดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ (สมทรง สุพวง, 2539) นอกจากนี้ชุดฝึกทักษะยังเป็นสื่อการสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้อย่างมาก ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะได้เต็มที่ สามารถทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเอง และยังสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้อีกด้วย (วิไลวรรณ พุกทอง, 2542)

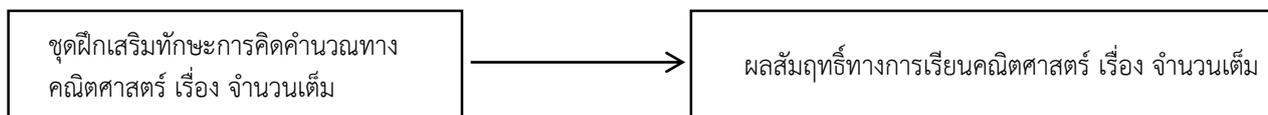
ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับนักเรียนมากขึ้น นั่นคือ เรียงเนื้อหาในแบบฝึกเสริมทักษะจากง่ายไปหายาก มีตัวอย่างที่หลากหลาย มีความยากง่ายพอเหมาะ สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนและอยากทำแบบฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม เพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จำนวนเต็ม ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 จำนวน 265 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จำนวนเต็ม ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ที่สมัครใจเรียนในคาบเรียนเสริมคณิตศาสตร์ จำนวน 30 คน

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง จำนวนเต็ม มีทั้งหมด 4 เรื่อง ดังนี้

1. การบวกจำนวนเต็ม จำนวน 3 คาบเรียน
2. การลบจำนวนเต็ม จำนวน 3 คาบเรียน
3. การคูณจำนวนเต็ม จำนวน 2 คาบเรียน
4. การหารจำนวนเต็ม จำนวน 2 คาบเรียน

1.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม

1.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลาในการทดลอง 10 คาบเรียน ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างละ 1 คาบเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษามูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ชุด รายละเอียดเป็นดังนี้

- ชุดที่ 1 การบวกจำนวนเต็ม
- ชุดที่ 2 การลบจำนวนเต็ม
- ชุดที่ 3 การคูณจำนวนเต็ม
- ชุดที่ 4 การหารจำนวนเต็ม

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชนิดเลือกตอบ

4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. สร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชา ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

3.2 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึกเสริมทักษะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกเสริมทักษะ การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์

3.3 กำหนดผลการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

3.4 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามโครงสร้างที่กำหนดไว้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้คำและเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.5 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยได้ผลดังนี้ 1) ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ทั้ง 5 ชุด มีผลการประเมินความสอดคล้องของชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) และ ($S.D. = 0.21$) และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.6-1

3.6 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีระดับความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า 1) ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพ 72/71 และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่า IOC ระหว่าง 0.6-1 มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.8 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.9 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

3.7 จัดพิมพ์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยต่าง ๆ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. การดำเนินการทดลอง

4.1 ก่อนทำการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียน เกี่ยวกับขั้นตอนการสอนด้วยชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลา 1 คาบ (คาบละ 50 นาที) แล้วตรวจให้คะแนน พร้อมทั้งเก็บข้อมูลไว้

4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ชุด จำนวนทั้งสิ้น 10 คาบ ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4.4 หลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ทั้ง 4 ชุดแล้ว ทำการนัดหมายเพื่อทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน โดยผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวเลือกในแต่ละข้อ ใช้เวลา 1 คาบ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.5 ตรวจสอบให้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 หาค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการ และผลลัพธ์โดยเฉลี่ย โดยประเมินผลพฤติกรรมต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการกับพฤติกรรมขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นผลลัพธ์ กำหนดค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง, 2555, หน้า 12-13)

$$E_1 = \frac{\sum_{i=1}^N x_i}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์
	x_i	แทน	คะแนนของแบบทดสอบย่อยและคะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะของนักเรียนคนที่ i
	A	แทน	คะแนนรวมของคะแนนเต็มของแบบทดสอบย่อยและแบบฝึกทักษะ
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\sum_{i=1}^N F_i}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพผลลัพธ์
	F_i	แทน	คะแนนของคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนคนที่ i
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบ
	N	แทน	จำนวนผู้เรียน

5.2 หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ซึ่งเป็นการหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน คำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 159)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = \frac{\text{คะแนนรวมทดสอบหลังเรียน} - \text{คะแนนรวมทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{คะแนนรวมทดสอบก่อนเรียน}}$$

สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า

1. ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 76.31/71.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 70/70 ดังเห็นได้จากตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าประสิทธิภาพ
คะแนนแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบย่อย	180	137.37	10.00	76.31
คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	20	14.23	1.57	71.17

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 0.60 ดังเห็นได้ในตาราง 2

ตาราง 2 ดัชนีประสิทธิผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมก่อนเรียน	ผลรวมหลังเรียน	ดัชนีประสิทธิผล
30	20	130	427	0.63

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประเด็นที่น่าสนใจต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 76.31/71.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนด คือ นักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะและแบบทดสอบย่อยประจำชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.31 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือเฉลี่ยร้อยละ 70 เนื่องจากชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ได้ถูกสร้างอย่างมีระบบโดยศึกษาวิธีการสร้างชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) คู่มือครู แบบเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ศึกษา

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึกเสริมทักษะ ให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องของชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม หากคุณภาพของชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม อย่างเป็นขั้นตอนโดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วน (Rating Scale) ของ Likert 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 160) และมีการปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ให้เหมาะสม และมีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้นอย่างเป็นลำดับ โดยชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม แต่ละชุดจะมีจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระมีความต่อเนื่องกันไปตามลำดับ และเรียงเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เมื่อเรียนจบแต่ละเนื้อหาจะมีแบบฝึกทักษะ ใบงาน และแบบทดสอบย่อยให้นักเรียนได้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ทันที ถ้านักเรียนทำไม่ถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาด นักเรียนสามารถย้อนกลับไปทบทวนเนื้อหาได้จนกว่าจะผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐจรินทร์ แพทย์สูงเนิน (2562) ที่พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีประสิทธิภาพ 89.80/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 นราทิพย์ ใจเพียร (2562) ที่ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 81.60/79.89 กนกพร พวงสมบัติ (2560) ที่ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.00/78.52 และ ทิชากร ทองระยัย (2558) ที่ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.57/84.82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75

2. ดัชนีประสิทธิผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.6 ที่กำหนด แสดงว่านักเรียนมีความรู้และพัฒนาการทางการเรียนเพิ่มมากขึ้น เป็นผลทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นเพราะนักเรียนได้ทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเองและประเมินตนเองตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละเนื้อหา ได้ใช้และฝึกฝนทักษะในแบบฝึกทักษะและใบงานที่สอดแทรกอยู่ในชุดแบบฝึก เมื่อเรียนจบเนื้อหาแต่ละชุดนักเรียนได้ตรวจสอบทักษะและความเข้าใจของตนเองจากการทำแบบทดสอบย่อย หากนักเรียนพบว่ามีความเข้าใจที่คั่นแนจจากแบบทดสอบย่อยไม่ดีหรือไม่เข้าใจ นักเรียนจะย้อนกลับไปศึกษาเนื้อหานั้นได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับคำกล่าวของ วิมลรัตน์ สุนทรวิโรจน์ (2555) ที่ว่า ชุดฝึกเสริมทักษะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเอง ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานของตนเองได้ ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกพร พวงสมบัติ (2560) ที่พบว่า แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.69 และ ทิชากร ทองระยัย (2558) ที่พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะเรื่อง ความน่าจะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เท่ากับ 0.6545 หรือคิดเป็นร้อยละ 65.45

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน โดยครูผู้สอนอาจจะมีกิจกรรมร่วมกันและชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคน

1.2 ควรพัฒนาชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีเสียงประกอบ หรือผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ

1.3 การใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เป็นเพียงสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ดังนั้น จึงไม่สามารถใช้สอนแทนครูได้ หากครูผู้สอนจะนำไปใช้ ต้องคอยดูแล และให้คำแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิด กระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของการตรงต่อเวลาและความซื่อสัตย์ ซึ่งนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ แต่ไม่ให้ลอกกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างชุดฝึกเสริมทักษะในเนื้อหาอื่น ๆ ของวิชาคณิตศาสตร์

2.2 ควรนำชุดฝึกเสริมทักษะการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้สูง

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร พวงสมบัติ. (2560). การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 1-7.
- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). *การพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- จักรพงษ์ กานิล. (2551). *การพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐจรินทร์ แพทย์สูงเนิน. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์. *วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา*, 2(1), 1-11.
- ถาวร ลักษณะ. (2546). *การพัฒนาชุดการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิชากร ทองระยิบ. (2558). ผลการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ความน่าจะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 7(2), 15-38.
- นราทิพย์ ใจเพ็ชร. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก ลบ ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ. *วารสารวิชาการ*, 13(3), 49-57.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). *การวิจัยสำหรับครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2555). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้*. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีไลวรรณ พุกทอง. (2542). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการคูณและการหารจำนวนที่ตัวตั้งมีสองหลัก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). *ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.
- สมทรง สุวพาดิ. (2539). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 1023622 พฤติกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). *หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สุวรร กายจันมยุร. (2542). *พัฒนากระบวนการคิดคณิตศาสตร์ เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ADMINISTRATORS' CONFLICT MANAGEMENT AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER RAYONG VOCATIONAL EDUCATION

ณัชชรีย์ คำไพ^{1*}, พจนีย์ มั่งคั่ง² และ กัญญา เอี่ยมพญา²

Natcharee Kampai^{1*}, Pojane Mangkang² and Kanporn Aiemphaya²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

²สาขาวิชาพื้นฐานและการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

²Program in Foundation and Educational administration, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Chachoengsao 24000, Thailand

*Corresponding author: Email: sweetoing@hotmail.com

รับบทความ 24 กรกฎาคม 2564 แก้ไขบทความ 22 สิงหาคม 2564 ตอรับบทความ 27 สิงหาคม 2564 เผยแพร่บทความ มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 274 คน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธี stepwise

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ด้านการประนีประนอม ด้านการร่วมมือ ด้านการใช้วิธีบังคับ และด้านการหลีกเลี่ยง

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

3. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .797$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง คือ ด้านการร่วมมือ ด้านการหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม และด้านการใช้วิธีบังคับ ร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้ร้อยละ 64.70 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $ZY = .309X_3 + .291X_2 + .233X_1 + .123X_4$

คำสำคัญ: การบริหารความขัดแย้ง, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the levels of conflict management of administrators; 2) the levels of effectiveness of educational institutions; 3) the relationship between administrators' conflict

management and the effectiveness of educational institutions; and 4) administrators' conflict management affecting the effectiveness of educational institutions under Rayong Vocational Education. The sample consisted of 274 teachers working under Rayong Vocational Education in the academic year 2020. The research instrument was a set of questionnaires. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis.

The research findings revealed that:

1. The conflict management of administrators in educational institutions under Rayong Vocational Education as perceived by teachers, overall and each aspect was at a high level, ranking by mean scores from high to low as follows: compromise, cooperation, coercion, and avoidance, respectively.

2. The effectiveness of education institutions under Rayong Vocational Education as perceived by teachers, overall and each aspect was at a high level, ranking by mean scores from high to low as follows: students and graduates, curriculum and instructional management, teachers, basic factors, participation, and administrators, respectively.

3. The relationship between administrators' conflict management and the effectiveness of educational institutions under Rayong Vocational Education was positive at a high level ($r_{xy} = .797$) with the .05 level of significance.

4. Administrators' conflict management affecting the effectiveness of educational institutions under Rayong Vocational Education were as follows: compromise, cooperation, coercion, and avoidance. The variables could predict the effectiveness of educational institutions at 64.70 percent and be written as the forecasting equation in the form of standardized scores as follows: $Z'Y = .309X3 + .291X2 + .233X1 + .123X4$.

Keywords: Conflict Management, Effectiveness of Educational Institutions

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 4 นิยาม "การศึกษา" หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 มุ่งให้สถานศึกษาผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, หน้า 3) การที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริม ติดตามและกำกับดูแลสถานศึกษาในสังกัดให้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2561, หน้า 4) กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้เป็นตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา

ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นผลสำเร็จของสถานศึกษา ที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557, หน้า 204) ดังที่ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2013, pp. 304-309) และ ธร สุนทรายุทธ (2556, หน้า 382) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก และรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จนทำให้เกิดความพอใจในการทำงานซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นตัวช่วยในการตรวจสอบ ประเมินผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้คือ ผู้บริหารจะต้องแสดงความสามารถในการบริหาร จัดการศึกษากำกับและติดตาม ตรวจสอบปรับปรุงพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการศึกษาให้มีประสิทธิผลและผ่านเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หากผู้บริหารมีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผล ก็จะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพและมีมาตรฐานคุณภาพ และเกิดประสิทธิผล ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพและมีมาตรฐาน (ธรรมาพร, 2556, หน้า 381) การบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล มีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561, หน้า 55) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสามารถพิจารณาจากผลการดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561, หน้า 6)

การที่สถานศึกษาบริหารงานให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุคนั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการ ปัจจัยประการหนึ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อผลสำเร็จในการบริหารงานด้วยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร คือความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร ผู้บริหารจึงมีความสำคัญทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผล (เกียรติคุณ เสนาะ ตีแยว, 2551, หน้า 77) ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนมีความปรารถนาที่จะบริหารงานของสถานศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมาย แต่ความเป็นจริงในทางปฏิบัติแล้ว อาจจะไม่เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคหรือเกิดความขัดแย้งขึ้นได้จากการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน ทำให้องค์กรต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและสิ่งที่ยากลำบากที่สุดในการบริหารความเปลี่ยนแปลงก็คือ เรื่องความขัดแย้งของบุคคลในองค์กรเพราะบุคคลในองค์กรมีความรู้สึก มีทัศนคติ มีความต้องการ และมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และภูมิหลังของแต่ละบุคคล หากเกิดความขัดแย้งจะนำไปสู่ความก้าวร้าวและการเปลี่ยนแปลงที่ตึงเครียดได้ ยิ่งองค์กรขนาดใหญ่มีความซับซ้อนมากขึ้นและมีคนจำนวนมาก ยิ่งมีโอกาสเกิดความขัดแย้งมากขึ้น จึงต้องเรียนรู้ที่หาวิธีการจัดการกับความขัดแย้งเพื่อใช้ประโยชน์ให้ความขัดแย้งก่อเกิดความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการทำลาย ซึ่งความขัดแย้งในทางที่สร้างสรรค์จะนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สถาพร ปันเจริญ, 2556, หน้า 175) ปัญหาความขัดแย้งในองค์กรเป็นเรื่องธรรมชาติของบุคคลทำงานจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการบริหารกิจการใด ๆ ก็ตามหรือแม้แต่การดำรงชีวิตประจำวันก็ย่อมจะมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นอยู่มิได้ขาด บางปัญหาที่แก้สำเร็จลงได้และบางปัญหาที่สุดท้ายก็แก้ไม่ได้ (พจนีย์ มั่งคั่ง, 2560, หน้า 133-134) ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยปกติทั่วไปที่อาจเกิดขึ้นได้ในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้งความขัดแย้งระหว่างบุคคล หรือความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม และความขัดแย้งในองค์กร หรือความขัดแย้งระหว่างองค์กร ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน (Johnson & Johnson, 2000, p. 219) กล่าวถึง รูปแบบการจัดการความขัดแย้งไว้ 4 แบบ คือ แบบหลีกเลี่ยง แบบบังคับ แบบประนีประนอม และ แบบประสานร่วมมือ และ ราฮิม (Rahim, 2010, pp. 153-154) กล่าวถึงรูปแบบการบริหารความขัดแย้งมี 5 แบบ คือ การผสมผสาน การยอมตาม การเอาชนะ การหลีกเลี่ยง และการประนีประนอม การบริหารความขัดแย้งมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังเช่น การวิจัยของ รังสิวุฒิ ปาโสม (2556, หน้า 99) พบว่า การบริหารความขัดแย้งมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในทำนองเดียวกับ พยีย มุหะหมัด (2557, หน้า 123) พบว่า วิธีการบริหารความขัดแย้ง ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และอรุณรัตน์ แดงกระจ่าง (2557, หน้า 5) พบว่า การบริหารความขัดแย้งส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามพันธกิจในสถานศึกษา ประกอบด้วย วิธีไกล่เกลี่ย วิธีบังคับ วิธีหลีกเลี่ยง และวิธีประนีประนอม ตามลำดับ

อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เป็นองค์กรที่ผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนของประเทศและภาคเอกชน จัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ โดยมีเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึงผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียมระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายและระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต และบริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง, 2562, หน้า 3) ทั้งนี้จากรายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ยังไม่บรรลุเป้าหมายทั้งหมด พบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง หลายแห่งยังขาดประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ การผลิตและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพครู การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ระบบการศึกษาที่ตอบสนองและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง, 2562, หน้า 24)

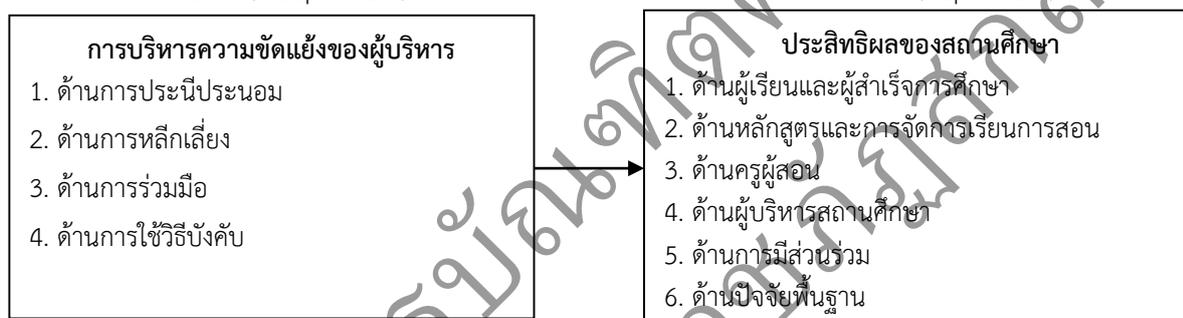
จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การบริหารงานของสถานศึกษา จำเป็นต้องศึกษาแนวทางเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และการบริหารของสถานศึกษาให้มี คุณภาพและประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดระยอง
4. เพื่อศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัย เรื่อง การบริหารความ ขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 912 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้จำนวน 274 คน โดยกำหนดตามสัดส่วนของประชากร แต่ละวิทยาลัยใช้การเทียบบัญญัติไตรยางค์ และการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามด้วยตัวเอง ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961, pp. 90-95) มีรายละเอียด ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง และลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ ลิเคิรท (Likert, 1961, pp. 90-95) มีรายละเอียด ดังนี้
- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือจากประธานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ในการขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษาให้ครู ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม
2. ขอหนังสือจากอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 ฉบับ
4. นำแบบสอบถามที่รวบรวมกลับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ 4) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 2.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)
  - 2.2 สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ภาพรวม (n = 274)

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการประนีประนอม	3.86	.93	มาก
2. ด้านการหลีกเลี่ยง	3.63	.67	มาก
3. ด้านการร่วมมือ	3.83	.84	มาก
4. ด้านการใช้วิธีบังคับ	3.74	.86	มาก
ภาพรวม	3.77	.69	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการประนีประนอม ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการร่วมมือ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการใช้วิธีบังคับ ($\bar{X} = 3.74$) และด้านการหลีกเลี่ยง ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ

ตาราง 2 ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการประนีประนอม ภาพรวม (n = 274)

ด้านการประนีประนอม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ย	4.04	.98	มาก
2. ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยยึดทางสายกลาง	3.90	1.08	มาก
3. ผู้บริหารรับฟังข้อขัดแย้งจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อนำมาแก้ปัญหา	3.85	1.16	มาก
4. ผู้บริหารพยายามแยกแยะข้อแตกต่างทางความคิดเพื่อหาวิธีประนีประนอม	3.81	1.10	มาก
5. ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย	3.91	1.12	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้แต่ละฝ่ายพบกันครึ่งทางเมื่อเกิดการเกี่ยงกันในการทำงาน	3.91	1.12	มาก
7. ผู้บริหารเป็นผู้ประสานให้เกิดความเข้าใจทั้งสองฝ่ายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาลุกลามขึ้น	3.81	1.13	มาก
8. ผู้บริหารได้อธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจตรงกันทุกครั้ง	3.79	1.12	มาก
9. ผู้บริหารพบปะหรือเพื่อลดความตึงเครียดในการทำงาน	3.74	1.18	มาก
ภาพรวม	3.86	.93	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการประนีประนอม โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ผู้บริหารใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ย ($\bar{X} = 4.04$) ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ($\bar{X} = 3.91$) ผู้บริหารส่งเสริมให้แต่ละฝ่ายพบกันครึ่งทางเมื่อเกิดการเกี่ยงกันในการทำงาน ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายได้แก่ ผู้บริหารพบปะหรือเพื่อลดความตึงเครียดในการทำงาน ($\bar{X} = 3.74$)

ตาราง 3 ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการหลีกเลี่ยง ภาพรวม (n = 274)

ด้านการหลีกเลี่ยง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารหลีกเลี่ยงการโต้เถียงที่จะนำไปสู่การทะเลาะวิวาท	3.88	1.04	มาก
2. ผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้อื่นรับผิดชอบในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	3.65	1.01	มาก
3. ผู้บริหารหลีกเลี่ยงการรับรู้ปัญหาเมื่อมีความขัดแย้งในองค์กรของตน	3.35	1.09	ปานกลาง
4. ผู้บริหารมักเพิกเฉยต่อการกระทำที่ไม่เป็นที่พอใจ	3.23	1.12	ปานกลาง
5. ผู้บริหารหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะทำให้สถานการณ์ของความขัดแย้งคลี่คลายลง	3.31	1.02	ปานกลาง
6. ผู้บริหารหลีกเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับการขัดผลประโยชน์ในองค์กร	4.00	1.00	มาก
7. ผู้บริหารพยายามประวิงเวลาในการแก้ปัญหาจนกว่าจะมีเวลาคิดรอบคอบ	4.01	1.04	มาก
เฉลี่ยรวม	3.63	0.67	มาก

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการหลีกเลี่ยง โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ผู้บริหารพยายามประวิงเวลาในการแก้ปัญหาจนกว่าจะมีเวลาคิดรอบคอบ ($\bar{X} = 4.01$) ผู้บริหารหลีกเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับการขัดผลประโยชน์ในองค์กร ($\bar{X} = 4.00$) ผู้บริหารหลีกเลี่ยงการโต้เถียงที่จะนำไปสู่การทะเลาะวิวาท ($\bar{X} = 3.88$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้ายได้แก่ ผู้บริหารมักเพิกเฉยต่อการกระทำที่ไม่เป็นที่พอใจ ($\bar{X} = 3.23$)

ตาราง 4 ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการร่วมมือ ภาพรวม (n = 274)

ด้านการร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา	4.07	1.04	มาก
2. ผู้บริหารมีวิธีการแก้ปัญหาคัดแย้งอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา	3.80	1.15	มาก
3. ผู้บริหารหาวิธีจูงใจให้คนอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็นของตนด้วยความเต็มใจ	3.75	1.12	มาก
4. วิธีแก้ปัญหาคัดแย้งของผู้บริหารเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.81	1.17	มาก
5. ผู้บริหารขอความคิดเห็นจากผู้อยู่เสมอในการแก้ไขปัญหาคัดแย้ง	3.74	1.14	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริมความสามัคคีในองค์กรและการทำงานเป็นทีม	3.92	1.15	มาก
7. ผู้บริหารใช้หลักสมานฉันท์ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก	3.76	1.18	มาก
8. ผู้บริหารประสานประโยชน์ของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหา	3.80	1.18	มาก
ภาพรวม	3.83	.84	มาก

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการร่วมมือ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ผู้บริหารให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.07$) ผู้บริหารส่งเสริมความสามัคคีในองค์กรและการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.92$) วิธีแก้ปัญหาคัดแย้งของผู้บริหารเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารขอความคิดเห็นจากผู้อยู่เสมอในการแก้ไขปัญหาคัดแย้ง ($\bar{X} = 3.74$)

ตาราง 5 ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ด้านการใช้วิธีบังคับ ภาพรวม (n = 274)

ด้านการใช้วิธีบังคับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารใช้อำนาจตามตำแหน่งในการแก้ปัญหา	3.76	1.14	มาก
2. ผู้บริหารคำนึงถึงเป้าหมายงานมากกว่าความสัมพันธ์กับผู้อื่น	3.67	1.21	มาก
3. ผู้บริหารพยายามแสดงอำนาจโดยกำหนดให้ปฏิบัติตามตามที่กำหนด	3.66	1.08	มาก
4. ผู้บริหารมุ่งความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ	3.85	.95	มาก
ภาพรวม	3.74	.86	มาก

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการใช้วิธีบังคับ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ผู้บริหารมุ่งความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.85$) ผู้บริหารใช้อำนาจตามตำแหน่งในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.76$) ผู้บริหารคำนึงถึงเป้าหมายงานมากกว่าความสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.67$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายได้แก่ ผู้บริหารพยายามแสดงอำนาจโดยกำหนดให้ปฏิบัติตามตามที่กำหนด ($\bar{X} = 3.66$)

2. การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ดังตาราง 6

ตาราง 6 ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ภาพรวม (n = 274)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.10	.76	มาก
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.09	.72	มาก
3. ด้านครูผู้สอน	4.07	.74	มาก
4. ด้านผู้บริหารสถานศึกษา	3.88	.87	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วม	3.95	.79	มาก
6. ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.01	.89	มาก
ภาพรวม	4.02	.71	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ประสิทธิภาพผลสถานศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.09$) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.07$) ด้านปัจจัยพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.95$) และด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.88$)

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X
ด้านการประนีประนอม X_1	1.000				
ด้านการหลีกเลี่ยง X_2	.507*	1.000			
ด้านการร่วมมือ X_3	.799*	.525*	1.000		
ด้านการใช้วิธีบังคับ X_4	.576*	.647*	.522*	1.000	
ประสิทธิผลของสถานศึกษา Y	.698*	.651*	.712*	.607*	.797*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .797$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษารายด้าน เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อยคือ ด้านการร่วมมือ ($r_{x_3y} = .712$) ด้านการประนีประนอม ($r_{x_1y} = .698$) ด้านการหลีกเลี่ยง ($r_{x_2y} = .651$) และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการใช้วิธีบังคับ ($r_{x_4y} = .607$)

4. การศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีแบบขั้นตอน (Stepwise) ดังตาราง 8

ตาราง 8 การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ตัวแปร	b	S.E. _b	β	t	sig
ค่าคงที่ (Constant)	.854	.151		5.663*	.000
ด้านการร่วมมือ (X_3)	.258	.052	.309	4.994*	.000
ด้านการหลีกเลี่ยง (X_2)	.308	.052	.291	5.866*	.000
ด้านการประนีประนอม (X_1)	.176	.048	.233	3.676*	.000
ด้านการใช้วิธีบังคับ (X_4)	.100	.042	.123	2.390*	.018

ค่าคงที่ (a) = .854

$R = .804$, $R^2 = .647$, $S.E._{est} = .422$, $F = 123.150$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เรียงตามลำดับค่าอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือ (X_3) รองลงมาคือด้านการหลีกเลี่ยง (X_2) และด้านการประนีประนอม (X_1) ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการใช้วิธีบังคับ (X_4) มีค่าประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .647 แสดงว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยองได้ ร้อยละ 64.70

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y' = a + bX_3 + bX_2 + bX_1 + bX_4$$

$$Y' = .854 + .258X_3 + .308X_2 + .176X_1 + .100X_4$$

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z'Y = .309X_3 + .291X_2 + .233X_1 + .123X_4$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พะเยี มุหะหมัด (2557, หน้า 111) พบว่า การบริหารความขัดแย้ง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษา อรุณรัตน์ แดงกระจ่าง (2557, หน้า 115) พบว่า การบริหารความขัดแย้ง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปารวี อ่อนกำบัง (2558, หน้า 125) พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการเจรจาไกล่เกลี่ย ยึดหลักทางสายกลาง ให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ส่งเสริมความสามัคคีในองค์กรและการทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ จิรารัตน์ เขียนรูปครุฑ (2558, หน้า 46) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเข้าใจวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุตัดสินใจกำหนดยุทธวิธีในการจัดการความขัดแย้ง และเลือกใช้วิธีการหรือเทคนิควิธีการใดในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมที่สุดตามปัญหาและสถานการณ์โดยแนวทางและวิธีการในการจัดการกับความขัดแย้ง เป็นการจัดการความขัดแย้งทั้งตัวบุคคลและระดับองค์การให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพของงานระหว่างบุคคลระหว่างบุคคลกับองค์การและภายในองค์การให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่องหลีกเลี่ยงการเกิดอุปสรรค โดยใช้กระบวนการการปรองดอง ประนีประนอม การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยการบังคับเอาชนะและการจะใช้วิธีการให้ขึ้นขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเวลานั้น สอดคล้องกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556, หน้า 225-256) กล่าวว่า การบริหารความขัดแย้ง เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องดำเนินการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กร โดยสามารถทำได้ คือ การหลีกเลี่ยง การประนีประนอม และการร่วมมือ จึงสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องผลการศึกษาของ รังสิวุฒิ ปาโสม (2556, หน้า 99) พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กรชนก แยมอุทัย (2557, หน้า 117-119) ศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษา พะเยี มุหะหมัด (2557, หน้า 123) พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความรับผิดชอบ มีทักษะวิชาชีพและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา (2561, หน้า 1-2) มีการประเมินผลสำเร็จคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษานำมาเป็นแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 มีการประเมินผล ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและบรรลุเป้าประสงค์ เกิดประสิทธิผลของของสถานศึกษา นอกจากนี้มีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, หน้า 3-7) ให้เป็นไปตาม “มาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล เกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาและให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผล การส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา จากสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .797$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ พะเยี มุหะหมัด (2557, หน้า 123) ศึกษา พบว่า วิธีการบริหารความขัดแย้งของ

ผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมมือ ด้านการประนีประนอม ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการใช้วิธีบังคับ เป็นหลักการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารเมื่อเกิดความขัดแย้งภายในสถานศึกษาขึ้น ต้องใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการหลักการเจรจาเป็นเครื่องมือในการบริหารไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมในการแก้ไขปัญหาและข้อแตกต่างทางความคิด เพื่อหาทางประนีประนอมเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย เป็นเหตุทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจและสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้ และสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน การจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2558, หน้า 262) กล่าวว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารทำได้โดยการสลายความขัดแย้งให้หมดไป การลดความขัดแย้งลงให้เหลือน้อยที่สุด และการสร้างความขัดแย้ง เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นพฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนไปทั้งในทางบวกและทางลบ การบริหารความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสมจะเป็นเครื่องมือช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ จิราธรณ์ เขียนรูปครุฑ (2558, หน้า 46) กล่าวว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโดยผู้บริหารจะต้องเข้าใจปัญหาและสามารถเลือกใช้วิธีการการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมที่สุดและเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy} = .797$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เรียงตามลำดับค่าอำนาจพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือ (X_3) ด้านการหลีกเลี่ยง (X_2) ด้านการประนีประนอม (X_1) ด้านการใช้วิธีบังคับ (X_4) สามารถอธิบายเป็นรายด้านได้ดังนี้ คือ

4.1 ด้านการร่วมมือ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พหิเย มุหะหมัด (2557, หน้า 123) พบว่า วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการร่วมมือ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้ใช้กระบวนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อมุ่งใจครุปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในองค์กรและการทำงานเป็นทีม จึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ญัฐพันธ์ เขจรนนท์ (2551, หน้า 206) กล่าวว่า การใช้กระบวนการบริหารความขัดแย้งโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และเมื่อเกิดความขัดแย้งกันจะพยายามสร้างเป้าหมายโดยการหาทางแก้ปัญหา เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจร่วมกัน โดยเผชิญหน้ากับปัญหาและทำการแบ่งปัน ยอมรับความคิดเห็นกับข้อมูลของอีกฝ่าย เพื่อค้นหาปัญหาหรือความขัดแย้ง หาทางออกของการทำงานร่วมกัน และเกิดประโยชน์ และสอดคล้องกับ สถาพร ปินเจริญ (2556, หน้า 191) กล่าวถึง การบริหารความความขัดแย้ง ด้านการร่วมมือ เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยที่ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ เกิดความพึงพอใจ และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อไปในอนาคต จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านความร่วมมือ ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

4.2 ด้านการหลีกเลี่ยง ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ แดงกระจ่าง (2557, หน้า 115) พบว่า การบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามพันธกิจในสถานศึกษา คือ ด้านการหลีกเลี่ยง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้ใช้กระบวนการบริหารความขัดแย้งโดยการหลีกเลี่ยงการโต้เถียงกับฝ่ายงานต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทหรือการขัดแย้งมากที่รุนแรงขึ้น หลีกเลี่ยงในการรับรู้ปัญหาส่วนตัวหรือระหว่างบุคคลเมื่อมีความขัดแย้ง ใช้วิธีการเพิกเฉยต่อการกระทำที่ไม่เป็นที่พอใจอันจะนำไปสู่ความขัดแย้ง เมื่อเกิดความขัดแย้งในสถานศึกษา ผู้บริหารมีการประวิงเวลาในการแก้ปัญหาจนกว่าจะมีเวลาติดรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างสันติ ทั้งนี้ทำให้ผู้ร่วมงานพึงพอใจ สามารถดำเนินงานได้อย่างสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ ราฮิม (Rahim, 2010, pp. 153-154) กล่าวถึง การบริหารความความขัดแย้ง ด้านการหลีกเลี่ยง เป็นเรื่องเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ ไม่เป็นสาระหรือมีเรื่องอื่นที่สำคัญกว่าและเมื่อคนที่เกี่ยวข้องต้องการให้ความขัดแย้งนั้นจางหายไปเอง และสอดคล้องกับ นิติพล ภูตะโชติ (2556, หน้า 277) กล่าวถึง การบริหารความขัดแย้งแบบการหลีกเลี่ยงหรือการถอนตัวสามารถทำให้ลดความขัดแย้งได้ เพราะการถอนตัวเป็นการไม่เผชิญหน้ากับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้ยุติปัญหาได้และเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการการหลีกเลี่ยง ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

4.3 ด้านการประนีประนอม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ มุทะหมัด (2557, หน้า 123) พบว่า วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการประนีประนอม ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ แดงกระจ่าง (2557, หน้า 115) การบริหารความขัดแย้ง ด้านการประนีประนอม ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามพันธกิจในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้ใช้กระบวนการในการบริหารความขัดแย้ง โดยการเจรจา ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอม แยกแยะข้อแตกต่างทางความคิดให้เกิดความยุติธรรมและพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย ส่งเสริมให้แต่ละฝ่ายพบกันคนละครั้งทาง และสามารถทำงานร่วมกันได้ พบปะหารือ เพื่อลดความตึงเครียดในการทำงาน จนทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สามารถพัฒนางานจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2556, หน้า 227) กล่าวถึง การบริหารความขัดแย้งด้านการประนีประนอม เป็นการพบกันครั้งทาง สามารถประนีประนอมกันได้ (ได้รับผลประโยชน์ที่น่าพอใจ ทั้งสองฝ่าย เป็นทางสายกลางในการแก้ปัญหา ทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความพึงพอใจและเกิดความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับ สถาพร ปิ่นเจริญ (2556, หน้า 191-192) กล่าวถึง การประนีประนอม เป็นเจรจาไกล่เกลี่ยเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย โดยให้สองฝ่ายมีส่วนกำหนดวิธีแก้ปัญหา หากยอมสละเวลาเพื่อค้นหาความต้องการหรือผลประโยชน์ของทั้ง 2 ฝ่าย ก็จะทำให้ผลของปัญหาความขัดแย้งลงเอยได้ดี และเกิดประโยชน์ต่อองค์กร และสอดคล้องกับ นิตพล ภูตะโชติ (2556, หน้า 278) กล่าวถึง การประนีประนอม เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดย 2 ฝ่ายจะต้องยอมเสียบางอย่าง เป็นการประนีประนอมกันและหาทางออกที่เหมาะสมที่สุด เป็นการพบกันครั้งทาง และทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายได้รับความพอใจทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการประนีประนอม ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

4.4 ด้านการใช้วิธีบังคับ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ แดงกระจ่าง (2557, หน้า 115) การบริหารความขัดแย้ง ด้านการใช้วิธีบังคับ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามพันธกิจในสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้บริหารความขัดแย้งโดยการใช้กระบวนการให้ครูปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงเป้าหมายและมุ่งความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ จึงทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามเป้าหมายและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับ จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน (Johnson & Johnson, 2000, p. 219) กล่าวถึง การบริหารความขัดแย้งโดยการใช้วิธีบังคับ เป็นลักษณะการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยใช้อำนาจตามตำแหน่ง คำนึงถึงเป้าหมายงานหรือความต้องการของตนเองมากกว่าความสัมพันธ์กับผู้อื่น การบังคับให้ยอมทำทุกอย่างให้บรรลุเป้าหมาย และสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2558, หน้า 255) กล่าวถึง การบริหารความขัดแย้งด้านการใช้วิธีบังคับ เป็นการแก้ความขัดแย้งวิธีใช้อำนาจ หรือระเบียบข้อบังคับ หรือการข่มขู่ให้อีกฝ่ายหนึ่งมีความกลัวแล้วความขัดแย้งจะลดลงหรือหายไป ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และสามารถทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้ จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการใช้วิธีบังคับ ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการหลีกเลี่ยง มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้วิธีการหลีกเลี่ยงในบางโอกาสและเหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น ใช้วิธีการประวิงเวลาในการแก้ปัญหา จนกว่าจะมีเวลาคิดรอบคอบ

1.2 จากการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากการศึกษา พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านความร่วมมือ กับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก และด้านความร่วมมือ มีความสัมพันธ์สูงกว่าทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ขอความคิดเห็นจากผู้อยู่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนส่งเสริมความสามัคคีในองค์กร และการทำงานเป็นทีม

1.4 จากการศึกษา พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ด้านการร่วมมือ ด้านการหลีกเลี่ยง ด้านการประนีประนอม และด้านการใช้วิธีบังคับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ดังนั้น เมื่อเกิดความขัดแย้งภายในสถานศึกษา ผู้บริหารควรใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการลดความขัดแย้ง โดยเฉพาะด้านการร่วมมือ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรชนก แยมอุทัย. (2557). *ประสิทธิผลสถานศึกษาตามทรรศนะของบุคลากรทางการศึกษาของ การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ:

กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561*. กระทรวงศึกษาธิการ.

เกียรติคุณ เสนาะ ตีเยาว์. (2551). *หลักการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิรารัตน์ เขียนรูปครุฑ. (2558). *การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*

ชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐพันธ์ เชนนันท์. (2551). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น, บมจ.

จร สุทธราชยุทธ. (2556). *ทฤษฎีองค์กรและพฤติกรรม*. ชลบุรี: เนติกุลการพิมพ์.

นิติพล ฤตะโชติ. (2556). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2556). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล.

ปารวี อ่อนกำปัง. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการครูสังกัด*

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธนบุรี.

พจนีย์ มั่งคั่ง. (2560). *ทฤษฎีหลักการและกระบวนการทัศนในการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ทริบเพิ้ล.

พเยี่ย มุทะหมัด. (2557). *วิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

ประถมศึกษาละโว้เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ละโว้: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

ภาณี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). ชลบุรี: มนตรี.

รังสิวุฒิ ปาโสม. (2556). *การบริหารความขัดแย้งกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

ประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สถาพร ปันเจริญ. (2556). *ภาวะผู้นำกับการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.

สมคิด บางโม. (2558). *องค์กรและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

_____. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561*. ฉบับปรับปรุง

(ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง. (2562). *แผนพัฒนาอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง*. ระยอง: อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง.

อรุณรัตน์ แดงกระจ่าง. (2557). *การบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามพันธกิจในสถานศึกษา สังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration*. (9th ed.). New York: McGraw- Hill.

- Johnson, David W. & Johnson, Frank P. (2000) *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. Egnlewool Chiffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, Rensis. (1961). *The human organization: Its management and vale*. New York: McGraw-Hill.
- Rahim, M. A. (2010). *Managing Conflict in Organizations*. Piscataway, NJ: Transaction Publishers.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความ

หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับบทความของวารสารบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทบาทและหน้าที่ของผู้พิมพ์ (Duties of Authors)

1. ต้นฉบับบทความที่นำเสนอเพื่อพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน
2. บทความที่นำเสนอควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้นโดยผู้เขียนมิได้เกิดจากการแอบอ้าง นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน
3. ผู้เขียนต้องจัดทำต้นฉบับตามข้อกำหนดของกองบรรณาธิการวารสาร
4. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้เขียนยินยอมให้กองบรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการกำหนด
6. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ได้มีมติให้ผู้เขียนผลงานปรับปรุงแก้ไขผลงานขอให้ผู้เขียนผลงานปรับปรุงแก้ไขแล้วส่งผลงานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้กองบรรณาธิการวารสารโดยส่งเข้าระบบ ThaiJo2 ภายใน 10 วันนับจากวันที่ได้รับผลข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขจะเลื่อนบทความของท่านไปตีพิมพ์ในฉบับอื่นซึ่งจะล่าช้ากว่ากำหนดการเดิม
7. ในกรณีที่ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) พิจารณาไม่สามารถให้ตีพิมพ์ได้ ท่านจะไม่ได้รับค่าตีพิมพ์คืนในทุกกรณี

แนวปฏิบัติในการเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. การเตรียมต้นฉบับรูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง
  - พิมพ์บนกระดาษขาว A4 หน้าเดียว ตั้งค่านักกระดาษ
บน 1 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว
ซ้าย 0.8 นิ้ว ขวา 0.8 นิ้ว
  - ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 โดยนับรวม รูป ตาราง และเอกสารอ้างอิง
  - ใช้ขนาดอักษร ขนาด 18pt, 16pt และ 14pt แบบอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK
2. บทความที่จะตีพิมพ์ลงวารสารบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย
  - 2.1 ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวพิมพ์ใหญ่
  - 2.2 ชื่อผู้พิมพ์ (ระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ในกรณีเป็นนักศึกษาให้ระบุชื่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ สังกัดหน่วยงาน ด้วย)
  - 2.3 บทคัดย่อ ต้องมีต้นฉบับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยไว้อย่างครบถ้วน มีวัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา สรุปผลการศึกษา และหรือข้อเสนอแนะ ไม่แบ่งเป็นข้อ มีความยาวไม่เกิน 150-250 คำ ระบุคำสำคัญ (ถ้ามี) ไว้ท้ายบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในการเขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควรมีเนื้อหาตรงกัน
  - 2.4 บทนำ (ภูมิหลัง) กล่าวถึงความสำคัญและเหตุผลที่ทำการวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.5 ความมุ่งหมายของการวิจัย ระบุความมุ่งหมายของการวิจัยเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับ ความสำคัญ

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย (มีภาพประกอบ) กรอบของการวิจัยในด้านเนื้อหาสาระซึ่งประกอบด้วย
ตัวแปร และการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2.7 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

- ประชากร กลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือ (ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก เป็นต้น)
- วิธีรวบรวมข้อมูล
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.8 สรุปผลการวิจัย เป็นการเสนอผลหรือสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วย ตาราง กราฟ ภาพ
หรือแผนภูมิประกอบการอธิบาย

2.9 อภิปรายผลการวิจัย เป็นการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด และ
ควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบเพื่อให้ ผู้อ่าน เห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้าน
ทฤษฎีที่มีอยู่เดิมรวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำผลไปใช้ ประโยชน์และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับผลการวิจัยในอนาคต

2.10 ข้อเสนอแนะ (ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย
ครั้งต่อไป)

2.11 เอกสารอ้างอิง (รูปแบบ Publication Manual of the American Psychological Association (APA)
และต้องเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความเท่านั้น โดยจัดเรียงตามตัวอักษรผู้แต่ง)

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การอ้างอิงในเนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุรายการ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และหน้าที่อ้างอิงใน
เครื่องหมายวงเล็บ แทรกอยู่ในเนื้อหาในตำแหน่งที่เหมาะสม ได้แก่ ตอนต้น หรือ ตอนท้ายของเนื้อหา หากการการ
เขียนอ้างอิงมากกว่าหนึ่งบรรทัดในบรรทัดที่สองให้ย่อหน้าเจ็ดตัวอักษรก่อนการเขียนอ้างอิงที่เหลือได้

1. การลงรายการชื่อผู้แต่งหรือผู้รับผิดชอบ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว ถ้าเป็นชาวไทยใช้ชื่อและนามสกุล ระหว่างชื่อและนามสกุลเว้นระยะ 1 ตัวอักษร
ถ้าเป็นชาวต่างประเทศใช้เฉพาะนามสกุล

กรณีอยู่หน้าข้อความ

ลิปพนนท์ เกตุทัต (2539, หน้า 91)

Parker (1991, p. 38)

กรณีอยู่หลังข้อความ

(ลิปพนนท์ เกตุทัต, 2539, หน้า 91)

(Parker, 1991, p. 38)

1.2 ผู้แต่ง 2 คน ลงรายการทั้ง 2 คน

กรณีอยู่หน้าข้อความ

เสกสรร ประเสริฐกุล และจิระนันท์ พิตรปรีชา (2533, หน้า 24)

Brockner & Guare (1994, pp. 35-36)

กรณีอยู่หลังข้อความ

(เสกสรร ประเสริฐกุล และจิระนันท์ พิตรปรีชา, 2533, หน้า 24)

(Brockner & Guare, 1994, pp. 35-36)

การอ้างอิงท้ายบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

* หนังสือ

ภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภิญโญ สารธ. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (พิมพ์ครั้งที่) /สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ภิญโญ สารธ. (2526). *หลักการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อย่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์:
/////สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. Thousand California: Sage.

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อย่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์).
/////สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

Marshall, C., & Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research*. (2nd ed.)
Thousand California: Sage.

*วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)/หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

จารุวรรณ นาดัน. (2556). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3), 729-746.

*วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ ชื่อย่อหลักสูตร./สถานที่พิมพ์:/ชื่อสถาบันการศึกษา.

อมรรัตน์ อุปพงษ์. (2560). *ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัด*

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

*สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา (ถ้ามี)/เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.

วีรพงษ์ สื่อประสิทธิ์สกุล. (2555). *การบริหารคุณภาพห้องค้กร*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.md.kku.ac.th/usr/work/radio/QAT/tsld047.html>. 6 พฤษภาคม 2560.

McCarthy, D. S. (2001). *A teaching experiment using problem-based learning at the elementary level to develop decimal concepts*. Available from www.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp.html. June 22th, 2019.

ตัวอย่างการลงรายการส่วนของชื่อเรื่อง ผู้แต่ง และสังกัดของผู้นิพนธ์

1. ในกรณีที่ ผู้นิพนธ์ และประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผู้แต่งร่วม) อยู่สังกัดหน่วยงานเดียวกัน

การต่อสู้ทางวาทกรรมระหว่างรัฐกับท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการความขัดแย้ง
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

DISCURSIVE STRUGGLES BETWEEN STATE AND LOCAL OF CONFLICT MANAGEMENT
IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCE

อัศวีศรี ลาปือ^{*} ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และ รศ.ดร.สุธี ประศาสน์เศรษฐ์
Aussiri Lapie^{*} Dr.Preecha Piamphongsant and Assoc. Prof. Dr.Suthy Prasartset
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131
Program in Political Economy and Governance, Faculty of political Science and Law, Burapha University,
Chon Buri 20131, Thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์.....

2. ในกรณีที่ ผู้นิพนธ์ และประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผู้แต่งร่วม) อยู่สังกัดหน่วยงานต่างกัน

สะเต็มศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ทักษะการทำงานในศตวรรษที่ 21

STEM EDUCATION FOR LEARNING MANAGEMENT TO WORK SKILLS IN THE 21ST CENTURY TRAINING

ดร.ธารทิพย์ ช้วน¹ และ ดร.ขวัญชัย ช้วน²

Dr.Tharthip Khwana¹ and Dr.Khwanchai Khwana²

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันพลศึกษา วิทยาเขตลำปาง จังหวัดลำปาง 52000

²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร 62000

¹Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Institute of Physical Education lampang,
Lampang 52000, Thailand

²Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University,
Kamphaeng Phet 62000, thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์.....

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเครียด เรื่อง จำนวนจริง ด้วยวิธีห้องเรียนกลับด้าน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

A STUDY ON MATHEMATICAL ACHIEVEMENT AND STRESS IN LEARNING REAL NUMBERS USING FLIPPED
CLASSROOM METHOD FOR MATTAYOM SUEKSA 4 STUDENTS

อากร พุทธรักษา^{1*} ดร.รัชนิกร ชลไชยะ² ดร.วริน วิพิศมากุล³ และ ดร.จุฑาพร เนียมวงษ์³

Arkorn Putaraksa¹, Dr.Ratchanikorn Chonchaiya², Dr.Warin Vipismakul³ and Dr.Jutaporn Neamvonk³

¹สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

²สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร 10300

³ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20131

¹Program Mathematics Education, Faculty of Science, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

²Program Mathematics Education, Faculty of Education, Suansunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

³Department of Mathematics, Faculty of Science, Burapha University, Chon Buri 20131, Thailand

*Corresponding author: Email:..... เบอร์โทรศัพท์.....

รูปแบบการเขียนต้นฉบับบทความในการลงตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อเรื่องภาษาไทย.....ขนาด 18pt ตัวหนา.....

Title .....ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 14pt ตัวหนา.....

ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย) กกกก ก ขขขขขข^{1*} ประธาน กรรมการปริกษาวิทยานิพนธ์ หรือผู้แต่งร่วม² (ถ้ามี)
 ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาอังกฤษ) AAAAAA BBBB^{1*} ประธาน กรรมการปริกษาวิทยานิพนธ์ หรือผู้แต่งร่วม² (ถ้ามี)

¹ สาขาวิชา.....	สังกัดคณะ.....	ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาไทย)
² สาขาวิชา.....	สังกัดคณะ.....	ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาไทย)
¹ สาขาวิชา.....	สังกัดคณะ.....	ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาอังกฤษ)
² สาขาวิชา.....	สังกัดคณะ.....	ชื่อสถาบันที่สังกัด (ภาษาอังกฤษ)

*Corresponding author: E-mail:..... เบอร์โทรศัพท์.....

ขนาด 14pt
ตัวปกติ

เฉพาะเจ้าหน้าที่รับผิดชอบวารสาร

วันที่รับบทความ....., วันที่แก้ไขบทความ....., วันที่ตอบรับบทความ....., วันที่เผยแพร่.....

บทคัดย่อ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา)

คำสำคัญ:

ABSTRACT (ตัวพิมพ์ใหญ่ ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา)

Keyword (ถ้ามีหลายคำให้เติม s):

บทนำ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา)

ความมุ่งหมายของการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

กรอบแนวคิดในการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

วิธีรวบรวมข้อมูล (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ (ขนาด 14pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....
.....
.....

สรุปผลการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (ขนาด 16pt ชนิด ตัวหนา)

..... (ขนาด 14pt ชนิดตัวธรรมดา).....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (ขนาด 16 ชนิด ตัวหนา)

* หนังสือภาษาไทย

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

* หนังสือภาษาอังกฤษ

นามสกุล./อักษรตัวแรกของชื่อ./อักษรตัวแรกของชื่อย่อ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)/สถานที่พิมพ์./สำนักพิมพ์.

*วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่)/หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

*วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./วิทยานิพนธ์ (ชื่อย่อหลักสูตร) สถานที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา,

*สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./แหล่งที่มา(ถ้ามี)/เข้าถึงได้จาก URL. วันเดือนปีที่เข้าถึง.

*การลงรายการอ้างอิงให้รวมประเภทแหล่งอ้างอิงแล้วลงรายการของผู้แต่งโดยเรียงตามตัวพยัญชนะไทย